

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

**ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ • ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

**ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ • ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 2014

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ • ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 2014

*

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
Α - Ι

Πλήρης πρόσβαση από το 1981
μέσω της Ψηφιακής Νομικής Βιβλιοθήκης

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομικάλη 23, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3678 800, fax: 210 3678 819
www.nb.org • e-mail: info@nb.org

Ε Κ Δ Ο Σ Η 2 0 1 5

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ • ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ

- ✎ *Ιδιοκτήτης - Εκδότης:* **Χάρης Καρατζάς**
Μαυρομικαήλ 23, Αθήνα, 106 80
- ✎ *Επιμέλεια Εκδόσεως:* **Σοφία Καρατζά**
- ✎ *Συντονισμός ύλης:* **Βούλα Παπαδογάμβρου**
- ✎ *Διορθώσεις - Επιμέλεια Κειμένων:* **Θεόδωρος Στίγκας**
- ✎ *Υπεύθυνος παραγωγής:* **Ανδρέας Μενούνος**
- ✎ *Ηλεκτρονική σελιδοποίηση:* **Χρύσα Ζαργιαννάκη**
- ✎ *Εξώφυλλο:* **Ντίνος Παστρικός**
- ✎ *Εκτύπωση:* **Σπυρίδων Κων. Στρίκος**
- ✎ *Βιβλιοδεσία:* **Ανδρέας Κωνσταντίνου**
- ✎ **© ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ**
*Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων,
Μαυρομικαήλ 23, Αθήνα 106 80
τηλ.: 210 3678800 (30 γραμμές) fax: 210 3678819*

ISSN: 1108-2798

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δείτε ή εκτυπώστε
Online κατάλογος εκδόσεων
www.nb.org

On Line

Κατάλογος Εκδόσεων

Συνεργάτες της έκδοσης

1. Γεωργιάδου Μαρία, *Δικηγόρος, LL.M.*
2. Δερεδάκη Μαρία, *Δικηγόρος*
3. Κατζέλλα Μαρία, *Δικηγόρος*
4. Κυρανούδη Φιλία, *Δικηγόρος, DEA*
5. Λαγού Νάντια, *Δικηγόρος*
6. Μαρινάκης Παρασκευάς, *Εφέτης Δ.Δ.*
7. Μπαλογιάννη Ευαγγελία, *Δικηγόρος*
8. Μπαλτάς Σωτήρης, *Δικηγόρος, ΜΔΕ*
9. Μπιστούνα Υβόννη, *Δικηγόρος, ΜΔΕ*
10. Σαρρή Στεφανία, *Δικηγόρος*
11. Σιούγγαρη Μαρία, *Δικηγόρος*
12. Τριάντος Νικόλαος, *Δικηγόρος*
13. Τσόγκας Πάνος, *Πρωτοδίκης Δ.Δ.*
14. Τσόγκας Χάρης, *Δικαστικός Αντιπρόσωπος ΝΣΚ, LL.M.*
15. Τσούμας Βασίλειος, *Δικηγόρος*

Η έρευνα γίνεται στα παρακάτω εκδιδόμενα στην Ελλάδα νομικά περιοδικά:

Αρμ	Αρμενόπουλος
ΔΕΝ	Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας
ΔΦΝ	Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας
Δελτίο ΑΕ & ΕΠΕ	Δελτίον Συνδέσμου Ανωνύμων Εταιριών & ΕΠΕ
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών
ΔΙΜΕΕ	Δίκαιο Μέσων Ενημέρωσης & Επικοινωνίας
Διδικ	Διοικητική Δίκη
ΕλΔ, ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
ΕΕΕυρΔ	Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου
ΕΑΕΔ	Επιθεώρηση Ασφαλιστικού και Εργατικού Δικαίου (Επιθ. ΙΚΑ)
ΕΔΔΔ	Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου
ΕπιδικΙΑ	Επιθεώρηση Δικαίου Ιδιωτικής Ασφαλίσεως
ΕΔΚΑ	Επιθεώρηση Δικαίου Κοινωνικής Ασφαλίσεως
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΕργΔ	Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου
ΕΜΕΔ	Επιθεώρηση Μεταναστευτικού Δικαίου
ΕπΜΔ, ΕΜετΔ	Επιθεώρηση Μεταφορικού Δικαίου
ΕΝΔ	Επιθεώρηση Ναυτιλιακού Δικαίου
ΕΠολΔ	Επιθεώρηση Πολιτικής Δικονομίας
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου
Επιχείρηση	Επιχείρηση
ΕφΑΔ	Εφαρμογές Αστικού Δικαίου
ΕφημΔΔ	Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου
ΕΨΙΛΟΝ7	ΕΨΙΛΟΝ 7
ΘΠΔΔ	Θεωρία & Πράξη Διοικητικού Δικαίου
Λογ	Λογιστής
Νομική Επιθεώρηση	Νομική Επιθεώρηση
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΠειρΝ	Πειραϊκή Νομολογία
ΠερΔικ	Περιβάλλον και Δίκαιο
ΠοινΧρ	Ποινικά Χρονικά
ΠοινΔικ	Ποινική Δικαιοσύνη
ΠραξΛογΠΔ	Πράξη & Λόγος Ποινικού Δικαίου
Συνήγορος	Συνήγορος
ΧρηΔικ	Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Φίλοι Συνδρομητές,

Η «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ» αποσκοπεί να σας προσφέρει την καλύτερη δυνατή ενημέρωση στο νομικό χώρο και να γίνει το πολύτιμο βοήθημα όλων των Ελλήνων Νομικών.

Χάρη στη νέα, πρωτοποριακή μέθοδο επεξεργασίας της ύλης με τη βοήθεια των Η/Υ, η «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ» διαθέτει πλούσια, λεπτομερή και αναλυτικότητα ευρετήρια, απαραίτητα εργαλεία στην υπηρεσία κάθε επιστημονικής έρευνας.

Επιπλέον, η πάντα έγκαιρη κυκλοφορία της συντείνει ώστε ο Έλληνας Νομικός να είναι πάντοτε ενήμερος για την πρόσφατη νομολογία, που δημοσιεύεται σε όλα τα νομικά περιοδικά κατά το έτος 2014.

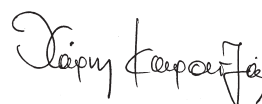
Ειδικότερα επισημαίνουμε, όσον αφορά στη λειτουργικότητα και στην καλή χρήση της «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ»:

- στην αρχή κάθε τόμου (η «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ» καλύπτει νομολογιακά την περίοδο από το 1981 και εξής) υπάρχουν αναλυτικά **περιεχόμενα**, κατ' αλφαβητική σειρά, όλων των περιλαμβανομένων λημμάτων. Ακολουθεί Πίνακας Γενικών Έργων (Βιβλιογραφία) για κάθε κλάδο Δικαίου.
- για κάθε ενδιαφερόμενο παρατίθενται λεπτομερείς **συντομογραφίες** τόσο των χρησιμοποιούμενων περιοδικών όσο και όλων των όρων, νομικών και μη, μέσα από τα κείμενα της νομολογίας, με τη σημασιολογική τους ανάλυση παραπληρώως.
- τα **δημοσιεύματα** κάθε λήμματος αναφέρονται στην αρθρογραφία του έτους 2014.
- η **βιβλιογραφία** κάθε λήμματος καλύπτει τις σημαντικότερες νομικές εκδόσεις που έχουν κυκλοφορήσει για το συγκεκριμένο λήμμα.
- όσον αφορά στην ισχύουσα **νομοθεσία**, είναι ενημερωμένη με τις τελευταίες τροποποιήσεις.
- στο τέλος του δεύτερου τόμου κάθε έτους υπάρχει **αναλυτικό αλφαβητικό ευρετήριο** που παραπέμπει και στους δύο τόμους του έτους αυτού και συσχετίζεται άμεσα με τα επιμέρους αλφαβητικά ευρετήρια των λημμάτων. υπάρχει δηλ. ένα γενικό αναλυτικό ευρετήριο, το οποίο παραπέμπει στα ειδικότερα ευρετήρια κάθε λήμματος και εν συνεχεία στο ίδιο το κείμενο του λήμματος.

Ο πρώτος τόμος του 2014 φιλοδοξούμε και ελπίζουμε να προσφέρει στον Έλληνα Νομικό την καλύτερη δυνατή βοήθεια, όπως άλλωστε και όλες οι μέχρι τώρα εκδόσεις μας.

Αθήνα, Μάρτιος 2015

Ο Εκδότης

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ *

ΑγορΔιατ	Αγορανομική Διάταξη	εισ(αγγ). πρ(ότ).	εισαγγελική πρόταση
ΑγορΚ	Αγορανομικός Κώδικας	εισαγ. παρατ.	εισαγωγική παρατήρηση
ΑγρΚ	Αγροτικός Κώδικας	ΕισΝΑΚ	Εισαγωγικός Νόμος Αστικού Κώδικα
αδημ.	αδημοσίευτος, η, ο	ΕισΝΚΠοδΔ	Εισαγωγικός Νόμος Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
ΑΕ	ανώνυμη εταιρία	ΕΙΧ	Επιβατηγό Ιδιωτικής Χρήσεως
ΑΕΔ	Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο	ΕΛΑΣ, ΕΛ.ΑΣ.	Ελληνική Αστυνομία
ΑΕΜ	Ανώτατο Επιτρεπόμενο Μίσθωμα	ΕλΣυν, ΕλΣ	Ελεγκτικό Συνέδριο
ΑΘΔ	Αθλητικό Δικαστήριο	ΕλΣυνΟρ	Ολομέλεια Ελεγκτικού Συνεδρίου
αιτιολ. έκθ.	αιτιολογική έκθεση	ΕΛΤΑ, ΕΛ.ΤΑ.	Ελληνικά Ταχυδρομεία
ΑΚ	Αστικός Κώδικας	ΕμπΚωδ	Εμπορικός Κώδικας
ΑΝ	αναγκαστικός νόμος	ΕμπΝ	Εμπορικός Νόμος
αντεπίτρ.	αντεπίτροπος	ΕμπρΔ	Εμπράγματο Δίκαιο
αντίθ.	αντίθετα	εν(ημ). σημ.	ενημερωτικό σημείωμα
ΑΟΕΚ	Αυτόνομος Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας	ενν.	εννοείται
ΑΠ	Άρειος Πάγος	ΕΟΚ	Εθνικός Οργανισμός Καπνού ή Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
απόφ.	απόφαση	ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
άρ(θρ).	άρθρο, άρθρα	ΕΟΦ	Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων
αριθ(μ).	αριθμός	ΕΠ	Εκπαιδευτικό Προσωπικό
ΑΣΟ	Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός	επ.	επόμενα
ΑΤΑ	Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή	ΕπΑν, ΕΑ	Επιτροπή Ανταγωνισμού
ΑΤΕ	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος	ΕΠΒΙ	Επιθεώρηση Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας
ΑΥ	Απόφαση Υπουργού (Εμπορίου, ΑΥΕ· Οικονομίας, ΑΥΟ κ.ο.κ.)	ΕρμΑΚ	Ερμηνεία Αστικού Κώδικα
αυτ.	αυτόθι	ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
βδ, ΒΔ	βασιλικό διάταγμα	ΕτΚ	Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
βούλ.	βούλευμα	ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων Ανθρώπου
βρ	βυζαντινωμαϊκός, ή, ό	ΖΟΕ	Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
ΓΛΚ	Γενικό Λογιστήριο του Κράτους	ΗΛΠΑΠ	Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών - Πειραιώς
ΓΟΚ	Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός	ΗΣΑΠ	Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών - Πειραιώς
γνωμ., γνμδ.	γνωμοδότηση	ΙΚΑ	Ιδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
δα, ΔΑ	δαιτητική απόφαση	ΙΔΔ	Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο
ΔΔΔΔ	Δευτεροβάθμιο Διοικητικό Διαιτητικό Δικαστήριο	ΙΤΕ	Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού	ΚανΒ	Κανονισμός Βουλής
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΚανΥπηρΧωρ	Κανονισμός Υπηρεσίας Χωροφυλακής
ΔΕΠ	Διδακτικό Επιστημονικό Προσωπικό ή Δημόσια Επιχείρηση Πετρελαίου	ΚΑΠΗ	Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων
ΔΕΤΕ	Δικαιώματα Εισπράξεων Τελωνειακών Ερευνών	ΚΑΤ	Κέντρο Αποκατάστασης Τραυματιών
ΔΕφ, ΔιοικΕφ	Διοικητικό Εφετείο	ΚΒΑΣ	Κανονισμός Βαρέων Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων
ΔΕΧ	Δελτίο Ελεύθερης Χρήσης	ΚΔΝΔ	Κώδικας Δημόσιου Ναυτικού Δικαίου
ΔΕΧΕ	Δικαιώματα Εισπράξεως Χημικών Εργασιών	ΚΕΔΕ	Κώδικας Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων
ΔιοικΔικ(ον)	Διοικητική Δικονομία	ΚΕΔΚΕ	Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος
ΔιοικΠρ	Διοικητικό Πρωτοδικείο	ΚΙΝΔ	Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου
ΔΚ	Δασμολογική Κατάταξη	ΚΝΤΧ	Κώδικας Νόμου περί Τελών Χαρτοσήμου
ΔΟΥ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία	ΚΟΚ	Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας
ΕΑΣτΕ	Επιτροπή Αναστολών ΣτΕ	ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΕΒΑΥ	Εθνική Βιομηχανία Αεροπορικού Υλικού	ΚΠοδΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΕΓΣΣΕ	Εθνικές Γενικές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας	ΚΤΕΛ	Κοινό Ταμείο Εισπράξεως Λεωφορείων
εδ., εδάφ.	εδάφιο	ΚΤΠ	Κώδικας Τροφίμων και Ποτών
ΕΔΤΠ	Επιστημονικό Διδακτικό Τεχνικό Προσωπικό		
ΕΔΜΠ	Επιθεώρηση Δικαίου Μισθώσεως Πράγματος		
ΕιδΔικΑγΚακοδ	Ειδικό Δικαστήριο Αγωγών Κακοδικίας		
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση		
Ειρ	Ειρηνοδικείο		

* Η αλφαβήτωση έχει γίνει με βάση τη συντομογραφία.

ΚΥΔΕΠ	Κρατική Υπηρεσία Διαχειρίσεως Εγχωρίων Προϊόντων
ΚΒΣ	Κώδικας Βιβλίων & Στοιχείων
ΚΦΑΣ	Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών
ΚΦΔ	Κώδικας Φορολογικής Δικονομίας
ΜΚ	Μισθολογικό Κλίμακιο
ΜΟΔ, Μ.Ο.Δ.	Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο
Ν	νόμος
ΝΑΤ	Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο
ΝΔ	νομοθετικό διάταγμα
ΝΔΤΕ	Νομικό Δελτίο Τραπεζής Ελλάδος
ΝΕΔΕ	Νόμος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων
ΝΠΔΔ ή νηδδ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ ή νπιδ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΝΣΚ	Νομικό Συμβούλιο Κράτους
ό.π., όπ. παραπ.	όπου παραπάνω
ΟΑΕ	Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού
ΟΑΘ	Οργανισμός Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης
ΟΑΣΘ	Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης
ΟΓΑ	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
ΟΔΔΕΠ	Οργανισμός Διοικήσεως και Διαχειρίσεως Εκκλησιαστικής Περιουσίας
ΟΔΜΠ	Οργανισμός Διοίκησης Μοναστηριακής Περιουσίας
ΟΕΚ	Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας
ΟΚΑ	Οργανισμός Κοινωνικής Ασφαλίσεως
Ολ(ομ)	Ολομέλεια
ΟΛΠ	Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς
ΟΟΣΑ	Οικονομικός Οργανισμός Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟργΔικ	Οργανισμός Δικαστηρίων
ΟργΦορΔικ	Οργανισμός Φορολογικών Δικαστηρίων
ΟΣΕ	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
ΟΣΚ	Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ΟΥΘ	Οργανισμός Ύδρευσης Θεσσαλονίκης
παρατ.	παρατήρηση, παρατηρήσεις
ΠΔ	προεδρικό διάταγμα
ΠΔΔΔ	Πρωτοβάθμιο Διοικητικό Διαιτητικό Δικαστήριο
ΠΕΕ	Πράξη Επιβολής Εισφορών
ΠΕΚ	Πρωτοδικείο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΠΕΣΤΕ	Πρακτικό Επεξεργασίας ΣτΕ
ΠΠΠ	Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο (ΣΙΔΑ)
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠΚΤΜΝΕ	Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμής Μονάδας Νέων Εργασιών
ΠρΑΕΔ	Πρόεδρος Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου
πρακτ.	πρακτικό, πρακτικά
ΠρΔΕφ	Πρόεδρος Διοικητικού Εφετείου

ΠρΔΠρ	Πρόεδρος Διοικητικού Πρωτοδικείου
ΠΥΣ	Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου
Σ., Συντ.	Σύνταγμα
σημ.	σημείωση, σημείωμα
ΣΟΛ	Σώμα Ορκωτών Λογιστών
ΣΠ	Συγκριτικός Πίνακας ή Συντακτική Πράξη
ΣΠΚ	Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας
ΣΣΕ ή σσε	Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΣτΠ	Συνήγορο του Πολίτη
στοιχ.	στοιχείο, στοιχεία
Συμβ	Συμβούλιο
συμπλ.	συμπληρώμα
ΣυνθΕΕ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣυνθΕΟΚ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας
σχ., σχόλ.	σχόλιο, σχόλια
σχετ.	σχετικά, σχετικός, ή, ό
ΤΑΞΥ	Ταμείο Ασφαλίσεως Κληρικών Ελλάδος
ΤΑΧΔΙΚ	Ταμείο Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτηρίων
τδδ	τακτικά διοικητικά δικαστήρια
ΤΔΕ	Τοπική Διοικητική Επιτροπή (του ΙΚΑ) ή Τριμελής Διοικητική Επιτροπή
ΤΕΒΕ	Ταμείο Επαγγελματιών Βιοτεχνών Ελλάδος
ΤΕΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Επιστημονικό Προσωπικό
Τελ(ων)Κ(ωδ)	Τελωνειακός Κώδικας
ΤελωνN	Τελωνειακή Νομοθεσία
ΤΕΦΑΑ	Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής Αθλητισμού
ΤΠΔΑ	Ταμείο Προνοίας Δικηγόρων Αθηνών
ΤΠΔΥ	Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων
ΤΣΑ	Ταμείο Συντάξεως Αυτοκινήτιστών
ΤΣΑΥ	Ταμείο Συντάξεως και Ασφαλίσεως Υγειονομικών
ΤΣΜΕΔΕ	Ταμείο Συντάξεως Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΕ	Υγειονομική Επιτροπή
ΥΕΘΑ	Υπουργείο Εθνικής Αμύνης
ΥΕΝ	Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
ΥΚΥ	Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών
ΥΠΑ	Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας
ΥΠΕΔΑ	Υπηρεσία Ελέγχου Διακινήσεως Αγαθών
Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
υποπερ.	υποπερίπτωση
ΦΑΒΕ	Φορολογία Ανωνύμων Βιομηχανικών Εταιριών
ΦΑΠ	Φόρος Ακινήτου Περιουσίας
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΦΚΕ	Φόρος Κύκλου Εργασιών
ΦΜΑ	Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτου
ΦΜΥ	Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών
ΦορN	Φορολογική Νομοθεσία
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Α

* Αβαρία.....	33	Αίρεση	98
Άγιο Όρος βλ. και λ. <i>Εκκλησία, Θρησκευτική ελευθερία</i>	34	Αισχροκέρδεια βλ. λ. <i>Αγορανομία - Αγορανομικός Κώδικας</i>	
Άγνοια Νόμου βλ. λ. <i>Νόμος</i>		Αισχροκερδείς Συμβάσεις βλ. λ. <i>Συμβάσεις (ΑστΔ), Συμβάσεις (ΕμπΔ)</i>	
Άγνωστη Διαμονή βλ. λ. <i>Επίδοση, Κατοικία, Επίδοση (ΔιοικΔικον)</i>		Αίτηση ακυρώσεως (ΔιοικΔικον) βλ. και λ. <i>Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικον), Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον), Διοικητική πράξη, Συλλογικά όργανα</i>	99
Αγορανομία - Αγορανομικός Κώδικας	35	Αίτηση ακυρώσεως Αποφάσεως (ΠοινΔικον) βλ. λ. <i>Απόφαση (ΠοινΔικον)</i>	
Αγοραπωλησία βλ. λ. <i>Πώληση</i>		Αίτηση ακυρώσεως διαδικασίας (ΠοινΔικον)	107
Αγοροζημίες βλ. λ. <i>Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά Προϊόντα</i>		Αίτηση αναιρέσεως (ΔιοικΔικον) βλ. και λ. <i>Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικον), Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον)</i>	107
Αγροληψία επίμορτη βλ. λ. <i>Μίσθωση πράγματος</i>		Αίτηση Αναιρέσεως (ΠολΔ) βλ. λ. <i>Αναίρεση (ΠολΔ)</i>	
Αγροτική ασφάλεια βλ. λ. <i>Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά προϊόντα</i>		Αίτηση θεραπείας βλ. <i>Προσφυγή (ΔιοικΔικον)</i>	
Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά Προϊόντα	36	Αίτηση για Χάρη βλ. λ. <i>Ποινές</i>	
Αγροτικός Κλήρος βλ. λ. <i>Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά Προϊόντα</i>		Αιτία Θανάτου Δωρεά βλ. λ. <i>Δωρεά</i>	
Αγροφυλακή βλ. λ. <i>Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά Προϊόντα</i>		Αιτιολογία βλ. λ. <i>Σύνταγμα, Διοικητική πράξη, Απόφαση</i>	
Αγιστεία βλ. λ. <i>Συγγένεια</i>		Ακίνητα βλ. λ. <i>Αγροτική νομοθεσία - Αγροτικά προϊόντα, Αιγιαλός, Απαλλοτρίωση Αναγκαστική, Αρχαία - Αρχαιότητες, Δημόσια κτήματα, Δουλείες, Επικαρπία, Εργατική κατοικία, Κτηματολόγιο, Κυριότητα, Χρησικτησία</i>	
Αγωγή (ΔιοικΔικον) βλ. και λ. <i>Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικον), Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον)</i>	38	* Ακολασία - Ακόλαστη πράξη βλ. λ. <i>Αποπλάνηση</i>	113
Αγωγή (ΠολΔ) βλ. και λ. <i>Αρμοδιότητα (ΠολΔ), Βιβλία Διεκδικήσεων, Διάδικοι (ΠολΔ), Δικαιοδοσία (ΠολΔ), Δίκη (Πολιτική), Δικόγραφα, Εκκρεμοδικία, Έννομο συμφέρον (ΠολΔ), Επίδοση (ΠολΔ), Νομιμοποίηση, Παραγραφή (ΑστΔ-ΕμπΔ) κ.λπ.</i>	41	Ακρόαση (ΣυντΔ) βλ. και λ. <i>Σύνταγμα</i>	114
Αγωγή Πολιτική βλ. λ. <i>Πολιτική Αγωγή - Πολιτικός Ενάγων</i>		Ακτοπλοΐα βλ. λ. <i>Πλοίο - Πλοιοκτήτης</i>	
Αγωγιάτης βλ. λ. <i>Αυτοκίνητα, Ναύλωση, Μεταφορές</i>		Ακυρότητα (ΑστΔ) βλ. και λ. <i>Ανταγωνισμός, Απάτη, Δημόσια κτήματα, Διαθήκη, Δικαιοπραξίες, Έγγραφα, Εικονικότητα, Εταιρίες, Κατάχρηση Δικαιώματος, Κληρονομία, Μισθώσεις εμπορικές, Πλάνη, Πώληση, Συμβάσεις, Σύμβαση Εργασίας, Τόκος, Τράπεζες - Τραπεζικές εργασίες - Πιστωτικά ιδρύματα κ.λπ.</i>	116
Άδεια προς Δίωξη βλ. λ. <i>Ποινική Δίωξη</i>		Ακυρότητα (ΔιοικΔικον) βλ. λ. <i>Αίτηση Ακυρώσεως, Διοικητική Πράξη</i>	
Άδεια Εργαζομένων βλ. λ. <i>Σύμβαση Εργασίας</i>		Ακυρότητα (ΠοινΔικον) βλ. και λ. <i>Αναίρεση (ΠοινΔικον), Ανάκριση - Ανακριτικές πράξεις, Αντίκλητος, Δικαστήρια - Δικαστική προστασία, Εισαγγελείς - Εισαγγελία, Επίδοση (ΠοινΔικον), Κατηγορούμενος, Κλητήριο θέσπισμα, Πολιτική αγωγή - Πολιτικώς ενάγων κ.λπ.</i>	119
Άδεια Υπαλλήλων βλ. λ. <i>Υπάλληλοι στη σχετική κατηγορία</i>		Ακυρότητα (ΠολΔ) βλ. και λ. <i>Αναγκαστική εκτέλεση, Διαιτησία, Πλειστηριασμός, Πραγματογνωμοσύνη κ.λπ.</i>	127
Αδισίρετη Παροχή βλ. λ. <i>Παροχή</i>		Αλιεία - Αλιεύματα - Αλιεργάτες	128
Αδικοβόλγος πλουτισμός	54	Αλληλέγγυα Ενοχή βλ. λ. <i>Ενοχές</i>	
Αδίκημα - Αδικοπραξία βλ. και λ. <i>Αποζημίωση, Αυτοκίνητα κ.λπ.</i>	57	Αλληλοβοηθητικά Σωματεία βλ. λ. <i>Σωματεία</i>	
Αδικη Επίθεση βλ. λ. <i>Απειλή (ΠοινΔ)</i>		Αλληλόχρεος λογαριασμός (ΑστΔ - ΕμπΔ) βλ. και λ. <i>Αγωγή, Αναγνώριση χρέους, Βιβλία εμπορικά, Διαταγή πληρωμής, Εγγύηση, Έγγραφα (ΠολΔ), Τράπεζες - Τραπεζικές εργασίες - Πιστωτικά Ιδρύματα, Τόκοι</i>	129
Αδυναμία Παροχής βλ. λ. <i>Παροχή</i>			
* Αεροπορία - Αεροπορικές Συγκοινωνίες βλ. λ. <i>Μεταφορές</i>	86		
Αθέμιτος Ανταγωνισμός βλ. λ. <i>Ανταγωνισμός</i>			
Αθλητισμός	87		
Αιγιαλός	90		
Αίγυπτος - Αιγυπτιώτες βλ. λ. <i>Ομογενείς</i>			
Αιδούς προσβολή	95		
Αιμομιξία	97		
Αιολική ενέργεια βλ. λ. <i>Ενέργεια</i>			

* Όπου υπάρχει αστερίσκος, σημαίνει ότι δεν υπάρχει νομολογιακή κίνηση κατά το έτος αυτό.

Αλλοδαποί βλ. και λ. Έκδοση, ΕΣΔΑ, Ιθαγένεια, Ομογενείς, Παραμεθόριες περιοχές, Πρόσφυγες	132
* Αμβλωση	141
Αμέλεια (ΑσΔ)	141
Αμέλεια (ΠοινΔ) βλ. και λ. Ανθρωποκτονία, Σωματικές βλάβες	143
Αμνηστία (ΠοινΔ) βλ. λ. Ποινές	
* Άμυνα (ΠοινΔ)	147
Αναβολή βλ. λ. Δίκη	
Αναγγελία βλ. λ. Πλειστηριασμός, Πτώχευση κ.λπ.	
Αναγκαστική Απαλλοτρίωση βλ. λ. Απαλλοτρίωση Αναγκαστική	
Αναγκαστική Διαδοχή βλ. λ. Νόμιμη Μοίρα	
* Αναγκαστική Διαχείριση	148
Αναγκαστική Εκτέλεση βλ. λ. Εκτέλεση	
Ανάγκης Κατάσταση βλ. λ. Κατάσταση Ανάγκης	
Αναγνώριση χρέους	148
Αναγνωριστική Αγωγή βλ. λ. Αγωγή	
Αναδασμός βλ. λ. Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά προϊόντα	
Αναίρεση (ΔιοικΔικον) βλ. λ. Αίτηση Αναίρεσεως	
Αναδοχή χρέους	149
Αναίρεση (ΠοινΔικον) βλ. και λ. Ακυρότητα (ΠοινΔικον), Απόδειξη (ΠοινΔικον), Απόφαση, Αρμοδιότητα, Δικαστήρια - Δικαστική προστασία, Δίκη (Ποινική), Έγγραφα (ΠοινΔικον), Ένδικα μέσα, Καταλογισμός (ΠοινΔικον), Κατηγορούμενος, Κλήτευση, Προθεσμίες, Υπέρβαση εξουσίας	153
Αναίρεση (ΠολΔ) βλ. και λ. Έγγραφα (ΠολΔ), Απόδειξη (ΠολΔ), Δεδικασμένο	160
Ανάκληση βλ. λ. Δικαιοπραξίες, Πληρεξουσιότητα, Διοικητική Πράξη, Απαλλοτρίωση Αναγκαστική, Ποινές, Απόλυση με όρους, Έγκληση - Μήνυση κ.λπ.	
Ανακοπή ερημοδικίας (ΠολΔ)	176
Ανακοπή κατά Διαταγής Πληρωμής βλ. λ. Διαταγή Πληρωμής	
Ανακοπή κατά Πράξεων Εκτελέσεως βλ. λ. Εκτέλεση	
* Ανακοπή κατά Πρωτοκόλλου Διοικητικής Αποβολής βλ. λ. Δάση, Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Δημόσια κτήματα	178
Ανακοπή - Τριτανακοπή	178
Ανάκριση - Ανακριτικές πράξεις βλ. και λ. Ακυρότητα (ΠοινΔικον)	185
Αναμίσθωση βλ. λ. Μίσθωση Πράγματος	
Αναμορφωτικά Μέτρα βλ. λ. Ανήλικος	
Ανανέωση βλ. λ. Ενοχή	
Αναπλειστηριασμός βλ. λ. Πλειστηριασμός	
Ανάπηροι - Θύματα πολέμου βλ. και λ. Αντίσταση εθνική	189
Αναπροσαρμογή Αξίας Ακινήτων των Επιχειρήσεων βλ. λ. Φορολογία στην Υπεραξία των Ακινήτων	
Αναστολή βλ. λ. Ασφαλιστικά μέτρα, Διοικητική Πράξη, Δίκη (ΔιοικΔικον), Διοικητική εκτέλεση, Εκτέλεση, Παραγραφή, Ποινές	
Αναστολή (ΠολΔ) βλ. και λ. Ασφαλιστικά μέτρα, Διοικητική εκτέλεση	190

Ανατοκισμός βλ. λ. Τόκος	
Αναψηλάφηση	192
Αναψηλάφηση (ΠοινΔικον) βλ. λ. Επανάληψη Διαδικασίας	
Ανέλεγκτο - Ελεγκτό βλ. λ. Αναίρεση (ΠολΔ)	
Ανεξάρτητες Αρχές	194
Ανήλικος βλ. και λ. Αποπλάνηση, Γάμος, Διαζύγιο, Διατροφή, Οικογένεια - Οικογενειακή προστασία, Πολύτεκνοι, Συγγένεια, Τέκνα, Υιοθεσία	195
Ανθρώπινα Δικαιώματα - Ατομικά Δικαιώματα βλ. λ. Ακρόαση, Απόρρητο - Παραβίαση Απορρήτου, Δικαστήρια - Δικαστική προστασία, Εκκλησία, Εκπαίδευση, Εργασία, Ισότητα, Ιδιοκτησία, Κοινωνικές ασφαλίσσεις, Οικογένεια - Προσβολή τιμής, Περιβάλλον, Προσωπική ελευθερία, Προσωπικότητα, Ραδιοφωνία - Τηλεόραση, Τύπος	
Ανθρωποκτονία	201
Ανίκανοι για Καταλογισμό βλ. λ. Καταλογισμός (ΠοινΔ)	
Ανικανότητα (ΠοινΔ) βλ. λ. Καταλογισμός (ΠοινΔ)	
Ανταγωγή βλ. λ. Αγωγή	
Ανταγωνισμός βλ. και λ. Διακριτικό γνώρισμα, Διακριτικός τίτλος, Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επωνυμία, Σήματα	208
Αντέγγραφο βλ. λ. Έγγραφο	
Αντέφεση βλ. λ. Έφεση	
Αντίγραφο βλ. λ. Έγγραφο	
Ανταλλαγή βλ. λ. Πώληση	
Ανταλλάξιμη περιουσία βλ. λ. Δημόσια κτήματα	
Αντίκλητος (ΔιοικΔικον) βλ. λ. Επίδοση (ΔιοικΔικον)	
Αντίκλητος (ΠοινΔικον) βλ. και λ. Επίδοση (ΠοινΔικον)	
Αντίκλητος (ΠολΔ) βλ. και λ. Επίδοση (ΠολΔ)	
* Αντιποίηση Αρχής βλ. λ. Αντίσταση κατά της Αρχής	225
Αντιπροσώπευση	226
Αντιρρήσεις βλ. λ. Εκτέλεση	
Αντίσταση Εθνική	227
Αντίσταση κατά της Αρχής βλ. και λ. Αντιποίηση Αρχής	227
Αντιφατική Συμπεριφορά βλ. λ. Κατάχρηση Δικαιώματος	
Αντιφώνηση Χρέους βλ. λ. Χρέος	
Ανυπακοή βλ. λ. Στρατός - Στρατιωτικοί - Υπάλληλοι Στρατιωτικοί	
Ανώνυμη Εταιρία βλ. λ. Εταιρίες	
Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο βλ. λ. Δικαστήρια - Δικαστική Προστασία	
Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) βλ. λ. Ανεξάρτητες Αρχές	
Ανωτέρα Βία (ΑσΔ)	229
* Αξιόγραφο (Γενικά)	230
Αξιόγραφο βλ. λ. Αξιόγραφο (Γενικά), Συναλλαγματική - Γραμμάτιο σε Διαταγή, Επιταγή, Φορτωτική κ.λπ.	
Αξιωματικοί βλ. λ. Στρατός - Στρατιωτικοί - Υπάλληλοι Στρατιωτικοί	
Απαγόρευση (ΑσΔ) βλ. λ. Δικαστική συμπαράσταση	
Απαγόρευση εξόδου από τη Χώρα	230
* Απαγωγή βλ. και λ. Ανήλικος	231

Απαλλαγή Φορολογική βλ. λ. με σχετικές Φορολογίες	
Απαλλοτρίωση αναγκαστική	231
* Απάτη (ΑσΔ).....	240
Απάτη (ΠοινΔ) βλ. και λ. Δημόσιο (ΠοινΔ).....	240
* Απεΐθεια.....	246
Απειλή (ΑσΔ)	246
Απειλή (ΠοινΔ)	247
Απέλαση βλ. λ. Αλλοδαποί	
Απεργία (ΕργΔ)	247
Απιστία	250
Απόγραφο βλ. λ. Εκτέλεση	
Απόδειξη (ΔιοικΔικον) βλ. και λ. Έγγραφα (ΔιοικΔικον).....	253
Απόδειξη (ΠοινΔικον) βλ. και λ. Αναίρεση (ΠοινΔικον), Ανάκριση, Έγγραφα (ΠοινΔικον), Ένδικα μέσα (ΠοινΔικον), Μάρτυρες (ΠοινΔικον), Πραγματογνωμοσύνη (ΠοινΔικον).....	255
Απόδειξη (ΠολΔ)	256
Αποδοχές βλ. λ. Σύμβαση Εργασίας	
Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος βλ. και λ. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.....	259
* Απόδραση κρατουμένου.....	259
Αποζημίωση	260
Αποθήκες βλ. λ. Τελωνεία - Τελωνειακή Νομοθεσία	
* Αποκατάσταση (ΠοινΔικον).....	266
Αποκατάσταση Πτώχευτική βλ. λ. Πτώχευση	
Αποκατάσταση Ακτημόνων βλ. λ. Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά προϊόντα	
Αποκατάσταση Προσφύγων βλ. λ. Πρόσφυγες	
Αποκέντρωση Διοικητική βλ. λ. Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση	
Αποκήρυξη βλ. λ. Τέκνα	
Αποκλήρωση βλ. λ. Διαθήκη, Νόμιμη Μοίρα	
Απολογία Κατηγορουμένου βλ. λ. Κατηγορούμενος	
Αποθετήριο βλ. Αξιόγραφα (Γενικά)	
Απόλυση με όρους βλ. και λ. Εκτέλεση (ΠοινΔικον), Ποινές.....	267
Απολωλότες (ΑσΔ) βλ. λ. Κυριότητα	
Απόντες βλ. λ. Επιτροπεία - Επίτροπος	
Απόπειρα	269
Αποπλάνηση βλ. και λ. Ανήλικος, Ασέλγεια.....	273
Αποποίηση Κληρονομίας βλ. λ. Κληρονομία, Κληροδοσία	
Απόρρητο - Παραβίαση απορρήτου βλ. και λ. Τράπεζες - Τραπεζικές Εργασίες - Πιστωτικά Ιδρύματα.....	275
Αποσφράγιση βλ. λ. Σφράγιση - Αποσφράγιση	
Απόφαση (ΔιοικΔικον) βλ. και λ. Αγωγή (ΔιοικΔικον), Αίτηση Ακυρώσεως (ΔιοικΔικον), Αίτηση Αναιρέσεως (ΔιοικΔικον), Δεδικασμένο (ΔιοικΔικον), Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον), Δίκη (ΔιοικΔικον), Διοικητική Πράξη, Ελεγκτικό Συνέδριο, Ένδικα μέσα (ΔιοικΔικον), Επίδοση (ΔιοικΔικον), Έφεση (ΔιοικΔικον).....	276

* Απόφαση (ΠοινΔικον).....	278
Απόφαση (ΠολΔ)	278
Αποχετεύσεις βλ. λ. Οργανισμοί (ΕΥΔΑΠ)	
Άρειος Πάγος βλ. λ. Αναίρεση, Αναψηλάφηση, Δικαστήρια - Δικαστική Προστασία, Ένδικα Μέσα, Παραπομπή	
Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικον)	282
Αρμοδιότητα (ΠοινΔικον)	286
Αρμοδιότητα (ΠολΔ)	287
Αρνητική Αγωγή βλ. λ. Αγωγή (ΠολΔ), Κυριότητα	
Αρπαγή	290
Αρπαγή Ανηλίκου βλ. λ. Ανήλικος	
Αρραβώνας	291
* Αρτοποιεία - Αρτοποιοί - Αρτεργάτες.....	292
Αρχαία - Αρχαιοότητες	292
Αρχή Ισότητας βλ. λ. Ισότητα	
Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα βλ. λ. Ανεξάρτητες Αρχές	
Αρχής Περιύβριση βλ. λ. Περιύβριση Αρχής	
Αρχής Αντιποίηση βλ. λ. Αντιποίηση Αρχής	
Αρχής Αντίσταση βλ. λ. Αντίσταση κατά της Αρχής	
Αρχιτέκτονες βλ. λ. Μηχανικοί	
Αρωγή επιθαλάσσια	303
Ασέλγεια βλ. και λ. Αποπλάνηση.....	305
Άσεμνα Δημοσιεύματα βλ. λ. Τύπος	
Αστικώς Υπεύθυνος βλ. λ. Δίκη (Ποινική)	
Αστυνομία - Αστυνομικές Διατάξεις βλ. λ. Σώματα Ασφαλείας	
Άσυλο βλ. λ. Έκδοση, Διατάραξη Οικιακής Ειρήνης, Εκπαίδευση, Οικογένεια - Οικογενειακή προστασία - Προσβολή τιμής, Παραβίαση οικιακού ασύλου	
Ασφάλεια Αγροτική βλ. λ. Αγροτική νομοθεσία - Αγροτικά προϊόντα	
Ασφάλεια Δημόσια βλ. λ. Σώματα Ασφαλείας	
Ασφάλεια Συγκοινωνιών βλ. λ. Συγκοινωνίες	
Ασφαλίσεις Γεωργικές (ΟΓΑ) βλ. λ. Κοινωνικές Ασφαλίσεις	
Ασφαλίσεις Κοινωνικές βλ. λ. Κοινωνικές Ασφαλίσεις	
Ασφάλιση ιδιωτική βλ. και λ. Αυτοκίνητα, Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας.....	306
Ασφαλιστικά μέτρα	317
Ατομική Ενέργεια βλ. λ. Ενέργεια	
Ατομικά Δικαιώματα βλ. λ. Ακρόαση, Απόρρητο - Παραβίαση Απορρήτου, Δικαστήρια - Δικαστική προστασία, Εκκλησία, Εκπαίδευση, Εργασία, Ισότητα, Ιδιοκτησία, Κοινωνικές ασφαλίσεις, Οικογένεια - Προσβολή τιμής, Περιβάλλον, Προσωπική ελευθερία, Προσωπικότητα, Ραδιοφωνία - Τηλεόραση, Τύπος	
Ατυχήματα βλ. λ. Αυτοκίνητα, Σύμβαση Εργασίας	
Αυθαίρετα Κτίσματα βλ. λ. Πολεοδομία - Χωροταξία	
Αυτοδικία	333
Αυτοκίνητα	334
Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή (ΑΤΑ) βλ. λ. Φορολογία Εισοδήματος	
Αυτοσύμβαση βλ. λ. Αντιπροσώπευση, Συμβάσεις (ΑσΔ)	

Αυτουργία βλ. λ. <i>Ηθικός Αυτουργός, Συνέργεια, Έγκλημα</i>	
Αυτόφωρο έγκλημα βλ. και λ. <i>Έγκλημα - Έγκληματίας - Έγκληματικότητα</i>346	
Αυτοψία (ΔιοικΔικον) βλ. λ. <i>Απόδειξη (ΔιοικΔικον)</i>	
Αυτοψία (ΠοινΔικον)347	
* Αυτοψία (ΠολΔ)348	
Αφάνεια348	
Αφροδίσια Νοσήματα βλ. λ. <i>Πορνεία</i>	
Αχρεώστητο βλ. λ. <i>Αδικαιολόγητος Πλουτισμός</i>	
Αχρησία βλ. λ. <i>Δουλείες</i>	
* Άφεση χρέους348	

Β

Βάρος αποδείξεως βλ. λ. <i>Απόδειξη</i>	
Βεβαίωση ψευδής350	
Βία ανώτερη βλ. λ. <i>Ανωτέρα Βία</i>	
* Βία παράνομη352	
Βιαιοπραγία κατ' ανωτέρου βλ. λ. <i>Στρατός - Στρατιωτικοί - Υπάλληλοι Στρατιωτικοί</i>	
Βιασμός353	
Βιβλία Διεκδικήσεων354	
Βιβλία Εμπορικά βλ. και λ. <i>Αλληλόχρεος Λογαριασμός</i>355	
Βιβλία Μεταγραφών βλ. λ. <i>Μεταγραφή</i>	
Βιβλία Υποθηκών βλ. λ. <i>Υποθήκη</i>	
Βιομηχανία - Βιοτεχνία356	
Βιομηχανική Ιδιοκτησία βλ. και λ. <i>Ανταγωνισμός, Ευρεσιτεχνία - Εφευρέσεις, Σήματα</i>356	
Βίος προηγούμενος έντιμος βλ. λ. <i>Ποινές</i>	
Βλάβη Σωματική βλ. λ. <i>Σωματικές βλάβες</i>	
* Βλασφημία358	
Βόμβες βλ. λ. <i>Εκρηκτικές Ύλες</i>	
Βοσκή βλ. λ. <i>Ζώα - Ζωοκλοπές - Ζωοκτονία</i>	
Βούλευμα358	
Βουλευτές - Βουλή βλ. και λ. <i>Εκλογές, Κόμματα πολιτικά</i>360	

Γ

Γάμος βλ. και λ. <i>Διαζύγιο, Διατροφή</i>363	
Γενετική369	
Γενικές Αποθήκες βλ. λ. <i>Τελωνεία - Τελωνειακή Νομοθεσία</i>	
Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος βλ. λ. <i>Συνδικαλισμός</i>	
Γενικοί Όροι Συναλλαγών βλ. λ. <i>Προστασία Καταναλωτή</i>	
Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός βλ. λ. <i>Πολοδομία - Χωροταξία</i>	
* Γεωργία - Γεωργικές επιχειρήσεις βλ. λ. <i>Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά Προϊόντα</i>370	
Γεωργικά Ενεχυρόγραφα βλ. λ. <i>Ενέχυρο</i>	

Γεωργικές Ασφαλίσεις (ΟΓΑ) βλ. λ. <i>Κοινωνικές ασφαλίσεις</i>	
Γεωργικός κλήρος βλ. λ. <i>Αγροτική Νομοθεσία - Αγροτικά προϊόντα</i>	
Γνησιότητα Εγγράφων βλ. λ. <i>Έγγραφα</i>	
Γνησιότητα τέκνου βλ. λ. <i>Τέκνα</i>	
Γονική μέριμνα βλ. λ. <i>Ανήλικος, Διατροφή, Τέκνα</i>	
Γραμμάτιο σε Διαταγή βλ. λ. <i>Συναλλαγματική - Γραμμάτιο σε Διαταγή</i>	

Δ

Δάνειο371	
Δανειστών Καταβολή βλ. λ. <i>Καταβολή Δανειστών</i>	
Δάση371	
Δασμοί βλ. λ. <i>Τελωνεία - Τελωνειακή Νομοθεσία, Εισαγωγές - Εξαγωγές</i>	
Δεδικασμένο (ΔιοικΔικον) βλ. και λ. <i>Απόφαση (ΔιοικΔικον)</i>386	
Δεδικασμένο (ΠοινΔικον)388	
Δεδικασμένο (ΠολΔ)391	
Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα βλ. και λ. <i>Ανεξάρτητες Αρχές, Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες</i>397	
ΔΕΗ βλ. λ. <i>Οργανισμοί</i>	
Δήλωση (Φόρου) βλ. λ. <i>με σχετικές Φορολογίες</i>	
Δήμαρχος βλ. λ. <i>Τοπική Αυτοδιοίκηση</i>	
Δήμευση βλ. και λ. <i>Κατάσχεση</i>402	
Δήμοι - Κοινότητες βλ. λ. <i>Τοπική Αυτοδιοίκηση</i>	
Δημοπρασίες βλ. λ. <i>Συμβάσεις Διοικητικές</i>	
Δημόσια Ασφάλεια βλ. λ. <i>Σώματα Ασφαλείας</i>	
Δημόσια Διοίκηση βλ. λ. <i>Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση</i>	
Δημόσια έργα404	
Δημόσια Έσοδα βλ. λ. <i>Εκτέλεση (ΔιοικΔικον) κ.λπ.</i>	
Δημόσια κατάθεση βλ. λ. <i>Ασφαλιστικά Μέτρα, Παρακαταθήκη - Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων</i>	
Δημόσια κτήματα410	
Δημόσια τάξη418	
Δημόσιες επιχειρήσεις418	
Δημοσιογράφοι βλ. λ. <i>Τύπος</i>	
Δημόσιο (ΠοινΔ)420	
Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση βλ. και λ. <i>Αγωγή (ΔιοικΔικον), Διοικητική πράξη, Εκτέλεση (ΔιοικΔικον), Συλλογικά όργανα, Συμβάσεις διοικητικές</i>437	
Δημόσιοι Υπάλληλοι βλ. λ. <i>Υπάλληλοι σχετικής κατηγορίας</i>	
Δημόσιος κατήγορος βλ. λ. <i>Εισαγγελείς - Εισαγγελία</i>	
Διαγωνισμοί βλ. λ. <i>Συμβάσεις (Διοικητικές)</i>	
Διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας βλ. λ. <i>Εκούσια δικαιοδοσία</i>	
Διάδικοι (ΠολΔ)455	
Διαδίκτυο βλ. και λ. <i>Απόρρητο - Παραβίαση Απόρρητου, Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα, Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές, Παίγνια - Στοιχήματα</i>457	
Διαδοχή Αναγκαστική βλ. λ. <i>Νόμιμη Μοίρα</i>	

Διαδοχή εξ αδιαθέτου βλ. λ. Κληρονομία	
Διαζευκτική ευχέρεια βλ. λ. Ενοχή	
Διαζύγιο βλ. και λ. <i>Γάμος, Διατροφή</i>	460
Διαθήκη	463
Διαιτησία βλ. και λ. <i>Συλλογικές Διαφορές Εργασίας</i>	471
Διαιτητικά Δικαστήρια βλ. λ. <i>Συλλογικές Διαφορές Εργασίας</i>	
Διακατοχή βλ. λ. <i>Νομή</i>	
Διακοπές Δικαστικές βλ. λ. <i>Δικαστικές Διακοπές</i>	
Διακοπή Δίκης βλ. λ. <i>Δίκη</i>	
Διάκριση Εξουσιών βλ. λ. <i>Σύνταγμα</i>	
Διακριτικό γνώρισμα βλ. και λ. <i>Ανταγωνισμός, Διακριτικός τίτλος, Επωνυμία, Σήματα</i>	474
* Διακριτικός τίτλος βλ. λ. <i>Ανταγωνισμός, Διαδίκτυο Διακριτικό γνώρισμα, Επωνυμία, Σήματα</i>	475
Διαμαρτυρικό βλ. λ. <i>Συναλλαγματική - Γραμμάτιο σε Διαταγή</i>	
Διαμεσολάβηση	475
Διαμονή βλ. λ. <i>Κατοικία</i>	
Διανομή	476
Διαπλαστική Αγωγή βλ. λ. <i>Αγωγή</i>	
Διαπλαστικό Δικαίωμα βλ. λ. <i>Κατάχρηση δικαιώματος</i>	
Διαπραγματεύσεις	479
* Διασπορά ψευδών ειδήσεων ή φημών	482
* Διαταγή απόδοσης μισθίου βλ. λ. <i>Μισθώσεις εμπορικές, Μίσθωση πράγματος</i>	482
Διαταγή πληρωμής βλ. και λ. <i>Επιταγή, Συναλλαγματική - Γραμμάτιο σε διαταγή</i>	483
Διάταγμα βλ. λ. <i>Νόμος, Σύνταγμα, Διοικητική Πράξη</i>	
* Διατάραξη ησυχίας	490
Διατάραξη Κυκλοφορίας βλ. λ. <i>Συγκοινωνίες</i>	
Διατάραξη Νομής βλ. λ. <i>Νομή</i>	
Διατάραξη οικιακής ειρήνης	491
Διατροφή βλ. και λ. <i>Ανήλικος, Γάμος, Γονική μέριμνα, Διαζύγιο, Τέκνα</i>	491
Διαφήμιση	494
Διαχειριστής βλ. λ. <i>Ανήλικος, Απαγόρευση, Εταιρίες, Οριζόντια Ιδιοκτησία, Κληρονομία κ.λπ.</i>	
* Διέγερση	497
Διεθνείς Συμβάσεις βλ. λ. <i>Δίκαιο Διεθνές</i>	
Διεκδικήσεων Βιβλία βλ. λ. <i>Βιβλία διεκδικήσεων</i>	
Διεκδικητική Αγωγή βλ. λ. <i>Αγωγή, Κυριότητα</i>	
Διευθυντικό Δικαίωμα (ΕργΔ) βλ. λ. <i>Σύμβαση Εργασίας</i>	
Δίκαιο Διεθνές βλ. και λ. <i>Αλλοδαποί, Δικαιοδοσία, Διαιτησία, Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επίδοση, ΕΣΔΑ, Ιθαγένεια, Μεταφορές</i>	498
Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης βλ. και λ. <i>Ανταγωνισμός, Γεωργία - Γεωργικές Επιχειρήσεις, Δημόσια Έργα, Εταιρίες, Ευρεσιτεχνία, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Ισότητα, Μεταφορές, Πνευματική Ιδιοκτησία, Προστασία Καταναλωτή, Περιβάλλον, Σήματα, Σύμβαση Εργασίας, Τηλεπικοινωνίες, Φορολογία</i>	501
Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων βλ. λ. <i>Κοινωνικές Ασφαλίσεις</i>	

Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον)	524
Δικαιοδοσία (ΠοινΔικον) βλ. λ. <i>Αρμοδιότητα (ΠοινΔικον)</i>	
Δικαιοδοσία (ΠολΔ) βλ. και λ. <i>Αρμοδιότητα</i>	528
Δικαιοδοσία Διεθνής βλ. λ. <i>Δίκαιο Διεθνές</i>	
Δικαιοπραξίες βλ. και λ. <i>Αίρεση, Ακυρότητα (ΑστΔ), Απάτη (ΑστΔ), Απειλή (ΑστΔ), Αρμοδιότητα (ΠολΔ), Δωρεά, Εικονικότητα, Ήθη, Παροχή, Πλάνη</i>	534
Δικαιόχρηση (Franchising) βλ. λ. <i>Συμβάσεις (ΕμπΔ)</i>	
Δικαίωμα βλ. λ. <i>Κατάχρηση Δικαιώματος</i>	
Δικαστές - Δικαστικοί Λειτουργοί	536
Δικαστήρια - Δικαστική προστασία	539
Δικαστικά τεκμήρια βλ. λ. <i>Τεκμήρια δικαστικά</i>	
Διάδικοι (ΠοινΔικον) βλ. λ. <i>Δίκη (Ποινική)</i>	
* Δικαστικές διακοπές	540
Δικαστικό Ένσημο βλ. λ. <i>Ένσημο Δικαστικό</i>	
Δικαστική συμπαράσταση	540
Δικαστική συνδρομή βλ. λ. <i>Εκδοση</i>	
Δικαστικοί επιμελητές	542
Δικαστικοί Υπάλληλοι βλ. λ. <i>Υπάλληλοι Δημοσίου - ΝΠΔΔ</i>	
Δικαστικός Συμβιβασμός βλ. λ. <i>Συμβιβασμός</i>	
Δίκη (Διοικητική) βλ. και λ. <i>Αγωγή (ΔιοικΔικον), Αίτηση ακυρώσεως (ΔιοικΔικον), Αίτηση Αναιρέσεως (ΔιοικΔικον), Αντίκλητος (ΔιοικΔικον), Απόφαση (ΔιοικΔικον), Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικον), Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον), Διοικητική πράξη, Εκτέλεση (ΔιοικΔικον), Ένδικα μέσα (ΔιοικΔικον), ΕΣΔΑ, Έφεση (ΔιοικΔικον), Προσφυγή</i>	543
Δίκη (Ποινική) βλ. και λ. <i>Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου</i>	544
Δίκη (Πολιτική)	550
Δικηγόροι - Δικολάβοι - Δικ. Σύλλογοι	553
Δικόγραφα	563
* Δικονομικά αξιώματα - Αρχές Δικαίου βλ. λ. <i>Δίκη (Πολιτική), Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου</i>	565
Δικονομική Ακυρότητα βλ. λ. <i>Ακυρότητα (ΠοινΔ), Δίκη (Διοικητική)</i>	
Δίοδος βλ. λ. <i>Κυριότητα, Δουλείες</i>	
Διοίκηση αλλοτρίων	566
Διοικητικές συμβάσεις βλ. λ. <i>Συμβάσεις διοικητικές</i>	
Διοικητική εκτέλεση βλ. λ. <i>Εκτέλεση (ΔιοικΔικον)</i>	
Διοικητική πράξη βλ. και λ. <i>Αίτηση ακυρώσεως (ΔιοικΔικον), Εκτέλεση (ΔιοικΔικον), Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Συλλογικά όργανα</i>	568
Δίωξη Ποινική βλ. λ. <i>Ποινική Δίωξη</i>	
* Δόλος (ΑστΔ)	574
Δόλος (ΠοινΔ)	574
Δόση αντί Καταβολής βλ. λ. <i>Ενοχή</i>	
Δουλείες	575
Δυσφήμιση	578

Δωδεκάνησος - Δωδεκανησιακή Νομοθεσία	581
Δώρα Βλ. λ. Σύμβαση Εργασίας	
Δωρεά	584
Δωροδοκία	586
Δωσιδικία Βλ. λ. Αρμοδιότητα	

Ε

Έγγραφα (ΔιοικΔικον) Βλ. και λ. Απόδειξη (ΔιοικΔικον), Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα.....	589
Έγγραφα (ΠοινΔικον) Βλ. και λ. Πλαστογραφία.....	591
Έγγραφα (ΠολΔ)	592
Εγγύηση	600
Εγγυητική επιστολή	605
Εγγυοδοσία	607
Εγκατάληψη Βλ. λ. Ασφάλιση ιδιωτική, Πλοίο - Πλοιοκτήτης κ.λπ.	
* Εγκατάληψη εγκύου.....	608
Εγκατάληψη θέσεως Βλ. λ. Στρατός - Στρατιωτικοί - Υπάλληλοι Στρατιωτικοί	
Εγκατάληψη Φυλακής (ΣΠΚ) Βλ. λ. Στρατός - Στρατιωτικοί - Υπάλληλοι Στρατιωτικοί	
Έγκλημα - Εγκλημάτων - Εγκληματικότητα	608
Έγκλημα Οικονομικό Βλ. λ. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	
Εγκληματική οργάνωση	613
Έγκληση - Μήνυση	615
Έγκριση Βλ. λ. Διοικητική Πράξη	
Έθιμο Βλ. και λ. Δίκαιο Διεθνές.....	617
Εθνική Αντίσταση Βλ. λ. Αντίσταση Εθνική	
Εθνική Τράπεζα Βλ. λ. Τράπεζες - Τραπεζικές Εργασίες - Πιστωτικά Ιδρύματα	
Εθνικό Ίδρυμα Γεωργικών Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ) Βλ. λ. Ιδρύματα	
Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης Βλ. λ. Ανεξάρτητες Αρχές	
Εθνικότητα Βλ. λ. Ιθαγένεια	
Ειδική Εκκαθάριση Βλ. λ. Επιχείρηση	
Ειδικός Επίτροπος Βλ. λ. Επιτροπεία - Επίτροπος	
Εικονικότητα	617
Ειρηνοδικείο - Ειρηνοδίκης Βλ. λ. Δικαστήρια - Δικαστική προστασία	
Εισαγγελείς - Εισαγγελία Βλ. και λ. Ακυρότητα (ΠοινΔικον), Αναίρεση (ΠοινΔικον), Ανάκριση - Ανακριτικές πράξεις, Ένδικα μέσα (ΠοινΔικον), Έφεση (ΠοινΔικον).....	620
* Εισαγωγές - Εξαγωγές Βλ. λ. Τελωνεία - Τελωνειακή Νομοθεσία.....	623
Εισφορές (ΦορΔ) Βλ. επιμέρους φορολογίες	
Εκβίαση	623
Έκδοση	625
* Έκθεση.....	629

Εκκαθάριση Βλ. λ. Εταιρίες, Κληρονομία, Επιχείρηση, Πτώχευση	
Εκκλησία Βλ. και λ. Άγιο Όρος, Θρησκευτική ελευθερία.....	629
Εκκρεμοδικία Βλ. και λ. Ενστάσεις.....	632
Εκλογές Βλ. και λ. Βουλευτές - Βουλή, Δημόσιο - Δημόσια Διοίκηση, Εκκλησία, Θρησκευτική ελευθερία, Εκπαίδευση, Κόμματα πολιτικά, Συλλογικά όργανα, Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	634
Εκούσια δικαιοδοσία	640
Εκπαίδευση	647
Εκπομπές Βλ. λ. Κυριότητα	
Εκρηκτικές ύλες Βλ. και λ. Εμπρησμός.....	654
* Έκταξη.....	656
Εκτέλεση (ΔιοικΔικον)	656
Εκτέλεση (ΠοινΔικον) Βλ. και λ. Απόφαση (ΠοινΔικον), Ποινή (ΠοινΔικον).....	660
Εκτέλεση (ΠολΔ)	661
Εκτέλεση αλλοδαπής αποφάσεως	677
Εκτέλεση ποινής Βλ. λ. Ποινές	
Εκτέλεση διαθήκης Βλ. λ. Διαθήκη	
Εκτελωνισμός - Εκτελωνιστές Βλ. λ. Τελωνεία - Τελωνειακή Νομοθεσία	
Εκχώρηση	680
Ελαττώματα Πράγματος Βλ. λ. Πώληση, Μίσθωση Πράγματος	
Ελαφρυντικές Περιστάσεις Βλ. λ. Ποινές	
Ελεγκτικό Συνέδριο Βλ. και λ. Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικον), Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον), Έφεση (ΔιοικΔικον), Συντάξεις.....	683
Ελεύθερος Ζώνας Βλ. λ. Τελωνεία - Τελωνειακή Νομοθεσία	
Ελεύθερος Ανταγωνισμός Βλ. λ. Ανταγωνισμός	
Ελευθερία έκφρασης Τύπου Βλ. λ. Τύπος	
Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ)	685
Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) Βλ. λ. Οργανισμοί	
Εμπορικές μισθώσεις Βλ. λ. Μισθώσεις εμπορικές	
Εμπορική Αντιπροσωπεία Βλ. λ. Συμβάσεις (ΕμπΔ)	
Έμποροι - Εμπορικές Πράξεις Βλ. και λ. Αλληλόχρεος λογαριασμός, Βιβλία εμπορικά, Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εισαγωγές - Εξαγωγές, Προσωπική κράτηση.....	687
* Έμπρακτη μετάνοια.....	701
Εμπρησμός Βλ. και λ. Εκρηκτικές ύλες.....	701
* Εμφύτευση.....	704
Ένδικα μέσα (ΔιοικΔικον) Βλ. και λ. Αίτηση Αναίρεσεως (ΔιοικΔικον), Έφεση (ΔιοικΔικον), Προθεσμίες (ΔιοικΔικον).....	704
Ένδικα μέσα (ΠοινΔικον) Βλ. και λ. Αναίρεση (ΠοινΔικον), ΕΣΔΑ, Έφεση (ΠοινΔικον), Κατηγορούμενος, Πολιτική Αγωγή.....	706

Ένδικα μέσα (ΠολΔ) βλ. και λ. Αναίρεση, Ανακοπή Ερημοδικίας, Αναψηλάφηση, Έφεση (ΠολΔ)	708
Ενέργεια βλ. και λ. Περιβάλλον, Ανταγωνισμός	709
Ενέχυρο βλ. και Σύμβαση εργασίας	711
Έννομο συμφέρον (ΠολΔ)	712
Ένοπλες Δυνάμεις βλ. λ. Στρατός - Στρατιωτικοί - Υπάλληλοι Στρατιωτικοί	
Ένοπλη Ομάδα βλ. λ. Τρομοκρατία	
Ένορκες βεβαιώσεις	713
* Ένορκοι	716
Ενοχή	717
Ένσημο δικαστικό	720
Ενστάσεις	722
Ένταλμα βλ. λ. Προσωρινή Κράτηση	
Εντολή βλ. και λ. Αντιπροσώπηση, Αποζημίωση, Πληρεξουσιότητα, Εταιρίες, Χρηματιστήρια, Συμβάσεις (ΕμπΔ)	725
Ένωση βλ. λ. Κυριότητα	
Εξαίρεση Δικαστών και Δικαστικών Υπαλλήλων βλ. λ. Δικαστές - Δικαστικοί λειτουργοί	
* Εξέταση διαδίκων	726
Έξοδα δικαστικά βλ. και λ. Εγγυοδοσία	727
Εξουσιοδότηση Νομοθετική βλ. λ. Νόμος	
Εξύβριση	729
Εξώνηση βλ. λ. Πώληση	
Έξωση βλ. λ. Μισθώσεις Εμπορικές, Μίσθωση Πράγματος	
ΕΟΚ βλ. λ. Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης	
Επαγγελματική Στέγη βλ. λ. Μισθώσεις Εμπορικές	
Εξυγίανση - Εκκαθάριση επιχειρήσεως βλ. λ. Επιχείρηση	
Επανάληψη διαδικασίας	730
Επανάληψη συζητήσεως	738
Επαναφορά πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση	740
* Επενδύσεις βλ. λ. Επιχείρηση, Φορολογία εισοδήματος, Χρηματιστήρια	743
Επιβαρυντικές περιστάσεις βλ. λ. Ποινές	
Επίδειξη εγγράφων βλ. λ. Έγγραφα	
Επίδοση (ΔιοικΔικον)	744
Επίδοση (ΠοινΔικον) βλ. και λ. Αντίκλητος (ΠοινΔικον)	746
Επίδοση (ΠολΔ)	750
Επιθαλάσσια Αρωγή βλ. λ. Αρωγή επιθαλάσσια	
Επικαρπία	756
Επιμέλεια βλ. λ. Ανήλικος	
* Επιμελητήριο	756
Επιμέτρηση Ποινής βλ. λ. Ποινές	
Επιορκία βλ. λ. Ψευδορκία	
Επίσκοπος βλ. λ. Εκκλησία	
Επιστολές (ΠοινΔ) βλ. λ. Απόδειξη (ΠοινΔικον)	
Επιστράτευση πολιτική	

Επίσχεση	757
Επιταγή βλ. και λ. Διαταγή πληρωμής	759
Επιταγή προς Εκτέλεση βλ. λ. Εκτέλεση (ΠολΔ)	
Επίταξη	768
Επιτροπεία - Επίτροπος	768
Επιτροπή Ανταγωνισμού βλ. λ. Ανεξάρτητες Αρχές	
Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας βλ. λ. Ενέργεια	
Επιχείρηση βλ. και λ. Αναδοχή χρέους, Επενδύσεις, Σύμβαση εργασίας, Πτώχευση, Φορολογία εισοδήματος, ΦΠΑ, Φορολογία στη συγκέντρωση κεφαλαίων	769
* Επωνυμία βλ. λ. Ανταγωνισμός, Διακριτικό γνώρισμα, Διακριτικός τίτλος, Εταιρίες, Σήμα	774
Επώνυμο βλ. και λ. Όνομα - Ονοματοδοσία	
Έρανοι	775
Έργα δημόσια βλ. λ. Δημόσια Έργα	
Εργασία (ΠοινΔ) βλ. και λ. Σύμβαση εργασίας	775
Εργάτες - Τεχνίτες βλ. και λ. Σύμβαση εργασίας	777
Εργατικά Ατυχήματα βλ. λ. Σύμβαση Εργασίας	
Εργατικές διαφορές βλ. και λ. Σύμβαση εργασίας	778
* Εργατική Εστία	785
* Εργατική Κατοικία	785
Ερημοδικία βλ. λ. Ανακοπή Ερημοδικίας	
Ερμηνεία αποφάσεως βλ. λ. Απόφαση	
Ερμηνεία δικαιοπραξιών βλ. λ. Δικαιοπραξίες	
Ερμηνεία νόμου βλ. λ. Νόμος	
Έρευνες (ΠοινΔικον)	786
* Εσχάτη προδοσία	786
Εταιρία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτευούσης (ΕΥΔΑΠ) βλ. λ. Οργανισμοί	
Εταιρίες βλ. και λ. Επιχείρηση, Κοινοπραξία, Συνεταιρισμοί, Φορολογία στη συγκέντρωση κεφαλαίων, Φορολογικά κίνητρα, Χρηματιστήριο	787
* Ετεροδικία	812
Ετυμγορία βλ. λ. Ένορκοι	
Ευθύνη (ΑστΔ) βλ. λ. Αποζημίωση, Διαπραγματεύσεις, Δικαιοπραξίες, Αδικοιολόγητος Πλουτισμός	
Ευθύνη (ΕμπΔ) βλ. λ. Συναλλαγματική - Γραμμάτιο σε Διαταγή, Επιταγή κ.λπ.	
Ευρεσιτεχνία - Εφευρέσεις βλ. και λ. Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Πνευματική Ιδιοκτησία	812
Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) βλ. λ. Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης	
Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)	815
Έφεση (ΔιοικΔικον) βλ. και λ. Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικον), Δικαιοδοσία (ΔιοικΔικον), Ελεγκτικό Συνέδριο, Ένδικα μέσα (ΔιοικΔικον)	824
Έφεση (ΠοινΔικον) βλ. και λ. Αναίρεση (ΠοινΔικον), Δίκη (Ποινική), Ένδικα μέσα (ΠοινΔικον), Κατηγορούμενος, Πολιτική αγωγή, Υπερβαση εξουσίας (ΠοινΔ)	828
Έφεση (ΠολΔ)	831

Εφετείο βλ. λ. *Δικαστήρια - Δικαστική Προστασία*
Εφετείο πολιτικό βλ. λ. *Δικαστήρια - Δικαστική προστασία*
Εφευρέσεις βλ. λ. *Ευρεσιτεχνία - Εφευρέσεις*
Εφημερίδες βλ. λ. *Τύπος*
Εφοπλιστές βλ. λ. *Πλοίο - Πλοιοκτήτης*
Εχεμύθεια βλ. λ. *Δικηγόροι - Δικολάβοι - Δικηγορικοί Σύλλογοι*
Εχθρικές Περιουσίες βλ. λ. *Δίκαιο Διεθνές*

F

Factoring βλ. λ. *Συμβάσεις (ΕμπΔ)*
Franchising βλ. λ. *Συμβάσεις (ΕμπΔ)*

Z

Ζημίες βλ. λ. *Αδίκημα - Αδικοπραξία, Αποζημίωση κ.λπ.*
Ζώα - Ζωοκλοπές - Ζωοκτονία837
Ζώνες βλ. λ. *Αιγιαλός, Δίκαιο Διεθνές*

H

Ήθη βλ. και λ. *Αδίκημα - Αδικοπραξία, Ανταγωνισμός, Δικαιοπραξίες, Κατάχρηση δικαιώματος*839
Ηθική Βλάβη βλ. λ. *Χρηματική Ικανοποίηση, Αδίκημα - Αδικοπραξία, Διαζύγιο*
Ηθικός αυτουργός βλ. και λ. *Συμμετοχή*840
Ηθοποιοί βλ. λ. *Θεάματα Δημόσια*
Ηλεκτρική Ενέργεια βλ. λ. *Ενέργεια*
Ηλεκτρονικές επικοινωνίες βλ. λ. *Τηλεπικοινωνίες*
Ηλεκτρονικό Εμπόριο βλ. λ. *Διαδίκτυο*
Ηλεκτρονικές επικοινωνίες βλ. και λ. *Απόρρητο - Παραβίαση απορρήτου, Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, Διαδίκτυο, Προσωπικότητα*843
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές βλ. και λ. *Απάτη, Διαδίκτυο, Παίγνια, Πνευματική Ιδιοκτησία*845
Ηλεκτροτεχνίτες βλ. λ. *Σύμβαση Εργασίας*
Ηλικία (ΠοινΔ) βλ. λ. *Καταλογισμός, Ανήλικος*

Θ

Θάλασσα βλ. λ. *Αιγιαλός, Δημόσια Κτήματα, Δίκαιο Διεθνές*
Θαλάσσιες Μεταφορές βλ. λ. *Μεταφορές*
Θάνατος (ΠοινΔ) βλ. λ. *Δίκη (Πολιτική, Ποινική, Διοικητική)*

Θανάτωση προσώπου βλ. λ. *Αυτοκίνητα, Ανθρωποκτονία, Αμέλεια, Σύμβαση εργασίας, Χρηματική Ικανοποίηση κ.λπ.*

* **Θεάματα Δημόσια** βλ. λ. *Φορολογίες ειδικές*848
Θεραπείας Αίτηση βλ. λ. *Διοικητική πράξη*
Θεραπευτικά Καταστήματα βλ. λ. *Ναρκωτικά*
Θερμαστές βλ. λ. *Σύμβαση Εργασίας*
Θήρα βλ. λ. *Περιβάλλον*
* **Θρασύτητα κατά της Αρχής**848
Θρησκεία βλ. λ. *Εκκλησία, Θρησκευτική ελευθερία*
Θρησκευτική ελευθερία849
Θυρωροί βλ. λ. *Σύμβαση Εργασίας*

I

Ιαματικές πηγές βλ. λ. *Υδατα*
Ιατροδικαστές - Ιατροδικαστική Υπηρεσία851
Ιατροί - Ιατρεία βλ. και λ. *Αμέλεια, Ανθρωποκτονία, Σωματικές βλάβες*851
Ιδιοκτησία (ΣυντΔ) βλ. και λ. *Απαλλοτρίωση αναγκαστική, Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), Πολεοδομία, Σύνταγμα*857
Ιδιοκτησία Βιομηχανική βλ. λ. *Βιομηχανική ιδιοκτησία*
Ιδιοκτησία κατ' ορόφους βλ. λ. *Οριζόντια Ιδιοκτησία*
Ιδιοκτησία Πνευματική βλ. λ. *Πνευματική Ιδιοκτησία*
Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο βλ. λ. *Δίκαιο Διεθνές*
Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΙΚΑ) βλ. λ. *Κοινωνικές Ασφαλίσεις*
Ίδρύματα861
Ιερά Σύνοδος βλ. λ. *Εκκλησία*
Ιερές Μονές βλ. λ. *Εκκλησία*
Ιθαγένεια βλ. και λ. *Αλλοδαποί, Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ομογενείς*863
Ικανοποίηση χρηματική βλ. λ. *Χρηματική ικανοποίηση*
Ικανότητα βλ. λ. *Δικαιοπραξίες, Διάδικοι*
Ικανότητα για καταλογισμό βλ. λ. *Καταλογισμός (ΠοινΔ)*
Ιππόδρομος βλ. λ. *Παίγνια - Στοιχήματα*
Ίση Μεταχείριση (ΕργΔ) βλ. λ. *Σύμβαση εργασίας*
* **Ισόβια πρόσσος**863
Ισολογισμός βλ. λ. *Εταιρίες, Αλληλόχρεος Λογαριασμός, Πτώχευση κ.λπ.*
Ισότητα864
Ιχθυοτροφεία - Ιχθυόσκαλα βλ. λ. *Αλιεία - Αλιεύματα - Αλιεργάτες*
Internet βλ. λ. *Διαδίκτυο*

K

ΚΑΚΟΔΙΚΙΑ

(Βλ. και λ. Αγωγή, Δικηγόροι - Δικολάβοι - Δικ. Σύλλογοι)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Απαλαγάκη Χ.** (επιμ.): Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας (2 τόμοι). Νομική Βιβλιοθήκη. 2008. - **Απαλαγάκη Χ.** (επιμ.) / **Αγγελόπουλος Β.** / **Ανδρίτσος Σπ.** / **Βασιλοπούλου Β.** / **Βαφειάδου Π.** / **Γιακουμής Δ.** / **Μπαλογιάννη Ε.** / **Πανταζόπουλος Π.** / **Πλεύρη Α.** / **Σπυρόπουλος Στ.** / **Ταραντίλης Ν.** / **Τριανταφυλλίδης Χ.** (συνεργασία): Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας. Ερμηνεία κατ' άρθρο. Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Ζημιανίτης Δ.**: Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Νομοθεσία - Νομολογία (έκδ. δ'). Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Κακκαλής Π.**: Οργανισμός Δικαστηρίων (έκδ. β'). Νομική Βιβλιοθήκη. 2007. - **Καλφέλης Γρ.**: Κώδικας Ποινικής Δικονομίας & Ειδικοί Δικονομικοί Νόμοι (β' έκδ.). Νομική Βιβλιοθήκη. 2009. - **Καράκωστας Ι.** (επιμ.) / **Βαφειάδου Π.** - **Δευτεραίου Α.** (συνεργασία): Αστικός Κώδικας. Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Κονταξής Α.**: Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Συνδυασμός θεωρίας και πράξης (έκδ. Δ, τόμοι Α-Β). Σάκκουλας. 2006. - **Μανωλεδάκης Ι.**: Η απονομή της δικαιοσύνης σε περίοδο κρίσης. Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη. 2006. - **Μαργαρίτης Λ.**: Εφαρμοσμένη Ποινική Δικονομία, 4 τόμοι + cd-rom. Νομική Βιβλιοθήκη. 2006. - **Ο ίδιος**: Εμβάθυνση στην Ποινική Δικονομία. Νομική Βιβλιοθήκη. 2006. - **Μαργαρίτης** (επιμ.): Κώδικας Ποινικής Δικονομίας – Τόμος Ι. Ερμηνεία κατ' άρθρο (άρθρα 1-304), 2η έκδ. Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Πλαγιανάκος Γ.**: Δικαστές & δικαιοσύνη σε τρεις μεγάλες χώρες της Ασίας & συγκριτικά στοιχεία από άλλες χώρες του κόσμου. Νομική Βιβλιοθήκη. 2009. - **Ρήγας Β.** (επιμ.) / **Βαφειάδου Π.** (συνεργ.): Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας. Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Τριάντος Ν.**: Αστικός Κώδικας. Ερμηνεία κατ' άρθρο. Νομική Βιβλιοθήκη. 2010.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Για την αγωγή κακοδικίας κατά δικαστικών λειτουργών προβλέπει το άρθρο 99 Συντ., στο οποίο καθορίζεται και η συγκρότηση του Ειδικού Δικαστηρίου Αγωγών Κακοδικίας, ο κανονισμός λειτουργίας του οποίου διαμορφώθηκε με το **ΠΔ 186/2004** (ΦΕΚ Α' 162/31.8.2004), όπως ισχύει μετά τον **Ν 3689/2008** (ΦΕΚ Α' 164/5.8.2008). Σχετικά προβλέπουν επίσης ο **Ν 693/1977** «περί εκδικάσεως αγωγών κακοδικίας» (ΦΕΚ Α' 262), το άρθρο 73 ΕισΝΚΠολΔ καθώς και το άρθρο 559 αρ. 2 ΚΠολΔ.

ΚΑΛΗ ΠΙΣΤΗ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Διάταξης εφαρμογή 3
Διαφώτιση 7
Δικαίου κανόνες 1
Διορθωτική λειτουργία 8
Ενοχές 3, 4, 5

Καλή πίστη 1
Καλή πίστη αντικειμενική 2
Μεταβολή συνθηκών 8, 9, 11, 12
Μισθωτική αξία 11
Πληροφορίες 6

Ρήτρα 5
Συμβάσεις αμφοτεροβαρείς 10
Τράπεζες 7
Υπαιτιότητα 9

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αγαλλοπούλου Π.**: Βασικές έννοιες αστικού δικαίου. 2003. - **Βάρκα - Αδάμη Α.**: Εισαγωγή στο Αστικό Δίκαιο. Νομική Βιβλιοθήκη. 2009. - **Γεωργιάδης Α.**: Εγχειρίδιο εμπραγμάτου δικαίου, τόμ. Γ'. Η κυριότητα. - **Γεωργιάδης Α.** / **Γκουτζιαμάνης Ε.**: Αστικός Κώδικας και ειδικοί αστικοί νόμοι. - **Καράκωστας Ι.**: Αστικός Κώδικας. Ερμηνεία - Σχόλια - Νομολογία. 2 τόμοι. Νομική Βιβλιοθήκη. 2005. - **Ο ίδιος** (επιμ.): Αστικός Κώδικας - Εμπράγματο - 7Α Τόμος. Ερμηνεία - Σχόλια - Νομολογία (άρθρα 947-1117). Τόμος 7Β (άρθρα 1118-1345). Νομική Βιβλιοθήκη. 2010. - **Καράκωστας Ι.** (επιμ.) / **Βαφειάδου Π.** / **Δευτεραίου Α.** (συνεργασία): Αστικός Κώδικας. 2η έκδ. Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Καρατζά Λ.**: 4 Κώδικες συν 37. (έκδ. 41η). Νομική Βιβλιοθήκη. 2015. - **Παπαντωνίου Ν.**: Γενικές αρχές. 1983. - **Ο ίδιος**: Η καλή πίστις εις το αστικόν δίκαιον σ. 30, 70. 1957. - **Ο ίδιος**: Η καλή πίστις εις το αστικόν δίκαιον (ανατύπωση 1997). - **Σπυριδάκης Ι.**: Εγχειρίδιο Αστικού δικαίου, Εμπράγματο δίκαιο. - **Σταθόπουλος / Γεωργιάδης**: Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, άρθρο 282 αριθμ. 11 και άρθρο 281 αριθμ. 35. - **Στράνης Δ.**: Αστικός Κώδικας και Εισαγωγικός Νόμος. Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Φίλιος Π.**: Ενοχικό δίκαιο, Ειδικό Μέρος. 1983.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Σχετικές με την καλή πίστη διατάξεις είναι αυτές των άρθρων 142, 144, 197, 200, 207, 281, 288, 376, 388, 605, 659, 706, 889, 1036, 1037, 1042, 1043, 1044, 1062, 1066, 1098, 1385, 1874, 1875, 1876 και 1877 του ΑΚ.

1. – Καλή πίστη, υπό την αντικειμενική έννοια που απαιτείται στα άρθρα 200, 281 και 288 ΑΚ, είναι η συναλλακτική ευθύτητα, την οποία επιδεικνύει ο χρηστός και εξέφρων συναλλασσόμενος, Υπό την έννοια συνεπώς αυτή, η καλή πίστη συνιστά κριτήρια συμπεριφοράς και, άρα, κανόνα δικαίου (ΑΠ 1727/2008). *Εφαθ 5368/2010 ΕλλΔνη 2013,1660, ΜΠρθεσ 12008/2013 Αρμ 2014,210.*

2. – Η διάταξη του άρθρου 288 ΑΚ, με την οποία καθιερώνεται η αντικειμενική καλή πίστη στις συναλλαγές, καθώς και η δημιουργία παρεπόμενων συμβατικών υποχρεώσεων, όπως της πρόνοιας και της ασφάλειας για τους συναλλασσόμενους, μπορεί να εφαρμοσθεί και αυτεπάγγελα από το δικαστή, εφόσον αποδειχθεί η συνδρομή των πραγματικών περιστατικών, που επικαλέσθηκαν οι διάδικοι, ότι δηλ. δεν τηρήθηκαν από τον οφειλέτη η επιβαλλόμενη ευθύτητα και εντιμότητα, που απαιτούν οι συναλλαγές (*Γεωργιάδης-Σταθόπουλος* άρθρο 288 σελ. 42-43, ΑΠ 291/85 ΝοΒ 34,71). *Εφαθ 5368/2010 ΕλλΔνη 2013,1660.*

3. – Η διάταξη του άρθρου 288 ΑΚ εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε ενοχή, ασχέτως αν αυτή απορρέει από σύμβαση ετεροβαρή ή αμφοτεροβαρή ή από άλλη δικαιοπραξία, ή αν πηγάζει ευθέως από το νόμο, εκτός αν προβλέπεται άλλη ανάλογη ειδική προστασία ή αν συντρέχουν οι ειδικές προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 388 ΑΚ. *ΠΠρθεσ 7941/2013 ΕλλΔνη 2013,1426, ΜΠρΣπαρτ 12/2013 ΝοΒ 2013,2159, ΜΠρΡεθυμν 26/2013 ΕφαΔ 2014,65, ΑΠ 867/2013 ΕΕμμΔ 2014,57, ΑΠ 1325/2013 ΝοΒ 2014,310, ΧρΙΔ 2014,111, ΑΠ 1114/2013 ΕλλΔνη 2014,392, ΑΠ 3/2014 ΧρΙΔ 2014,358, ΕλλΔνη 2014,722, ΕφαΔ 2014,715.*

4. – ... Παρέχει Δε στον δικαστή τη δυνατότητα, όταν λόγω συνδρομής ειδικών συνθηκών η εμμονή στην εκπλήρωση της παροχής είναι αντίθετη προς την ευθύτητα και εντιμότητα που επιβάλλονται στις συναλλαγές, να την επεκτείνει ή να την περιορίσει, με βάση αντικειμενικά κριτήρια κατά τις αντιλήψεις που κρατούν στις συναλλαγές, στο επίπεδο εκείνο που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της συναλλακτικής καλής πίστης (ΑΠ Ολ 9/97, ΑΠ 503/2005, ΑΠ 328/2004 ΕλλΔνη 46,1460, ΕφΔωδ 123/2006 ΤΝΠ-Νόμος). *ΠΠρθεσ 7941/2013 ΕλλΔνη 2013,1426, ΜΠρΡεθυμν 26/2013 ΕφαΔ 2014,65, ΑΠ 867/2013 ΕΕμμΔ 2014,57, ΑΠ 310/2013 ΝοΒ 2014,310, ΑΠ 1114/2013 ΕλλΔνη 2014,392, ΑΠ Ολ 3/2014 ΧρΙΔ 2014,358, ΕλλΔνη 2014,722, ΕφαΔ 2014,715, ΝοΒ 2014,1131.*

5. – Η αρχή που θεσμοθετήθηκε με το άρθρο 288 ΑΚ, είναι εφαρμοστέα επί της εκπληρώσεως των υποχρεώσεων και του οφειλέτη και του δανειστή, οι οποίες απορρέουν από οποιαδήποτε έγκυρη ενοχική σχέση, όταν δεν προβλέπεται από το νόμο άλλη προστασία των προσώπων αυτής,

κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους, ή δεν συντρέχουν οι απαιτούμενες ειδικές ειδικές προϋποθέσεις για την τυχόν προβλεπόμενη προστασία αυτή. Λειτουργεί δε η ως άνω αρχή τόσο ως συμπληρωματική των δικαιοπρακτικών βουλήσεων ρήτρα όσο και ως διορθωτική αυτών, κατά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες εξαιτίας συνδρομής ειδικών συνθηκών, μεταβλήθηκαν οι προϋποθέσεις εκπληρώσεως των συμβατικών παροχών στο συμφωνηθέν μέτρο, παρέχοντας στο δικαστήριο τη δυνατότητα όπως, με βάση αντικειμενικά κριτήρια, που αντλούνται από την έννομη τάξη και τις αντιλήψεις που κρατούν στις συναλλαγές, κατ' απόκλιση από τα συμφωνηθέντα, προσδιορίζει την εκπληρωτέα παροχή, περιστέλλοντας ή επεκτείνοντας το συμφωνηθέν μέγεθος της ώστε αυτή να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της συναλλακτικής καλής πίστης κατά το χρόνο εκπληρώσεώς της. *ΑΠ 1301/2013 ΔΕΝ 2014,596.*

6. – Γενική υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν μπορεί να θεμελιωθεί στην ΑΚ 288. Η ΑΚ 288 δεν είναι κατ' αρχήν διάταξη θεμελιωτική αξιώσεως που δεν υπήρχε μέχρι τώρα. Είναι δυνατή, ωστόσο, παρεπόμενη, βάσει της ΑΚ 288 αξίωση για παροχή πληροφοριών (πέρα δηλ. από τις περιπτώσεις των ΑΚ 304, 456, 519, 654, 718, 1081, 1445 και 1964 παρ. 2), αρκεί να υφίσταται κάποια κύρια έννομη σχέση, το δικαίωμα δηλ. στη διευκόλυνση του οποίου στοχεύει η πληροφόρηση πρέπει να έχει γεννηθεί (*Α. Γεωργιάδης*, Συνοπτική Ερμηνεία του Αστικού Κώδικα, έκδ. 2010, σελ. 554 παρ. 17). *Εφαθ 5368/2010 ΕλλΔνη 2013,1660.*

7. – Με βάση την αρχή της καλής πίστης κατ' άρθρο 288 ΑΚ η τράπεζα έχει υποχρέωση να διαφωτίζει προφορικά και όχι βάσει ενός τυποποιημένου εντύπου τον επενδυτή για τους κινδύνους της προτεινόμενης επένδυσης, ιδίως όταν αυτός δεν έχει το κατάλληλο μορφωτικό επίπεδο και δεν διαθέτει καμία επενδυτική εμπειρία, η δε φύση της επένδυσης απαιτεί ιδιαίτερη πληροφόρηση και εκτίμηση του επενδυτικού κινδύνου, έστω και αν με την εκδοχή αυτή καταλήγει σε πιο αυστηρή ρύθμιση σε σχέση με τις υποχρεώσεις του Ν 3606/2007. *Εφαθ 787/2013 ΔΕΕ 2014,251.*

8. – Ενόψει της διορθωτικής λειτουργίας της η αρχή του άρθρου 288 ΑΚ εφαρμόζεται και σε προβλεφθείσα μεταβολή των συνθηκών, στις οποίες τα μέρη στήριξαν την συμφωνία τους, αν η μεταβολή αυτή είναι τόσο μεγάλη, ώστε η μετά την επέλευσή της εκπλήρωση πλέον της παροχής ενός των μερών, όπως ακριβώς συμφωνήθηκε να συνεπάγεται υπέρβαση του κινδύνου της ζημίας που το μέρος αυτό προέβλεψε και ανέλαβε, καθόσον στην περίπτωση αυτή η εμμονή στην συμφωνηθείσα εκπλήρωση της παροχής συνιστά συμπεριφορά αντίθετη προς την ευθύτητα και εντιμότητα που απαιτού-

νται στις συναλλαγές. ΑΠ 1114/2013 ΕλλΔνη 2014,392, ΑΠ 1301/2013 ΔΕΝ 2014,596.

9. – ... Κατά συνέπεια η ρήτρα του άρθρου 288 ΑΚ εφαρμόζεται, κατά μείζονα μάλιστα λόγο, και όταν από υπαιτιότητα των μερών, κοινή ή μόνο του οφειλέτη ή του δανειστή, δεν προβλέφθηκε η μεταβολή των συνθηκών εκτέλεσης της παροχής, ενώ η ανυπαίτια έλλειψη πρόβλεψης επισύρει την εφαρμογή της ΑΚ 388 με την συνδρομή και λοιπών προϋποθέσεων που απαιτούνται κατά την διάταξη αυτή, δηλ. το άρθρο 288 ΑΚ εφαρμόζεται, όταν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της ειδικότερης διάταξης του άρθρου 388 ΑΚ. ΑΠ 1114/2013 ΕλλΔνη 2014,392.

10. – Η εφαρμογή του άρθρου 288 ΑΚ είναι συγχωρητή και επί αμοτεροβαρών συμβάσεων, εφόσον δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 388 ΑΚ για απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών (ΑΠ Ολ 927/82). ΑΠ 1301/2013 ΔΕΝ 2014,596.

11. – Μεταβολή των συνθηκών, με την έννοια του άρθρου 288 ΑΚ, μπορεί να αποτελέσουν η σημαντική αύξηση ή μεί-

ωση της μισθωτικής αξίας του μισθίου και άλλων όμορων και ομοειδών ακινήτων, η υποτίμηση του νομίσματος, η από διαφόρους λόγους αυξομείωση της ζήτησης των ακινήτων και άλλοι λόγοι. ΜΠΡεθυμν 26/2013 ΕφΑΔ 2014,65.

12. – Μεταβολή των συνθηκών επί διακυμάνσεων της αξίας του νομίσματος κατά την ΑΚ 288 υπάρχει, όταν μεσολαβήσει νομισματική έκπτωση ή ουσιαστική υποτίμηση της τρέχουσας αξίας του νομίσματος από το χρόνο της παροχής μέχρι το χρόνο αποδόσεως της παροχής. Στην περίπτωση αυτή, η αξία του χρόνου της παροχής θα αναχθεί, με βάση την αρχή της καλής πίστης, στο ισάξιο της, κατά το χρόνο αποδόσεως της παροχής, αφού ληφθεί υπόψη η τιμή και η αγοραστική αξία της χρυσής λίρας Αγγλίας σε δραχμές και ήδη σε ευρώ, τόσο κατά το χρόνο της παροχής και γίνει μεταξύ τους σύγκριση, αλλά και η αύξηση του τιμαρίθμου που επήλθε στο μεταξύ (ΑΠ Ολ 927/82, ΑΠ 1233/2009, 713/2002, 1013/96). ΑΠ 1383/2013 ΝοΒ 2014,109.

Ν. Τριάντος

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύμβαση αορίστου χρόνου

I. Έννοια καταγγελίας	1-16
II. Διατυπώσεις.....	17-26
III. Περιπτώσεις έγκυρης καταγγελίας.....	27-41
IV. Περιπτώσεις άκυρης καταγγελίας	42-55
V. Καταγγελία από μέρους του μισθωτού.....	56-59
VI. Δικαιώματα εργαζομένου και προθεσμίες	60-71
VII. Αποζημίωση	72-83

VIII. Βλαπτική μεταβολή των όρων της σύμβασης

i. Δικαιώματα εργαζομένου.....	84-85
ii. Περιπτώσεις βλαπτικής μεταβολής	86-90

2. Σύμβαση ορισμένου χρόνου

I. Γενικά	91-97
II. Πότε υπάρχει σπουδαίος λόγος.....	98-104
III. Αποζημίωση	105

3. Αποχώρηση μισθωτών - Αποζημίωση

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Αγωγή 116
 Άδεια αναρρωτική 27, 38
 Αδίκημα ποινικό 101
 Αίρεση 11, 91, 110, 112
 Αίτημα παραμονής 119
 Αιτία 7, 35, 102
 Αιτιολογία 6, 34
 Αιτιώδης 4
 Ακυρότητα 1, 18, 44, 60, 62, 68, 69
 Ακυρότητα σχετική 71
 Ανώτερη βία 23, 80, 81
 Απαλλαγή 61
 Απαλλακτικό βούλευμα 62
 Αποδεικτικά μέσα 22
 Αποδοχών μείωση 90

Αποζημίωση 11, 26, 29, 61, 84, 85, 105, 106, 111, 115, 117, 118
 Αποζημίωση ανάλογη 72, 73
 Αποζημίωση μειωμένη 68
 Αποζημίωση συμβατική 24
 Αποζημίωσης καταβολή 17, 20, 21, 24
 Αποζημίωσης περιορισμός 74
 Αποζημίωσης προκαταβολή 19
 Αποζημίωσης υπολογισμός 75, 76
 Απομάκρυνση 107, 108
 Αποχή 57
 Αποχώρηση 59
 Αρμονική συνεργασία 36, 37
 Άρνηση 18
 Άρνηση υπηρεσιών 56

Αρχαιότητα 32
 Αρχή αναλογικότητας 42
 Ασθένεια 57
 Ατομική σύμβαση 4
 Βούλευμα 54
 Γνώση 49, 61
 Δανεισμός 12
 Δέσμευση 91
 Διαδικασία πειθαρχική 44, 96
 Διαρθρωτικές αλλαγές 33
 Διατάξεων καταστροφής 16
 Διατυπώσεις 65
 Δίκαιο αναγκαστικό 96
 Δικαιοπραξία ανατιμώδης 1, 3
 Δικαιοπραξία τυπική 22

Δικαίωμα 2	Καταγγελία σύμβασης εργασίας σιωπηρή 3, 9, 57	Πλημμελής εκπλήρωση 23, 39, 63, 64
Έγγραφο ιδιωτικά 22, 23	Καταγγελία σύμβασης εργασίας ψεύτικη 62	Ποινή πειθαρχική 43, 92
Εγγραφή 17	Καταγγελίας σύμβασης εργασίας κύρος 7	Ποσοστά 75
Εγγράφου εγχείριση 22, 23	Κατάθεση δημόσια 18	Πράξη αξιόποινη 23
Έγκριση 15	Κατάχρηση δικαιώματος 1, 5, 26, 28, 30, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 55, 62, 64, 65, 66, 70, 92	Προειδοποίηση 11, 25
Εγκυμοσύνη 34	Κίνητρα 106, 112	Προθεσμίες 10, 24, 61, 62, 116
Εκδίκηση 46, 48, 49, 50	Κριτήρια 31, 32, 48	Προμήνυση 10, 11
Έλεγχος ΑΠ 58	Λειτουργίας διατάραξη 39	Προσχηματική 62
Έλεγχος δικαστηρίου 31	Λόγοι αναληθείς 35	Προσωπικού ανανέωση 106
Εμπάθεια 48	Λόγοι αντικειμενικοί 37	Ρήτρες 97
Εμπιστοσύνη 102	Λοχεία 57	Σπουδαίος λόγος 34, 41
Ενστάσεις 29	Λύση σύμβασης 10, 11, 91	Στράτευση 57
Επαγγελματικό συμφέρον 51	Μάρτυρες 22	Συγκατάθεση 87, 108, 113, 114, 117
Επιταγή 17	Μεταβολή βλαπτική 28, 47, 84, 86, 87, 90	Σύμβαση τροποποιητική 85
Επιχειρηματική δραστηριότητα 81	Μήνυση 23, 26, 29, 54, 55, 61	Συμπεριφορά ανάρμοστη 39
Επιχειρησιακή συνθήκη 78, 82	Μισθού καθυστέρηση 88, 89	Συμφέρον εργοδότη 93
Ερμηνεία 56	Μισθωτού απόδοση 37	Συμφωνία 94
Ευθύνη ποινική 41	Μισθωτού ευχέρεια 69	Συνδικαλιστική δράση 45, 49
Εφαρμογή ΑΚ 672 95	Μίσος 48	Συνταξιοδότηση 79, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 115, 118, 119
Εκθρότητα 45, 46, 48, 49	Νομικό πρόσωπο 13, 14, 15	Τακτική 10, 25
Ζημία 86	Νόμιμη ενέργεια 8	Τόκοι 77
Ηλικία 32, 110, 111, 112	Νομοθεσίας παράβαση 70	Τραπεζικός λογαριασμός 19
Ηπιότερα μέτρα 93	Οικογενειακές συνθήκες 30	Τροποποίηση όρων 103
Θέση κατώτερη 32	Οικονομική κατάσταση 32, 81	Τύπος 22, 24, 25
Καθηγητής 104	Οικονομικοτεχνικοί λόγοι 31, 32, 33, 48, 53	Υπαιτιότητα 57, 63
Καθηκόντων αλλαγή 40	Ομολογία 22	Υπερμερία 60, 94
Κακοβουλία 64, 65	Όρων τροποποίηση 87	Υπηρεσιακό συμβούλιο 41
Κακότητα 46	Πειθαρχία 36	Υπόληψη 67
Κανονισμός 4, 41, 42, 43, 44, 96, 112, 114	Πειθαρχικά παραπτώματα 42, 43	Υποχρέωσεων παράβαση 98
Καταγγελία συμβάσεως εργασίας 1	Περιστάσεις 102	Υποψία 101
Καταγγελία συμβάσεως εργασίας ανυπόστατη 13	Περιστατικά 99, 100	Φόρου καταβολή 83
Καταγγελία σύμβαση εργασία έκτακτη 92	Πλάνη 29	Χρηματική ικανοποίηση 66, 67
		Χρόνος εύλογος 18

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αγραφιώτης Ζ.:** Η καταγγελία της σχέσεως εργασίας. - **Βλασσόπουλος Γ.:** Η μονομερής βλαπτική μεταβολή των όρων της συμβάσεως εργασίας αορίστου χρόνου και η τροποποιητική καταγγελία. 1999. - **Βλαστός Σ.:** Κωδικοποίηση εργατικής νομοθεσίας και νομολογίας: εργατικοί νόμοι από του έτους 1912 έως και 1997, νομολογία της τελευταίας πενταετίας, том 1/2, 2/2. 1997. - **Γαβαλάς Ν.:** Η απόλυση του μισθωτού στο ελληνικό και στο συγκριτικό δίκαιο. 1993. - **Γαζετάς Α.:** Μεταβίβαση επιχείρησης και έννομες συνέπειες για τις εργασιακές σχέσεις. 2007. - **Δαβερώνας Π. / Ζαφειροπούλου Δ. / Μούτου Ε. / Τέλλου Γ.:** Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο. 2012. - **Cloke K. / Goldsmith J.,** μεφρ. **Γαβριήλ Δ.:** Επίλυση συγκρούσεων στο χώρο εργασίας. 2014. - **Δερμιτζάκη Φ.:** Η απαγόρευση των διακρίσεων σε βάρος των εργαζομένων ορισμένου χρόνου. 2011. - **Δημητρακόπουλος Ε.:** Εργατικών Δίκαιον. - **Ζέπος Π.:** Ενοχικών Δίκαιον. - **Ζερδελής Δ.:** Η απόλυση ως ultima ratio (η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στο δίκαιο της καταγγελίας της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου). 1991. - **Καυκάς Κ.:** Ενοχικών Δίκαιον. Ειδικόν, τόμ. Α', Β. - **Ληξουριώτης Ι.:** Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, 3η έκδ. Νομική Βιβλιοθήκη. 2012. - **Ληξουριώτης Ι. (επιμ.) / Αγγελόπουλος Ε. (συνεργασία):** Εργατική Νομοθεσία. 4η έκδ. Νομική Βιβλιοθήκη. 2012. - **Ληξουριώτης Ι. (επιμ.) / Αγγελόπουλος Ε. / Δαβερώνας Π. / Μπουμπουχερόπουλος Π. / Σιδέρης Δ. (συνεργασία):** Ενστάσεις Εργατικού Δικαίου. Νομική Βιβλιοθήκη. 2010. - **Ληξουριώτης Ι.:** Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, 4η έκδοση. 2013. - **Μπουμπουχερόπουλος Π.:** Η δικαστική ακύρωση της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας. Κατ' άρθρο 6 παρ. 1 του Ν 3198/1955. Νομική Βιβλιοθήκη. 2009. - **Παπαδημητρίου Δ.:** Εργατικών Δίκαιον. - **Ο ίδιος:** Πληροφορική - Εργασία - Εργατικό δίκαιο. - **Σγουρινάκης Ν. / Θεοδωράς Ε. / Αγγελόπουλος Ε.:** Εργατικός Οδηγός Επιχείρησης. Νομική Βιβλιοθήκη. 2011. - **Σιδέρης Δ.:** Το εργασιακό καθεστώς των διευθυντών των υπαλλήλων. 2005. - **Ο ίδιος:** Προστασία μισθωτού από την αφερεγγυότητα του εργοδότη. 2005. - **Στρουζάκη Κ.:** Εργατική Νομοθεσία. - **Φίλιος Π.:** Ενοχικών Δίκαιον. Ειδικόν μέρος, τόμ. 1 έως 7.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

- **Θεοδόσης Γ.:** Ομαδικές απολύσεις [Ν 1387/83 (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν 2874/2000 και την παρ. 1 του άρθρου 74 του Ν 3863/2010)], Συνήγορος 2014,45. - **Μετζητάκου Απ.:** Οι ομαδικές απολύσεις του Ν 1387/83 πριν την «προδιαγεγραμμένη» ανατροπή τους, ΕΑΕΔ 2014,1.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου για σπουδαίο λόγο ρυθμίζεται από τα άρθρα 672 έως 674 ΑΚ. Για την αορίστου χρόνου σύμβαση εργασίας η διαδικασία της καταγγελίας ρυθμίζεται από τους Ν 3198/1955 και 2112/1920, καθώς και από το ΒΔ 16/18.7.1920. Βλ. και άρθρο 74 παρ. 2-7 Ν 3863/2010. Οι ομαδικές απολύσεις ρυθμίζονται από το Ν 1387/1983.

1. Σύμβαση αορίστου χρόνου**Ι. Έννοια καταγγελίας**

1. – Η καταγγελία της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου έχει το χαρακτήρα μονομερούς ανατιώδους δικαιοπραξίας και χωρεί ελεύθερα, εκτός αν περιοριστεί με συμφωνία των μερών ή με διάταξη νόμου. Η άσκηση όμως του σχετικού δικαιώματος, είτε του εργοδότη είτε του εργαζόμενου, δεν είναι απεριόριστη και ανέλεγκτη, αλλά υπόκειται στους περιορισμούς που προβλέπονται από τη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ, της οποίας η παράβαση επάγεται απόλυτη ακυρότητα της καταγγελίας της εργασιακής σύμβασης, που θεωρείται σαν να μην έγινε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 174 και 180 του ΑΚ. ΑΠ 2243/2013 ΔΕΝ 2014,218, ΕΕργΔ 2014,152, ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183, ΑΠ 167/2013 ΔΕΕ 2014,409, ΧρΙΔ 2014,388, ΑΠ 2234/2013 ΕλλΔνη 2014,747, ΑΠ 987/2013 ΕλλΔνη 2014,1376.

2. – Η καταγγελία της αορίστου χρόνου σύμβασης εργασίας είναι ανατιώδης μονομερής δικαιοπραξία και αποτελεί δικαίωμα του μισθωτού και του εργοδότη. ΑΠ 31/2013 ΕΑΕΔ 2014,49, ΑΠ 22/2014 ΕΕργΔ 2014,350.

3. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου είναι μονομερής ανατιώδης δικαιοπραξία και μπορεί να γίνει (και) από τον εργαζόμενο όχι μόνο ρητώς, αλλά και σιωπηρώς, δηλαδή με πράξεις από τις οποίες κατά τρόπο αναμφίβολο προκύπτει κατ' αντικειμενική κρίση η βούλησή του για τη λύση της σύμβασης. Τέτοια δε καταγγελία (σιωπηρή) από ορισμένη συμπεριφορά του μισθωτού, για την αξιολόγηση της οποίας εφόσον προκύπτει αμφιβολία το δικαστήριο οφείλει να προσφύγει στους ερμηνευτικούς κανόνες των άρθρων 173 και 200 του ΑΚ, μπορεί να συνιστά με βάση τις συγκεκριμένες συνθήκες και η αδικαιολόγητη άρνηση του μισθωτού να παρέχει τις υπηρεσίες του (ΑΠ 1219/2005). ΑΠ 2238/2013 ΔΕΝ 2014,216, ΕΕργΔ 2014,453, ΑΠ 246/2013 ΔΕΕ 2014,407.

4. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου είναι δικαιοπραξία μονομερής και ανατιώδης, είναι ελεύθερη και χωρεί οποτεδήποτε, εκτός αν περιορίζεται από την ατομική σύμβαση εργασίας ή από διάταξη νόμου (ΑΠ 311/2010 ΕλλΔνη 2012,1565, ΑΠ 1140/2006 ΔΕΕ 2007,371), μπορεί όμως με τον Κανονισμό εργασίας να συμφωνηθεί αιτιώδης, λ.χ. ότι γίνεται μόνο για «δίκαιη αιτία» (ΑΠ 1545/2006 ΝοΒ 2007,147). ΜΕΦΑΘ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.

5. – Η καταγγελία της εργασιακής σχέσης, παρά τον ανατιώδη χαρακτήρα της, αποτελεί άσκηση δικαιώματος και κατά συνέπεια υπόκειται στους περιορισμούς του άρθρου 281 ΑΚ,

δηλαδή δεν πρέπει να υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλονται από την καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή τον κοινωνικό ή οικονομικό σκοπό του δικαιώματος, διότι διαφορετικά είναι άκυρη και θεωρείται σαν να μην έγινε ποτέ (άρθρα 174, 180 ΑΚ). ΜΕΦΑΘ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.

6. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου δεν είναι απαραίτητο να δικαιολογείται από τον καταγγέλλοντα. ΑΠ 315/2014 ΔΕΝ 2014,1514.

7. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου είναι μονομερής ανατιώδης δικαιοπραξία και συνεπώς το κύρος αυτής δεν εξαρτάται από την ύπαρξη ή την ελαττωματικότητα της αιτίας για την οποία έγινε, αλλά αποτελεί δικαίωμα του εργοδότη και του εργαζόμενου. ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183, ΑΠ 1161/2012 ΕΑΕΔ 2014,57, ΕΦΑΘ 2604/2011 ΕλλΔνη 2014,792, ΑΠ 402/2014 ΕΕργΔ 2014,652.

8. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας παράγει νόμιμη ενέργεια από τότε που θα περιέλθει σε εκείνον που απευθύνεται. ΑΠ 246/2013 ΔΕΕ 2014,407, ΕΑΕΔ 2014,564.

9. – Σιωπηρή καταγγελία αποτελεί και η άρνηση του εργοδότη να αποδεχθεί τις προσκόντως προσφερόμενες σ' αυτόν υπηρεσίες του μισθωτού, όταν η άρνηση αυτή συνοδεύεται από περιστάσεις από τις οποίες προκύπτει αναμφιβόλως και γίνεται αντιληπτό από τον μισθωτό ότι ο εργοδότης εκδήλωσε τη θέλησή του για λύση της μεταξύ τους σύμβασης εργασίας. ΑΠ 246/2013 ΔΕΕ 2014,407, ΕΑΕΔ 2014,564.

10. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας μπορεί να είναι τακτική, η οποία σκοπεύει τη λύση της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου και επιφέρει αυτήν μετά την παρέλευση της νόμιμης ή συμβατικής προθεσμίας προειδοποίησης. Η τακτική καταγγελία της εργασιακής σχέσης δεν επιφέρει την άμεση λύση της, αλλ' η τελευταία εξακολουθεί να λειτουργεί μέχρι τη λήξη του χρόνου της προμήνυσης, κατά τη διάρκεια του οποίου εξακολουθούν να υφίστανται αναλλοίωτα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μερών από τη σχέση. Σκοπός της προμήνυσης είναι η έγκαιρη προειδοποίηση του εργαζόμενου, αλλά και του εργοδότη, για την επικείμενη λύση της εργασιακής σχέσης, ώστε να φροντίσουν ο μὲν εργαζόμενος να αναζητήσει αλλού εργασία, ο δε εργοδότης να βρει αντικαταστάτη του εργαζόμενου, ο οποίος αποχωρεί. ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183.

11. – ... Ο χρόνος της προμήνυσης έχει ως συνέπεια να αναστέλλει την άμεση ενέργεια της καταγγελίας της σύμβασης για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα η σύμβαση συνεχίζει την κανονική λειτουργία της, χωρίς να μετατρέπεται σε σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου.

Η σύμβαση λύεται με την πάροδο του χρόνου προειδοποίησης, οπότε καταβάλλεται και η αποζημίωση. Στην περίπτωση δηλαδή της καταγγελίας μετά από προμήνυση, στο χρόνο κατά τον οποίο γίνεται η προμήνυση δεν προειδοποιείται απλώς ο αντισυμβαλλόμενος του καταγγέλλοντος για την επικείμενη, μετά την πάροδο του χρόνου προειδοποίησης, καταγγελία της εργασιακής σχέσης, αλλά από του χρόνου της προειδοποίησης καταγγέλλεται η σχέση και επέρχεται, μέσω αυτής (καταγγελίας), η λύση της, εφόσον συντρέξουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις τις οποίες τάσσει ο νόμος. Το αποτέλεσμα της λύσης της εργασιακής σχέσης δεν επέρχεται με την πραγματοποίηση της καταγγελίας, δηλαδή, με την περιέλευση της σχετικής δήλωσης του καταγγέλλοντος προς τον αντισυμβαλλόμενο του, αλλά μετά την πάροδο του χρονικού διαστήματος της προμήνυσης, το οποίο μεσολαβεί μεταξύ της καταγγελίας και της οριστικής λήξης της σχέσης. Πρόκειται, δηλαδή, για καταγγελία υπό αναβλητική αίρεση. *ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183.*

12. – Σε δανεισμό εργαζομένου, μόνο ο αρχικός εργοδότης δικαιούται να προβεί στην καταγγελία της σύμβασης εργασίας. *ΜΕΦΔυτΜακ 26/2013 Αρμ 2014,253.*

13. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας που έγινε στο όνομα του νομικού προσώπου από πρόσωπο ή όργανο αυτού το οποίο δεν είχε την εξουσία να καταγγείλει τη σύμβαση, είναι ανυπόστατη. Στην περίπτωση αυτή το νομικό πρόσωπο δεν υπέχει ευθύνη έναντι του μισθωτού, ο οποίος έπαυσε να προσέρχεται στην υπηρεσία του εξαιτίας της ανυπόστατης καταγγελίας, για την πληρωμή μισθών υπερημερίας. *ΜΕΦΑΘ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.*

14. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας από νομικό πρόσωπο είναι υποστατή όταν γίνεται από πρόσωπο που βάσει του καταστατικού έχει εξουσία αντιπροσώπευσης και συνακόλουθα να καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας. *ΜΕΦΘΕΣ 2678/2013 Αρμ 2014,504.*

15. – Επί καταγγελίας που έγινε από αναρμόδιο ή χωρίς εξουσία πρόσωπο, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 233 και 238 ΑΚ, που αναφέρονται στη με αναδρομική ενέργεια μεταγενέστερη έγκριση της καταγγελίας από το αρμόδιο όργανο του νομικού προσώπου, διότι, λόγω του διαπλαστικού χαρακτήρα της καταγγελίας, για τη συντέλεση αυτής απαιτείται δήλωση βουλήσεως από το ίδιο νομικό πρόσωπο, η οποία μόνο με το όργανο που το εκπροσωπεί μπορεί να πραγματοποιηθεί (ΑΠ 471/00 ΕΕργΔ 60,263, ΕφΑΘ 2664/2007 ΔΕΝ 2007,1487). *ΜΕΦΑΘ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.*

16. – Οι διατάξεις του νόμου περί υποχρεωτικής καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας αόριστου χρόνου εφαρμόζονται και επί συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου, όταν ο καθορισμός διάρκειας αυτής δεν δικαιολογείται, αλλά τέθηκε σκοπίμως προς καταστράτηγηση των περί υποχρεωτικής καταγγελίας διατάξεων. *ΑΠ 6/2014 ΝοΒ 2014,1417.*

II. Διατυπώσεις

17. – Για να είναι έγκυρη η καταγγελία της σύμβασης εργασίας πρέπει να γίνει εγγράφως και ο εργοδότης να καταβάλει στον εργαζόμενο την οφειλόμενη αποζημίωση συγχρόνως με την έγγραφη καταγγελία. Μόνη η προσφορά της αποζημίωσης και η τυχόν περιέλευση του δικαιούχου σε υπερημερία δεν αρκεί, αλλά απαιτείται και η καταβολή αποζημίωσης. Η πληρωμή της αποζημίωσης γίνεται με μετρητά, δεν αποκλείεται όμως και η πληρωμή με χρηματογράφο, εφόσον αυτά αποτελούν όργανα πληρωμής που αναπληρώνουν το χρήμα. Τέτοιο όργανο πληρωμής είναι και η τραπεζική επιταγή και συνεπώς η προσφορά επιταγής για την πληρωμή της αποζημίωσης πρέπει να θεωρηθεί πραγματική και προσήκουσα, παρά το γεγονός ότι η χορήγηση της επιταγής δεν συνιστά καθεαυτή καταβολή (ΑΠ 457/2005 ΕλλΔνη 2007,171). *ΜΕΦΑΘ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.*

18. – ... Αν ο εργαζόμενος αρνείται να εισπράξει την αποζημίωση που του προσφέρεται πραγματικά και προσήκοντως, ο εργοδότης οφείλει να προβεί σε δημόσια κατάθεση του ποσού της αποζημίωσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, μέσα σε εύλογο χρόνο, σύμφωνα με τα άρθρα 349, 427 και 430 ΑΚ (ΑΠ 918/2006 ΝοΒ 2007,684, ΑΠ 227/2006 ΕλλΔνη 2007,1072, ΑΠ 457/2005 ΕλλΔνη 2007,171, ΕφΑΘ 8925/2006 ΔΕΕ 2007,232). Αν δεν κατατεθεί δημοσίως μέσα σε εύλογο χρόνο, η καταγγελία είναι άκυρη. Ως εύλογος χρόνος θεωρείται αυτός που απαιτείται κατά τη συναλλακτική πείρα (άρθρο 288 ΑΚ) για τη συντέλεση των διατυπώσεων παρακατάθεσης της αποζημίωσης, για τη σχετική δε κρίση λαμβάνονται υπόψη κατά περίπτωση η συμπεριφορά του εργαζόμενου ή άλλες ειδικές συνθήκες που δικαιολογούν την καθυστέρηση (ΑΠ 918/2006 ΕλλΔνη 2007,1409). *ΜΕΦΑΘ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221, ΑΠ 1338/2014 ΔΕΝ 2014,1125, ΕΕργΔ 2014,906, ΑΠ 105/2009 ΔΕΝ 2014,1126.*

19. – Δεν αποκλείεται να προκαταβληθεί η αποζημίωση σε σχέση με το χρόνο επίδοσης του εγγράφου της καταγγελίας ή το να κατατεθεί σε τραπεζικό λογαριασμό, του οποίου δικαιούχος είναι ο εργαζόμενος και στον οποίο, κατά την διάρκεια της συμβάσεως εργασίας, είχε συμφωνηθεί να κατατίθεται η μισθοδοσία του. *ΑΠ 1338/2014 ΔΕΝ 2014,1125, ΕΕργΔ 2014,906.*

20. – Αν η αποζημίωση υπερβαίνει τις αποδοχές έξι μηνών, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει στον απολυόμενο μισθωτό το μέχρι των αποδοχών έξι μηνών μέρος της αποζημίωσης, το δε υπόλοιπο δικαιούται να το καταβάλει σε τριμηνιαίες δόσεις κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στο άρθρο 2 παρ. 1 εδ. Β' του Ν 3198/55. *ΑΠ 1338/2014 ΔΕΝ 2014,906 και 1125, ΑΠ 105/2009 ΔΕΝ 2014,1126, ΕφΑΘ 635/2011 ΕλλΔνη 2014,1047.*

21. – ... Η πρώτη των δόσεων είναι καταβλητέα την επόμενη της συμπλήρωσης τριμήνου από την απόλυση. Οι διατάξεις τάσσουν δήλη ημέρα για την καταβολή της ως άνω

αποζημιώσεως, κατά την ΑΚ 341, που είναι η ημέρα λύσης της σχέσης εργασίας για το μέρος της αποζημίωσης που ισούται με τις αποδοχές έξι (6) μηνών και έκτοτε η επόμενη της συμπλήρωσης τριμήνου, αρχής γενομένης από την απόλυση, για κάθε μέρος της αποζημίωσης ισούμενο με τις αποδοχές τριών (3) μηνών, μόνη η παρέλευση της οποίας συνεπάγεται υποχρέωση του εργοδότη σε τόκους υπερημερίας, κατ' άρθρο 345 ΑΚ (ΑΠ Ολ 39/2002). ΕφΑθ 635/2011 ΕλλΔνη 2014,1047.

22. – Η καταγγελία της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας είναι δικαιοπραξία τυπική, αφού επί ποινή ακυρότητας πρέπει να γίνει εγγράφως, δηλ. η δήλωση βουλήσεως του εργοδότη περί καταγγελίας της εργασιακής σύμβασης πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου. Δεν απαιτείται όμως το έγγραφο της καταγγελίας να επιδοθεί στο μισθωτό προς τον οποίο απευθύνεται, με δικαστικό επιμελητή, αλλά αρκεί να εγχειριστεί σ' αυτόν, ώστε να λάβει γνώση του περιεχομένου του. Η απόδειξη της εγχειρήσεως μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε αποδεικτικό μέσο, ήτοι με έγγραφη απόδειξη παραλαβής, ομολογία και μάρτυρες, οι οποίοι βεβαιώνουν την παράδοση του εγγράφου στον υπό απόλυση μισθωτό (ΑΠ 876/2004 ΔΕΝ 60,1538, ΕφΘεσ 91/2007 Αρμ 2007,415). ΜΕφΑθ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.

23. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας πρέπει να γίνει εγγράφως, δηλαδή η δήλωση βουλήσεως του εργοδότη πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του ιδιωτικού δικαίου και το τελευταίο αυτό να εγχειρισθεί καθοιονδήποτε τρόπο, στον απολυόμενο, ώστε να μπορεί να λάβει γνώση του περιεχομένου του, καθώς και ότι η καταγγελία, εκτός από τις περιοριστικά αναφερόμενες στο νόμο περιπτώσεις (υποβολή μήνυσης για αξιόποινη πράξη, ανώτερη βία), ανεξάρτητα από το λόγο που την προκάλεσε, πρέπει να συνοδεύεται με την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης στον απολυόμενο. Επομένως, ο εργοδότης οφείλει την αποζημίωση αυτή και όταν κατήγγειλε την σύμβαση εργασίας για κάθε άλλη, εκτός των άνω περιπτώσεων, υπαίτια μη εκπλήρωση ή πλημμελή εκπλήρωση των από τη εργασίας υποχρεώσεων του μισθωτού. ΑΠ 2241/2013 ΕλλΔνη 2014,394, ΔΕΝ 2014,367, ΕΕργΔ 2014,283.

24. – Για να είναι έγκυρη η καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου, θα πρέπει αυτή να γίνει εγγράφως και να καταβληθεί από τον εργοδότη η οφειλόμενη αποζημίωση, όπως ορίζει το άρθρο 5 παρ. 3 Ν 3198/55, οφειλόμενη δε αποζημίωση είναι όχι η νόμιμη, αλλά η συμβατική, ήτοι αυτή που συμφωνήθηκε, κατά την κατάρτιση της σύμβασης εργασίας μεταξύ εργοδότη και του εργαζόμενου, ότι θα καταβληθεί σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου. Η καταβολή της αποζημίωσης, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση καταβολής σε δόσεις γίνεται κατά την ημέρα λύσης της σύμβασης. Αν για την καταγγελία τηρείται προθεσμία, η αποζημίωση καταβάλλεται κατά την εκπνοή της προθεσμίας. ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183.

25. – Για να είναι έγκυρη η καταγγελία μισθωτού με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου, διαρκείας πέρα των δύο (2)

μηνών, απαιτείται σύμφωνα με το Ν 2112/20, εκτός από τον έγγραφο τύπο και προθεσμία προειδοποίησης, ενός (1) μηνός για υπαλλήλους που έχουν υπηρετήσει από δύο (2) μήνες έως δύο (2) χρόνια (άρθρο 1). Βέβαια είναι δυνατή η τακτική καταγγελία με μεγαλύτερο χρόνο προειδοποίησης (προμήνυσης) έναντι του νομίμου. ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183.

26. – Ο εργοδότης δικαιούται να καταγγείλει την αορίστου χρόνου σύμβαση εργασίας, χωρίς την καταβολή αποζημίωσης, εάν κατά του εργαζόμενου υποβλήθηκε μήνυση για αξιόποινη πράξη που διαπράχθηκε κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του ή απαγγέλθηκε κατ' αυτού κατηγορία για αδίκημα που φέρει τον χαρακτήρα τουλάχιστον πλημμελήματος. Η καταγγελία της αορίστου χρόνου σύμβασης εργασίας για τον πιο πάνω λόγο της αξιόποινης συμπεριφοράς του μισθωτού και της εξαιτίας αυτής διατάραξης της εργασιακής σχέσης δεν υπόκειται στις διατυπώσεις του Ν 3198/55, ούτε προσκρούει στις διατάξεις του άρθρου 281 ΑΚ. ΑΠ 2234/2013 ΕλλΔνη 2014,747.

III. Περιπτώσεις έγκυρης καταγγελίας

27. – Η κατά το άρθρο 5 παρ. 6 του Ν 539/45 απαγόρευση της καταγγελίας της εργασιακής συμβάσεως αφορά μόνο την καταγγελία κατά τη διάρκεια της άδειας αναπυκνής και όχι τις περιπτώσεις άλλων αδειών, όπως είναι η αναρρωτική. Η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας δεν απαγορεύεται κατά τη διάρκεια της αναρρωτικής άδειας του μισθωτού, ούτε εξ άλλου εκ του λόγου μόνον αυτού η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας είναι καταχρηστική. ΑΠ 402/2014 ΕΕργΔ 2014,652.

28. – Ο εργοδότης, σε μονομερή βλαπτική μεταβολή των όρων της σύμβασης, που δεν αποδέχεται την προσφερόμενη εργασία υπό τους πριν από τη μεταβολή όρους, μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση τηρώντας τις προϋποθέσεις του νόμου, γιατί αλλιώς περιέρχεται κατά το άρθρο 349 ΑΚ σε υπερημερία και υποχρεούται στην καταβολή των μιστών κατά την ΑΚ 656. Εφόσον, όμως, καταγγείλει εγκύρως τη σύμβαση εργασίας, η καταγγελία αυτή δεν είναι καταχρηστική εκ μόνου του λόγου ότι έγινε ύστερα από την αντίκρουση της βλαπτικής μεταβολής, εκτός αν συντρέχουν στην περίπτωση αυτή οι προϋποθέσεις του άρθρου 281 ΑΚ, όπως είναι η ύπαρξη εκδικητικών κινήτρων του εργοδότη (ΑΠ 798/2007 ΔΕΕ 2008,1405). ΜΠρΘεσ 7188/2013 ΔΕΝ 2014,436.

29. – Δεν επέρχεται ακυρότητα της καταγγελίας, αν υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες η μη καταβολή από τον εργοδότη ολόκληρης της οφειλόμενης αποζημίωσης είναι δικαιολογημένη κατά τις αρχές της καλής πίστεως, αποδιδόμενη όχι σε κακοβουλία, αλλά σε εύλογη αμφιβολία ή πλάνη συγγνωστή ή παραδρομή ως προς το ακριβές ποσό αυτής. Τα περιστατικά αυτά, εισφερόμενα στη διαδικασία από τον εναγόμενο εργοδότη με αίτημα τη διάσωση του κύρους της καταγγελίας, συνιστούν ένσταση (ΑΠ 585/2011, 311/2010). Αναιρείται η απόφαση που δέχτηκε δικαιολογημένη την μη καταβολή αποζημίωσης σε απολυθέντα υπάλληλο που είχε τελέσει αδίκημα σε βάρος συναδέλφου (εξύβριση και χειροδικία), αλλά δεν

είχε υποβληθεί και μήνυση. Επίσης, διότι δεν αναφέρεται στην απόφαση γιατί η πλάνη του εργοδότη ήταν συγγνωστή. *ΑΠ 918/2013 ΝοΒ 2013,2504, ΕΕργΔ 2014,147.*

30. – Δεν υπάρχει υπέρβαση των ορίων της ΑΚ εκ μόνου του λόγου ότι ο εργοδότης απολύει τον μισθωτό χωρίς άλλο αποχρώντα λόγο, αλλά μόνον για να προσλάβει στη θέση του άλλον, έστω και με μικρότερες αποδοχές. Απαιτείται στην περίπτωση αυτή η συνδρομή και άλλων περιστάσεων, οι οποίες σε συνδυασμό με το ως άνω γεγονός να θεμελιώνουν, ως προς την καταγγελία, προφανή υπέρβαση των προαναφερομένων ορίων του άρθρου 281 ΑΚ (ΑΠ 677/2004 ΔΕΕ 2005,477, ΕφΛαρ 1020/2006 ΕΕργΔ 2007,854) ήτοι να εκτιμώνται συγκριτικά τα προσόντα και οι οικογενειακές συνθήκες αυτού που πρόκειται να απολυθεί και εκείνου που πρόκειται να προσληφθεί (ΑΠ 1159/99 ΔΕΝ 56,24, ΕφΘεσ 3010/2002 Αρμ 2003,227), στοιχεία που πρέπει να αναφέρει ο ενάγων στην αγωγή του και πρέπει να αποδείξει. *ΜεφΑΘ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.*

31. – Επί απολύσεως που οφείλεται σε οικονομικοτεχνικούς λόγους, όπως μεταξύ άλλων είναι η αναδιοργάνωση των υπηρεσιών της επιχείρησης και η μείωση του προσωπικού για λόγους οικονομικούς, που επιβάλλονται από συγκεκριμένες οικονομικές συνθήκες τις οποίες η επιχείρηση αντιμετωπίζει, η απόφαση του εργοδότη να αντεπεξέλθει με τον τρόπο αυτό στη διαφαινόμενη οικονομική κρίση της επιχείρησης δεν ελέγχεται από το δικαστήριο. Ελέγχεται, όμως αφενός ο αιτιώδης σύνδεσμος της επιλογής αυτής και η καταγγελία της σύμβασης εργασίας συγκεκριμένου εργαζομένου, ως έσχατον μέσον αντιμετώπισης των προβλημάτων της επιχείρησης και αφετέρου ο τρόπος επιλογής προς απόλυση του εν λόγω εργαζομένου, η οποία πρέπει να πραγματοποιείται βάσει των αντικειμενικών κριτηρίων του άρθρου 281 ΑΚ. *ΑΠ 2243/2013 ΔΕΝ 2014,218, ΕΕργΔ 2014,152, ΜΠρΧαλκ 712/2013 ΔΕΕ 2013,1206, ΔΕΝ 2014,1447, ΑΠ 31/2013 ΕΑΕΔ 2014,49, ΕφΑΘ 6028/2013 ΕΑΕΔ 2014,198.*

32. – ... Ειδικότερα, ο εργοδότης οφείλει κατά την επιλογή του απολυτέου μεταξύ των εργαζομένων που ανήκουν στην ίδια κατηγορία και ειδικότητα και είναι του ίδιου επιπέδου, από απόψεως ικανότητας, προσόντων και απόδοσης, να λάβει υπόψη του και να συνεκτιμήσει τα κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια της αρχαιότητας, της ηλικίας, της οικογενειακής και οικονομικής κατάστασης κάθε μισθωτού και της δυνατότητας εξευρέσεως από αυτόν άλλης εργασίας ή ακόμη να προτείνει στο μισθωτό που πρόκειται να απολύσει την απασχόληση του σε άλλη θέση έστω και κατώτερης εκείνης που αυτός κατείχε, εφόσον βεβαίως υπάρχει τέτοια κενή θέση στην επιχείρησή του και ο υπό απόλυση μισθωτός είναι κατάλληλος να εργασθεί σ' αυτήν. *ΑΠ 2243/2013 ΔΕΝ 2014,218, ΕΕργΔ 2014,152, ΝοΒ 2014,1177, ΜΠρΧαλκ 712/2013 ΔΕΕ 2013,1206, ΔΕΝ 2014,1447, ΑΠ 31/2013 ΕΑΕΔ 2014,49, ΕφΑΘ 6028/2013 ΕΑΕΔ 2014,198.*

33. – Δεν θεωρείται καταχρηστική η απόλυση όταν γίνεται για οικονομικοτεχνικούς λόγους, δηλαδή λόγους που

εξυπηρετούν ανάγκες περιορισμού του προσωπικού, καθώς επίσης και ανάγκες οργανωτικών ή διαρθρωτικών αλλαγών της επιχείρησης, στα πλαίσια του διευθυντικού δικαιώματος του εργοδότη ή για λόγους πλημμελούς ασκήσεως των καθηκόντων του μισθωτού, καθώς και λόγω μη εκπληρώσεως των συμβατικών του υποχρεώσεων (ΑΠ 1601/2011, ΑΠ 326/2001, ΑΠ 1318/2000, ΑΠ 688/99). *ΑΠ 677/2014 ΕΕργΔ 2014,615.*

34. – Επί καταγγελίας της σχέσης εργασίας εγκύου μισθωτή που μπορεί να γίνει εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος, ο εργοδότης οφείλει να αιτιολογήσει δεόντως την καταγγελία γραπτώς. *ΑΠ 797/2013 ΝοΒ 2013,2211.*

35. – Δεν συντρέχει περίπτωση καταχρηστικής καταγγελίας όταν δεν υπάρχει γι' αυτή κάποια αιτία, αφού δεν αρκεί ότι οι λόγοι που επικαλέστηκε γι' αυτή ο εργοδότης ήταν αναληθείς ή ότι δεν υπήρχε καμία εμφανής αιτία, αλλά απαιτείται η καταγγελία να οφείλεται σε συγκεκριμένους λόγους, που πρέπει να επικαλεστεί και να αποδείξει ο εργαζόμενος, εξαιτίας των οποίων η άσκηση του σχετικού δικαιώματος του εργοδότη υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλει το άρθρο 281 ΑΚ. *ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183, ΑΠ 460/2013 ΔΕΕ 2014,267, ΔΕΝ 2014,650, ΑΠ 1161/2012 ΕΑΕΔ 2014,57, ΑΠ 2234/2013 ΕλλΔνη 2014,747.*

36. – Δεν είναι καταχρηστική η καταγγελία της εργασιακής σύμβασης όταν αυτή δικαιολογείται από τα καλώς νοούμενα συμφέροντα του εργοδότη, όπως συμβαίνει όταν γίνεται για αποκατάσταση της αρμονικής συνεργασίας και την εμπέδωση της πειθαρχίας μεταξύ των εργατοϋπαλλήλων, όταν αυτές διαταράσσονται εξαιτίας διαμάχης μεταξύ του μισθωτού που απολύθηκε και των συνυπηρετούντων με αυτόν άλλων εργατοϋπαλλήλων. *ΑΠ 167/2013 ΔΕΕ 2014,408.*

37. – Το δικαίωμα του εργοδότη να προβεί στην καταγγελία της εργασιακής σύμβασης του μισθωτού δεν ασκείται καταχρηστικά, όταν αυτή οφείλεται σε αντικειμενικούς λόγους ικανούς να δικαιολογήσουν, με γνώμονα το καλώς εννοούμενο συμφέρον της επιχείρησης, τη λήξη αυτής. Δεν είναι, επομένως, καταχρηστική η καταγγελία που οφείλεται, μεταξύ άλλων, στην πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του μισθωτού, σε ανεπαρκή απόδοση αυτού, σε διακοπή της αρμονικής συνεργασίας μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη κ.λπ. (ΑΠ 1107/2000 ΕΕργΔ 2002,78, ΑΠ 380/2000 ΔΕΝ 2001,15). *ΜΠρΑΘ 52/2014 ΔΕΝ 2014,933.*

38. – Δεν είναι καταχρηστική η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας από τον εργοδότη εκ μόνου του λόγου ότι αυτή έγινε κατά τη διάρκεια της αναρρωτικής άδειας του μισθωτού, διότι δεν απαγορεύεται, κατ' αρχήν, στον εργοδότη, να απολύσει τον μισθωτό κατά τη διάρκεια της αναρρωτικής του άδειας. *ΑΠ 1161/2012 ΕΑΕΔ 2014,57.*

39. – Δεν θεωρείται καταχρηστική η καταγγελία όταν έχει ως πραγματικό κίνητρο την πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του απολυόμενου ή την από πλευράς του παράβαση των συμβατικών του υποχρεώσεων, καθώς και όταν οφείλε-

ται σε πραγματική και ηθελημένη ανάρμοστη συμπεριφορά του προς τον εργοδότη ή τους νομίμους εκπροσώπους του ή προς συνάδελφό του, εξαιτίας της οποίας διαταράσσεται η εύρυθμη λειτουργία ή η πειθαρχική έννομη τάξη της εργοδοτικής επιχείρησης. ΑΠ 247/2012 ΕΑΕΔ 2014,62, 331, ΑΠ 1649/2012 ΕΑΕΔ 2014,64, ΑΠ 1683/2012 ΕΑΕΔ 2014,64.

40. – Δεν είναι καταχρηστική η απόλυση ταμία λόγω της επίμονης και πεισματικής άρνησης αυτής να εκτελεί τα καθήκοντα της πωλήτριας. ΑΠ 708/2013 ΕΑΕΔ 2014,199.

41. – Παρόλο που ο Κανονισμός Προσωπικού προβλέπει κάποια εσωυπηρεσιακή διαδικασία για τη διαπίστωση του σπουδαίου λόγου, η εν λόγω διαδικασία δεν τέθηκε κατά περιορισμό ή αποκλεισμό του δικαιώματος καταγγελίας για σπουδαίο λόγο (άρθρο 672), αφού η δήλωση βούλησής του οργάνου του εργοδότη τείνει ευθέως στην παραγωγή του εννόμου αποτελέσματος της λύσεως της συμβάσεως εργασίας, ενώ η προηγούμενη απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου αποτελεί απλή γνωμοδότηση, μη υποχρεωτική μάλιστα την εργοδότη Τράπεζα. Η δικαστική απαλλαγή του μισθωτού από τις εις βάρος του κατηγορίες δεν αρκεί μόνη αυτή για να ανατρέψει την ύπαρξη σπουδαίου λόγου καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, αφού η καταγγελία δεν στηρίχθηκε στη διάπραξη από την πλευρά του μισθωτού ποινικά κολάσιμων πράξεων, αλλά στη διάπραξη σοβαρών παραβάσεων των συμβατικών του υποχρεώσεων, οι οποίες, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε ποινική ευθύνη, κλόνισαν ανεπανόρθωτα την εμπιστοσύνη στο πρόσωπο του και κατέστησαν για την τράπεζα μη ανεκτή κατά την καλή πίστη τη συνέχιση της σύμβασης. 2119/2013 ΝοΒ 2014,1164.

IV. Περιπτώσεις άκυρης καταγγελίας

42. – Αν στον κανονισμό εργασίας του εργοδότη προβλέπονται πειθαρχικά παραπτώματα και αντίστοιχες ποινές, τότε ναι μεν ο εργοδότης δεν υποχρεούται να επιλέξει αντί της έκτακτης καταγγελίας την επιβολή πειθαρχικής ποινής, όμως, η προσφυγή του εργοδότη στην έκτακτη καταγγελία ελέγχεται κατά το άρθρο 281 ΑΚ από το δικαστήριο, το οποίο ερευνά αν στη συγκεκριμένη περίπτωση με την άσκηση του δικαιώματος της καταγγελίας παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας μεταξύ του χρησιμοποιούμενου μέσου και του επιδιωκόμενου σκοπού. Ειδικότερα, το δικαστήριο, κατόπιν σχετικού ισχυρισμού, εξετάζει αν υπάρχουν άλλα ηπιότερα από την καταγγελία μέτρα εξίσου πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με αυτή σκοπού, δηλαδή αν η καταγγελία είναι όχι μόνο πρόσφορο, αλλά και αναγκαίο μέσο, για τη διαφύλαξη των συμφερόντων του εργοδότη (ΑΠ Ολ 8/2007). ΑΠ 601/2013 ΝοΒ 2013,2194.

43. – Όταν ο κανονισμός εργασίας προβλέπει ρητά αφενός μεν την καταγγελία της σύμβασης εργασίας εκ μέρους του εργοδότη ως πειθαρχική ποινή για συγκεκριμένα πειθαρχικά παραπτώματα του εργαζομένου και αφετέρου την τήρηση ορισμένης πειθαρχικής διαδικασίας για τη διαπίστωση του σχετικού δικαιώματος, τότε η τήρηση της εν λόγω διαδικα-

σίας είναι υποχρεωτική, υπό την έννοια ότι ο εργοδότης δεν μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση με βάση τις κοινές διατάξεις (ΑΠ 116/92 ΔΕΝ 48,977, ΕφΑθ 7412/98 ΕΕργΔ 58,1132, βλ. Ζερδελή, Το δίκαιο της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας, 1995, αρ. 209). ΜΕφΑθ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.

44. – ... Η υποχρεωτική τήρηση της πειθαρχικής διαδικασίας δεν αίρει ουσιαστικά το δικαίωμα της καταγγελίας του εργοδότη, αφού ο εργοδότης-κατά την περίπτωση αυτή-δεν αποξενώνεται από το δικαίωμα αυτό ενόψει του ότι η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου δεν έχει δεσμευτική γι' αυτόν ισχύ (ΕφΑθ 2585/85 ΕλλΔνη 1985,523), πλην όμως η παράκαμψη της πειθαρχικής διαδικασίας, μολοντί ο κανονισμός προβλέπει την οριστική απόλυση του μισθωτού και διαγράφει τη σχετική διαδικασία ενώπιον (Α/Βαθμίου και Β/Βαθμίου) πειθαρχικού συμβουλίου, συνιστά ευθεία παράβαση των οικείων διατάξεων του κανονισμού κι επομένως η σχετική δήλωση βούλησης του εργοδότη (καταγγελία) είναι άκυρη κατ' άρθρο 174 ΑΚ ως αντιτιθέμενη σε επεκτατικό κανόνα, με αποτέλεσμα να θεωρείται ως μηδέποτε γενομένη κατ' άρθρο 180 ΑΚ (ΕφΑθ 1726/96 ΔΕΝ 1997,238). ΜΕφΑθ 6785/2013 ΔΕΝ 2014,221.

45. – Η καταγγελία της εργασιακής σύμβασης αντίκειται στη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ και είναι άκυρη όταν έγινε από εκδίκηση του εργοδότη ή εξαιτίας εκθρόνισης προς το μισθωτό, λόγω συνδικαλιστικής δράσης. ΑΠ 2243/2013 ΔΕΝ 2014,218.

46. – Καταχρηστική, κατά την έννοια της ΑΚ 281 είναι η καταγγελία της σύμβασης εργασίας από τον εργοδότη όταν οφείλεται σε κακότητα, εμπάθεια, μίσος ή έχθρα ή σε λόγους εκδίκησης, συνεπεία προηγηθείσας νόμιμης, αλλά μη αρεστής στον εργοδότη συμπεριφοράς του εργαζομένου. ΑΠ 22/2014 ΕΕργΔ 2014,350.

47. – Ως παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεων από τον εργαζόμενο δεν μπορεί να vonθεί, το ότι αυτός αρνείται να αποδεχθεί τη μονομερή, εκ μέρους του εργοδότη, βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας. Σε μια τέτοια περίπτωση, η καταγγελία που, αληθώς γίνεται για το λόγο αυτό, διατηρεί την καταχρηστικότητά της. ΑΠ 315/2014 ΔΕΝ 2014,1514.

48. – Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας από τον εργοδότη είναι άκυρη, ως καταχρηστική, όταν υπαγορεύεται από ταπεινά ελατήρια που δεν εξυπηρετούν το σκοπό του δικαιώματος, όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις που η καταγγελία οφείλεται σε εμπάθεια, μίσος ή έχθρα ή σε λόγους εκδίκησης, συνεπεία προηγηθείσας νόμιμης, αλλά μη αρεστής στον εργοδότη συμπεριφοράς του εργαζομένου, ή όταν γίνεται για οικονομικοτεχνικούς λόγους, δηλαδή για την αναδιοργάνωση της επιχείρησης του εργοδότη, εφόσον οι λόγοι αυτοί είναι προσχηματικοί και υποκρύπτουν πράγματι μίσος, εμπάθεια ή κακοβουλία ή όταν είναι πραγματικοί, αλλά δεν έγινε επιλογή των απολυομένων με αντικειμενικά κριτήρια (υπηρεσιακά ή κοινωνικά). ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183, ΑΠ 460/2013 ΔΕΕ 2014,267, ΔΕΝ 2014,650, ΑΠ 1161/2012 ΕΑ-

ΕΔ 2014,57, ΑΠ 1649/2012 ΕΑΕΔ 2014,567, ΑΠ 2234/2013 ΕλλΔνη 2014,747, ΑΠ 987/2013 ΕλλΔνη 2014,1376.

49. – Η καταγγελία της εργασιακής σχέσης αντίκειται στη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ και είναι άκυρη, όταν έγινε από εκδίκηση του εργοδότη, εξαιτίας συγκεκριμένου γεγονότος, όπως λόγω συμπεριφοράς του μισθωτού, η οποία δεν συνδέεται με την ομαλή και αποδοτική παροχή της εργασίας του αλλά δεν αρέσει στον εργοδότη, ή εξαιτίας εκθρόνισης προς το μισθωτό λόγω συνδικαλιστικής του δράσης, η οποία δεν άρεσε στον εργοδότη και είναι αντίθετη προς τα συμφέροντα της επιχείρησής του, αρκεί ο τελευταίος να τελούσε σε γνώση των σχετικών ενεργειών του εργαζόμενου, που αποτέλεσαν την αφορμή για την καταγγελία της εργασιακής του σύμβασης, είτε για να απαλλαγεί ο τελευταίος (εργοδότης) από το μισθωτό αυτόν, είτε για να εκφοβίσει τους άλλους εργαζόμενους ώστε αυτοί να απόσχουν από τη συνδικαλιστική οργάνωση ή δράση. ΑΠ 167/2013 ΔΕΕ 2014,408, ΧρΙΔ 2014,388.

50. – Εκδικητική απόλυση επειδή η εργαζόμενη διεκδίκησε τα δικαιώματά της και προσέφυγε στην Επιθεώρηση Εργασίας. ΜΠρΘεσ 12426/2014 Αρμ 2014,1351.

51. – Θεωρείται ότι υφίσταται κατάχρηση δικαιώματος επί απολύσεως υπαλλήλου, όταν αποδειχθεί ότι αυτή έγινε για λόγους άσχετους με την εκτέλεση της σύμβασης εργασίας και από τους οποίους δυσαρεστήθηκε ο εργοδότης. Όταν δηλαδή γενικά η γενομένη απόλυση δεν δικαιολογείται από το καλώς εννοούμενο επαγγελματικό συμφέρον του εργοδότη ή από άλλες αντισυμβατικές ενέργειες του εργαζόμενου, από τις οποίες τυχόν επηρεάζεται ο κανονικός ρυθμός της εργασίας (ΑΠ 1102/2001, ΑΠ 1318/2000, ΑΠ 380/2000, ΑΠ 1107/2000). ΑΠ 677/2014 ΕΕργΔ 2014,615.

52. – Υπάρχει υπέρβαση των ορίων της ΑΚ 281, όταν η καταγγελία έγινε για εκδίκηση σε βάρος του μισθωτού λόγω της συμπεριφοράς του, η οποία δεν συνδέεται με την ομαλή και αποδοτική άσκηση της εργασίας του, αλλά απαρέσκει στον εργοδότη, γιατί εμφανίζεται αντίθετη με τα συμφέροντα του, καθώς και όταν υπαγορεύεται από ταπεινά ελατήρια, τα οποία δεν εξυπηρετούν το σκοπό του δικαιώματός του, αλλά ικανοποιούν τις εγωιστικές του διαθέσεις απέναντι στους εργαζόμενους, όπως συμβαίνει όταν η απόλυση οφείλεται σε κακότητα, εμπάθεια, μίσος ή έχθρα, λόγω προηγούμενης συμπεριφοράς του εργαζόμενου μη αρεστής στον εργοδότη, γιατί αυτός (εργαζόμενος) διεκδίκησε νόμιμα δικαιώματά του (βλ. ΑΠ 1318/2000 ΕλλΔνη 2002,78, ΑΠ 380/2000 ΔΕΝ 2001,15). ΜΠρΑθ 52/2014 ΔΕΝ 2014,933.

53. – Η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας για οικονομικοτεχνικούς λόγους είναι καταχρηστική, όταν ο εργοδότης, προκειμένου να επιλέξει τους μισθωτούς που θα απολυθούν, παραλείπει να λάβει υπόψη και να συνεκτιμήσει τα κριτήρια της αρχαιότητας, ηλικίας, οικονομικής και οικογενειακής κατάστασης του καθενός, όπως επιβάλλεται από το καθήκον προνοίας που τον βαρύνει κατά τα άρθρα 651, 657, 658, 660, σε συνδυασμό με τα άρθρα 200, 281 και 288 του ΑΚ και επιτάσσει την απόλυση εκείνων για τους οποίους το

μέτρο αυτό θα είναι λιγότερο επαχθές. ΑΠ 31/2013 ΕΑΕΔ 2014,49, ΜΠρΘεσ 5127/2014 Αρμ 2014,780.

54. – Η γενομένη καταγγελία της συμβάσεως εργασίας αορίστου χρόνου από τον εργοδότη γιατί διαπράχθηκε από το μισθωτό αξιόποινη πράξη κατά την εκτέλεση της εργασίας του και ασκήθηκε κατ' αυτού ποινική δίωξη κατόπιν υποβληθείσας κατ' αυτού μηνύσεως πριν από την καταγγελία επιφέρει τη λύση της συμβάσεως. Αν όμως επακολουθήσει απαλλαγή του μισθωτού με βούλευμα ή δικαστική απόφαση επαναφέρεται από τότε που κοινοποιείται το βούλευμα ή η απόφαση, το δικαίωμα του μισθωτού για απόληψη της αποζημίωσης του Ν 2112/20 και η αντίστοιχη υποχρέωση του εργοδότη. Το απαλλακτικό βούλευμα ή η αθωωτική απόφαση δεν επιφέρουν από τότε που κοινοποιούνται την ακυρότητα της παραπάνω καταγγελίας, αλλά η καταγγελία θεωρείται άκυρη αν ο εργοδότης αρνηθεί, μέσα σε εύλογο χρόνο από την ημερομηνία της κοινοποίησής, να καταβάλει την προβλεπόμενη αποζημίωση. ΑΠ 965/2013 ΕΑΕΔ 2014,565, 763.

55. – Κρίθηκε καταχρηστική η καταγγελία σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ηλεκτροσυγκολλητή, λόγω υποβολής μήνυσης για συκοφαντική δυσφήμιση και ψευδή καταμήνυση (ο εργαζόμενος είχε καταφύγει στην Επιθεώρηση Εργασίας και είχε ζητήσει την εφαρμογή ΣΣΕ που θεωρούσε ότι ήταν εφαρμοστέα). ΑΠ 2234/2013 ΝοΒ 2014,1175.

5. Καταγγελία από μέρους του μισθωτού

56. – Η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας μπορεί να γίνει και από τον εργαζόμενο όχι μόνο ρητώς, αλλά και σιωπηρώς, δηλαδή με πράξεις από τις οποίες κατά τρόπο αναμφίβολο προκύπτει κατ' αντικειμενική κρίση η βούλησή του για τη λύση της σύμβασης. Τέτοια δε καταγγελία (σιωπηρή) από ορισμένη συμπεριφορά του μισθωτού, για την αξιολόγηση της οποίας εφόσον προκύπτει αμφιβολία το δικαστήριο οφείλει να προσφύγει στους ερμηνευτικούς κανόνες των ΑΚ 173 και 200, μπορεί να συνιστά με βάση τις συγκεκριμένες συνθήκες και η αδικαιολόγητη άρνηση του μισθωτού να παρέχει τις υπηρεσίες του (ΑΠ 1219/2005). Κρίθηκε ότι δεν αποτελεί καταγγελία η επί μια ημέρα απουσία του μισθωτού, η οποία μάλιστα μπορεί να εκληφθεί και ως επίσχεση εργασίας, λόγω καθυστέρησης καταβολής οφειλομένων αποδοχών. ΑΠ 2238/2013 ΝοΒ 2014,1176.

57. – Σε περίπτωση αποχής του μισθωτού από την εργασία του για λόγο που δεν οφείλεται σε ασθένεια βραχείας διάρκειας ή λοχεία ή στράτευση αυτού, αλλά σε άλλη αιτία, το δικαστήριο, εκτιμώντας γενικά τις συνθήκες υπό τις οποίες έλαβε χώρα η αποχή, την αιτία και την χρονική διάρκεια αυτής, καθώς και την υπαιτιότητα ή συνυπαιτιότητα του μισθωτού, κρίνει σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστης και αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη, αν η αποχή αυτή, κατά κρίση αντικειμενική και ανεξάρτητη από την πρόθεση του μισθωτού να λύσει ή όχι την εργασιακή σύμβαση, πρέπει να θεωρηθεί ως σιωπηρή δήλωση βουλήσεώς του να λύσει τη σύμβαση εργασίας του, δηλαδή ως σιωπηρή εκ

μέρους του καταγγελίας της εργασιακής συμβάσεως (ΑΠ Ολ 32/88). ΑΠ 983/2013 ΝοΒ 2013,2510, ΕΑΕΔ 2014,65, ΑΠ 2028/2013 ΔΕΕ 2014,540, ΔΕΝ 2014,1193, ΝοΒ 2014,336, ΕΑΕΔ 2014,769, ΕΕργΔ 2014,456.

58. – Η βούληση, εξάλλου, αυτή του μισθωτού, περί καταγγελίας δηλαδή εκ μέρους του της συμβάσεως εργασίας, πρέπει να προκύπτει σαφώς από την όλη του συμπεριφορά, η δε σχετική κρίση του δικαστηρίου της ουσίας, ως αφορώσα σε αόριστη νομική έννοια, υπόκειται σε ανααιρετικό έλεγχο (ΑΠ Ολ 32/88, ΑΠ 423/2010, 1279/2006). ΑΠ 2028/2013 ΔΕΕ 2014, ΔΕΝ 2014, 1193, 540, ΝοΒ 2014,336, ΕΕργΔ 2014,456.

59. – Δήλωση στον εργοδότη από το μισθωτό ότι δεν θα προσέλθει στην εργασία του την επομένη λόγω μη καταβολής αποδοχών. Επιστροφή στην εργασία του την μεθεπόμενη και άρνηση αποδοχής από τον εργοδότη, ισχυριζόμενο ότι ο μισθωτός απεχώρησε οικειοθελώς. Κρίση από το δικαστήριο της ουσίας ότι δεν υπήρξε οικειοθελής αποχώρηση και επικύρωση της αποφάσεως από τον Άρειο Πάγο. ΑΠ 2238/2013 ΔΕΝ 2014,216.

VI. Δικαιώματα εργαζομένου και προθεσμίες

60. – Σε ακυρότητα της καταγγελίας της εργασιακής συμβάσεως, ο καταγγέλλων εργοδότης που αρνείται να δεχτεί τις προσκόντως προσφερόμενες υπηρεσίες του εργαζομένου, καθίσταται υπερήμερος και υποχρεούται να καταβάλει σ' αυτόν το μισθό του, κατά τα άρθρα 349, 350 και 656 του ΑΚ. ΑΠ 2243/2013 ΔΕΝ 2014,218, ΑΠ 1848/2013 ΝοΒ 2014,637, ΕΕργΔ 2014,873, ΑΠ 167/2013 ΧρΙΔ 2014,388.

61. – Σε καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου λόγω υποβολής μηνύσεως, δεν απαιτείται για την καταγγελία αυτή η καταβολή αποζημίωσης. Αν επακολουθήσει απαλλαγή του μισθωτού με βούλευμα ή δικαστική απόφαση, η καταγγελία θεωρείται άκυρη αν ο εργοδότης αρνηθεί μέσα σε εύλογο χρόνο από την ημερομηνία της κοινοποιήσεως να καταβάλει την προβλεπόμενη από το Ν 2112/20 αποζημίωση και περιέρχεται στη συνέχεια σε κατάσταση υπερημερίας. Η τρίμηνη αποκλειστική προθεσμία προς έγερση της αγωγής ακυρότητας της καταγγελίας και απόληψης αποδοχών υπερημερίας, λόγω μη καταβολής της οφειλόμενης αποζημίωσης αρχίζει από του χρονικού σημείου από του οποίου ο μισθωτός έλαβε γνώση του απαλλακτικού βουλεύματος ή της αθωωτικής αποφάσεως και όχι από της καταγγελίας. ΑΠ 965/2013 ΝοΒ 2013,2508, ΕΑΕΔ 2014,762.

62. – ... Αν όμως η καταγγελία προσβάλλεται και ως καταχρηστική, όπως όταν η μήνυση υποβλήθηκε επίτηδες παρά το αβάσιμο της κατηγορίας και έτσι ήταν αυτή ψεύτικη και προσχηματική και έγινε από εκδίκηση ή εκθρότητα προς το μισθωτό ή για καταστρατήγηση των νομίμων δικαιωμάτων του, η τρίμηνη αυτή προθεσμία προς έγερση της πιο πάνω αγωγής αρχίζει από της καταγγελίας, γιατί από τότε ο μισθωτός ήταν γνώστης των συνθηκών της ακυρότητας της απολύσεώς του και η αξίωσή του για μισθούς αρχίζει από της άκυρης καταγγελίας και όχι από την παρέλευση εύλογου χρό-

νου από την κοινοποίηση του απαλλακτικού βουλεύματος ή της αθωωτικής αποφάσεως. ΑΠ 965/2013 ΝοΒ 2013,2508.

63. – Ο εργοδότης οφείλει αποζημίωση και όταν κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας για κάθε άλλη (εκτός δηλαδή της συνιστάμενης σε καταμνηνθείσα αξιόποινη πράξη) υπαίτια μη εκπλήρωση ή πλημμελή εκπλήρωση των από τη σύμβαση εργασίας υποχρεώσεων του μισθωτού. Δηλαδή δεν προβλέπεται από το νόμο απόλυση των μισθωτών που δυστροπούν ή παραμελούν τα καθήκοντά τους, χωρίς αποζημίωση, αλλά εάν ο μισθωτός συμπεριφέρεται αντισυμβατικά, μόνη διέξοδος για τον εργοδότη που επιθυμεί να λύσει τη σύμβαση είναι η καταγγελία αυτής και η καταβολή αποζημίωσης. ΜΕφΑΘ 7376/2013 ΔΕΝ 2014,655.

64. – Ο εργοδότης οφείλει να καταγγείλει τη σύμβαση εγγράφως και να καταβάλει την αποζημίωση, ακόμη και όταν η καταγγελία οφείλεται σε υπαίτια μη εκπλήρωση ή πλημμελή εκπλήρωση των υποχρεώσεων του μισθωτού. Όχι όμως όταν ο μισθωτός δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή ενεργεί κακόβουλα, με αποκλειστικό σκοπό να εξαναγκάσει τον εργοδότη να τον απολύσει για να εισπράξει την αποζημίωση του Ν 2112/20, στην οποία και μόνο αποβλέπει, διότι τότε η ενάσκηση της αξιώσεως του μισθωτού αποκρούεται από την ΑΚ 281 (βλ. και ΑΠ 405/2008, 695, 1940/2007). Η απόφαση δεν δέχθηκε αντισυμβατική συμπεριφορά του μισθωτού. ΑΠ 2241/2013 ΝοΒ 2014,1176.

65. – Όταν ο μισθωτός δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή εκπληρώνει αυτές κακόβουλα και συγκεκριμένα με αποκλειστικό σκοπό να εξαναγκάσει τον εργοδότη να τον απολύσει για να εισπράξει την αποζημίωση του Ν 2112/20 στην οποία και μόνο αποβλέπει, τότε η ενάσκηση της αξίωσης για αποζημίωση λόγω απόλυσης ή η προβολή της ακυρότητας της καταγγελίας λόγω μη τήρησης των προβλεπόμενων διατυπώσεων του νόμου και η εντεύθεν αναγνώριση της υπερημερίας του εργοδότη περί την αποδοχή των υπηρεσιών προς αυτόν του ενάγοντος μισθωτού υπερβαίνει προφανώς τα όρια της ΑΚ 281. ΑΠ 2241/2013 ΕλλΔνη 2014,394, ΔΕΝ 2014,367, ΕΕργΔ 2014,283, ΜΕφΑΘ 7376/2013 ΔΕΝ 2014,655, Αρμ 2014,980.

66. – Εάν η καταγγελία της σύμβασης εργασίας έγινε καταχρηστικά και κάτω από συνθήκες, που συνιστούν προσβολή της προσωπικότητας του εργαζομένου, τότε αυτός δικαιούται να ζητήσει και χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης. Για το ορισμένο του σχετικού αιτήματος, απαιτείται και αρκεί να αναφέρονται οι συνθήκες, υπό τις οποίες έγινε η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας από τον εργοδότη και οι οποίες συνιστούν κατάχρηση δικαιώματος αφενός και αφετέρου ότι επέφεραν την προσβολή της προσωπικότητας του εργαζομένου και να υποβάλλεται και σχετικό αίτημα, για καταβολή. ΑΠ 1289/2013 ΝοΒ 2014,97, ΕΑΕΔ 2014,566, ΑΠ 22/2014 ΕΕργΔ 2014,350.

67. – Αν η καταγγελία συμβάσεως εργασίας από τον εργοδότη συντελέστηκε υπό συνθήκες παράνομης και υπαίτιας προσβολής της προσωπικότητας του εργαζομένου (μείωση

της υπολήψεως αυτού ως εργαζομένου, καθώς και της επαγγελματικής δραστηριότητας του, ενόψει του είδους της εργασίας και του ιδιαίτερα έντονου συμφέροντος αυτού για πραγματική απασχόληση), ο εργοδότης μπορεί να υποχρεωθεί να καταβάλει στον εργαζόμενο χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη, το ποσόν της οποίας καθορίζεται από το δικαστήριο κατ' εύλογη κρίση (ΑΠ 282/2009). *ΕφΑθ 2604/2011 ΕλλΔνη 2014,792*.

68. – Σε καταβολή μειωμένης αποζημίωσης απόλυσης, η ακυρότητα της καταγγελίας είναι σχετική υπέρ του εργαζομένου, ο οποίος έχει την ευχέρεια είτε να θεωρήσει άκυρη την καταγγελία και να αξιώσει την καταβολή των αποδοχών του από την υπερήμερο πλέον εργοδότη, προσφέροντας σ' αυτόν προσηκόντως τις υπηρεσίες του, είτε, παραιτούμενος ρητώς ή σιωπηρώς από το δικαίωμα του προσβολής του κύρους της καταγγελίας, να θεωρήσει αυτή έγκυρη και να απαιτήσει τη νόμιμη αποζημίωση (βλ. ΑΠ 1418/2008 ΕλλΔνη 2009,1390, 624/2008 ΕλλΔνη 2010,78, 1462/2007 ΕλλΔνη 2009,485). *ΜΕφΑθ 7376/2013 ΔΕΝ 2014,655, Αρμ 2014,980*.

69. – Η καταγγελία της συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου είναι άκυρη αν δεν γίνει εγγράφως και δεν καταβληθεί η οφειλόμενη αποζημίωση. Η ακυρότητα είναι σχετική υπέρ του εργαζομένου ο οποίος έχει την ευχέρεια είτε να θεωρήσει άκυρη την καταγγελία και να αξιώσει την καταβολή μισθών υπερημερίας, είτε να παραιτηθεί ρητώς ή σιωπηρώς από το δικαίωμα προσβολής του κύρους της, να τη θεωρήσει έγκυρη και να αξιώσει την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης. Για την ταυτότητα του νομικού λόγου είναι σχετική και η ακυρότητα της καταγγελίας της συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας, που έγινε κατά παράβαση της διατάξεως του άρθρου 281 ΑΚ, γιατί αποσκοπεί στην προστασία του ιδιωτικού συμφέροντος των μισθωτών και η εν λόγω προστασία δεν μπορεί να επιβάλλεται χωρίς τη θέληση τους, ήτοι η επίκληση της ακυρότητας της καταχρηστικής απολύσεως αναγνωρίζεται ως δικαίωμα, το οποίο ανήκει μόνο στον απολυόμενο και ασκείται προαιρετικά και όχι υποχρεωτικά. Συνεπώς, και στην περίπτωση αυτή, όπως και σε κάθε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, κατά παράβαση του νόμου, ο μισθωτός έχει τις παραπάνω ευχέριες. *ΑΠ 673/2014 ΔΕΝ 2014,926, ΕφΑθ 7376/2013 Αρμ 2014,980*.

70. – ... Τέτοια περιστατικά, υπό τα οποία η άσκηση του προς καταγγελία δικαιώματος υπερβαίνει τα όρια της ΑΚ 281, συντρέχουν και όταν η καταγγελία ήταν αντίδραση του εργοδότη σε άρνηση του μισθωτού να συμπράξει κατά την άσκηση των εργασιακών του καθηκόντων σε παράβαση της κειμένης νομοθεσίας (βλ. ΑΠ 809/2001 ΕλλΔνη 2002,738). *ΑΠ 673/2014 ΔΕΝ 2014,926*.

71. – Η ακυρότητα της καταγγελίας, που έγινε από εκδίκαση κ.λπ., δεν είναι απόλυτη, αλλά σχετική και ως εκ τούτου δικαιούται να την επικαλεσθεί μόνο ο εργαζόμενος υπέρ του οποίου έχει ταχθεί αυτή και ο οποίος έχει το δικαίωμα, μεταξύ άλλων, να παραιτηθεί από το δικαίωμά του να προσβάλει αυτή σαν άκυρη, να δεχθεί την γενόμενη απόλυση σαν έγκυρη

και να αξιώσει την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσής του. *ΑΠ 22/2014 ΕΕργΔ 2014,350*.

VII. Αποζημίωση

72. – Ως ανάλογη αποζημίωση απόλυσης θεωρείται όχι μόνο η νόμιμη αποζημίωση, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 Ν 2112/20 ορίζεται κατά ποσό ίση προς το σύνολο των τακτικών αποδοχών του απολυθέντος μισθωτού, τις οποίες αυτός θα ελάμβανε κατά το χρόνο προ του οποίου έπρεπε να γίνει η καταγγελία και της οποίας ο υπολογισμός, κατά το άρθρο 5 παρ. 1 Ν 3198/55, γίνεται βάσει των τακτικών αποδοχών του τελευταίου μήνα υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης, αλλά και η πρόσθετη κατά ποσό αποζημίωση, η οποία ορίζεται κατόπιν επιτρεπτής, κατά το ως άνω άρθρο 3 παρ. 1 Ν 2112/20, συμφωνίας μεταξύ του εργοδότη και μισθωτού (ΑΠ Ολ 1144/82, ΑΠ 1861/90. *ΑΠ 295/2013 ΔΕΕ 2014,183*).

73. – Το ποσό αποζημιώσεως που οφείλεται στον υπάλληλο, του οποίου ο εργοδότης κατήγγειλε την εργασιακή σχέση, καθορίζεται ανάλογα με το χρόνο διάρκειας της σχέσης αυτής στον τελευταίο εργοδότη του, υπολογίζεται δε με βάση το σύνολο των τακτικών αποδοχών του μισθωτού κατά τον τελευταίο πριν από την απόλυση του μήνα υπό καθεστώς πλήρους απασχολήσεως. Στις πιο πάνω αποδοχές συνυπολογίζεται, ενόψει της τακτικότητας της παροχής τους, και η ποσοστιαία μηνιαία αναλογία των επιδομάτων εορτών. *ΜΕφΑθ 7376/2013 ΔΕΝ 2014,655, ΑΠ 673/2014 ΔΕΝ 2014,926*.

74. – ... Με τη διάταξη όμως του άρθρου 5 παρ. 1 εδ. β' του Ν 3198/55, με την οποία ορίζεται ότι, κατά τον άνω υπολογισμό, προκειμένου περί υπαλλήλου, οι μηνιαίες αποδοχές του δεν λαμβάνονται υπόψη κατά το ποσό που υπερβαίνουν το οκταπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό 30, τίθεται γενικός περιορισμός για το ύψος της αποζημιώσεως όλων των υπαλλήλων. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στον περιορισμό της αποζημιώσεως και όχι των αποδοχών, των υπαλλήλων οι οποίοι έχουν ιδιαίτερα μεγάλες μηνιαίες αποδοχές και δεν είναι αντίθετη προς τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1, 5 παρ. 1, 22 παρ. 1β και 106 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος, αφού με αυτήν, δεν παραβιάζεται η αρχή της ισότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, ενόψει του ότι δεν θίγεται το ύψος των αποδοχών τους, αλλά ισχύει για όλους τους υπηλόμεσθους υπαλλήλους, η ανάπτυξη της προσωπικότητας των οποίων και η συμμετοχή στην οικονομική ζωή της χώρας δεν παρεμποδίζεται από το γεγονός ότι θα λάβουν μειωμένη αναλογική αποζημίωση, αν καταγγελθεί η σύμβαση εργασίας τους. Εξάλλου ο περιορισμός αυτός απορρέει από αναγκαστικού δικαίου διάταξη, που θεσπίσθηκε χάριν του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος και επομένως δεν είναι επιτρεπτή η ευνοϊκότερη για το μισθωτό ρύθμιση με ατομική ή συλλογική σύμβαση εργασίας, ακόμη και αν ο μισθωτός έχει την ιδιότητα του γενικού διευθυντή. *ΑΠ 673/2014 ΔΕΝ 2014,926, ΜΠρΑθ 52/2014 ΔΕΝ 2014,933, ΑΠ 1186/2013 ΕΑΕΔ 2014,333*.

75. – Η αποζημίωση μισθωτού που αμείβεται με μισθό και ποσοστά υπολογίζεται επί τη βάσει των τακτικών αποδοχών του τελευταίου μηνός υπό καθεστώς πλήρους απασχολήσεως και του μέσου όρου των αποδοχών σε ποσοστά του τελευταίου προς της απολύσεως εργασιακού διμήνου. Ως «μήνας» νοείται το διάστημα εργασίας ενός μηνός (εργασιακός) προ της καταγγελίας και όχι ο ημερολογιακός μήνας και ως «δίμηνο» νοείται το διάστημα δύο εργασιακών μηνών προ της καταγγελίας και όχι οι δύο προηγούμενοι ημερολογιακοί μήνες (δηλαδή λαμβάνεται ως αφετηρία η ημερομηνία καταγγελίας μέχρι τον προηγούμενο ή τον προ-προηγούμενο μήνα). *ΑΠ 284/2013 ΔΕΝ 2014,102, ΕΑΕΔ 2014,332.*

76. – Με τις διατάξεις του άρθρου 74 παρ. 2 και του Ν 3863/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 Ν 3899/2010, τροποποιήθηκε από 15.7.2010 το καθεστώς των απολύσεων των υπαλλήλων με τη σημαντική μείωση του χρόνου προειδοποίησης που προέβλεπε ο Ν 2112/20, χωρίς όμως να θιγεί το ποσό της αποζημίωσης που προβλέπουν οι νόμοι 2112/20 και 3198/55 πράγμα που προκύπτει τόσο από το κείμενο του νόμου όσο και από την αιτιολογική του έκθεση, στην οποία αναφέρεται ότι με το άρθρο 74 παρ. 1 «μειώνεται ο χρόνος προειδοποίησης, ενώ δεν θίγονται τα ποσά της αποζημίωσης (βλ. Στ. Βλαστός Ατομικό Εργατικό Δίκαιο έκδ. 2012 παρ. 308 επ., Δ. Ζερδελής Εργατικό Δίκαιο έκδ. 2011 σελ. 1005, 1009). *Μεφαθ 2967/2014 ΔΕΝ 2014,932, Μεφαθ 3189/2014 ΔΕΝ 2014,933.*

77. – Όταν η αποζημίωση απόλυσης καταβάλλεται σε διμηνιαίες δόσεις, η τοκοφορία αφορά στο ποσό της αποζημίωσης για το χρονικό διάστημα των δύο μηνών και όχι στο σύνολό της. *Μεφθεσ 2174/2013 Αρμ 2014,100.*

78. – Από τις διατάξεις των άρθρων 1 Ν 3198/55 και 8 παρ. 1 Ν 2112/20, που αναφέρονται στην υποχρέωση καταβολής εκ μέρους του εργοδότη αποζημίωσης απολύσεως στους απολυόμενους μισθωτούς, δεν αποκλείεται η, λόγω επιχειρησιακής συνθήκης, υποχρέωση αυτού να καταβάλλει στους τελευταίους, των οποίων καταγγέλλει την εργασιακή σύμβαση, μεγαλύτερη αποζημίωση απόλυσης απ' αυτήν που προβλέπουν οι διατάξεις των Ν 2112/20 και 3198/55. *ΜΠρΚαβ 169/2013 Αρμ 2013,2408, ΜΠρΑθ 52/2014 ΔΕΝ 2014,933.*

79. – Σε καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου λόγω γήρατος, αν ο μισθωτός είναι και επικουρικά ασφαλισμένος και κατά το χρόνο της καταγγελίας έχει τις προϋποθέσεις πλήρους συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, καταβάλλεται αποζημίωση του 40% και όχι πλήρης. *ΑΠ 1101/2013 ΝοΒ 2013,2706.*

80. – Δεν δικαιούται αποζημίωση ο απολυθείς υπάλληλος, λόγω διακοπής της λειτουργίας της επιχειρήσεως από γεγονός ανωτέρας βίας, κατά του οποίου δεν είναι ασφαλισμένος ο εργοδότης του. Ανωτέρα βία δε υφίσταται όταν η διακοπή της εργασίας επέρχεται από τυχερό και απρόβλεπτο γεγονός το οποίο δεν ήταν δυνατό να αποτραπεί ακόμη και

αν ληφθούν μέτρα άκρας επιμελείας και συνέσεως (ΑΠ Ολ 1738/80). *ΑΠ 171/2013 ΔΕΝ 2014,98.*

81. – ... Ανωτέρα βία δεν συντρέχει στην περίπτωση που τα επικαλούμενα από τον εργοδότη περιστατικά ανάγονται στον κύκλο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας και στη σφαίρα κινδύνου αυτού, αφού αυτά θα μπορούσαν εκ των προτέρων να ληφθούν υπόψη ως ενδεχόμενα κατά την κοινή πείρα και συνεπώς ως ενδεχόμενα κατά την κοινή πείρα και συνεπώς να αντιμετωπισθούν. Ούτε συνιστούν ανωτέρα βία, χωρίς τη συνδρομή άλλης περιστάσεως, η κακή πορεία της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως και ειδικότερα η δυσαναλογία μεταξύ των εξόδων αυτής, μεταξύ των οποίων και οι αποδοχές των εργαζομένων, και των από την επιχειρηματική δραστηριότητα εσόδων, αφού είναι γεγονός προβλέψιμο, δια καταβολής της συνήθους επιμελείας, κείμενον εντός της συνήθους επιχειρηματικού κινδύνου (ΑΠ 19/2004). *ΑΠ 171/2013 ΔΕΝ 2014,98.*

82. – Η επιχειρησιακή συνήθεια μπορεί να αναφέρεται και στο ύψος της αποζημίωσης απολύσεως. *ΑΠ 673/2014 ΔΕΝ 2014,926.*

83. – Υπόχρεος έναντι του Δημοσίου προς καταβολή του αναλογούντος φόρου εισοδήματος είναι ο δικαιούχος της αποζημίωσης, ο δε εργοδότης υποχρεούται απλώς να παρακρατήσει τον φόρο αυτό κατά την πληρωμή της αποζημίωσης στον δικαιούχο, πλην όμως δεν αντίκειται στις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 1 του Ν 2238/94, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 8 και 9 του Ν 3091/2002 η ενοχικού χαρακτήρα συμφωνία που καταρτίζεται μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου-δικαιούχου, βάσει της αρχής της ελευθερίας των συμβάσεων (ΑΚ 361) με την οποία συμφωνείται η καταβολή στον δικαιούχο ολόκληρης της αποζημίωσης, χωρίς την παρακράτηση του αναλογούντος φόρου, τον οποίο αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει στο δημόσιο ο εργοδότης. Και αυτό, διότι η εν λόγω συμφωνία ισχύει μόνο στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και δεν μεταβάλλεται με αυτήν ο εκ του νόμου έναντι του δημοσίου υπόχρεος σε καταβολή του αναλογούντος στην αποζημίωση φόρου (ΑΠ 528-531/2008). *ΑΠ 908/2013 ΔΕΝ 2014,21.*

VIII. Βλαπτική μεταβολή των όρων της σύμβασης

ι. Δικαιώματα εργαζομένου

84. – Σε βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας, ο μισθωτός μπορεί να αντιδράσει με τους εξής τρόπους: α) να αποδεχθεί την μεταβολή, οπότε συνάπτεται, κατά το άρθρο 361 ΑΚ, νέα σύμβαση τροποποιητική της αρχικής, η οποία είναι έγκυρη, εφόσον δεν αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη νόμου ή στα χρηστά ήθη, β) να θεωρήσει τη μονομερή βλαπτική μεταβολή ως καταγγελία από την πλευρά του εργοδότη και να χωρήσει από την εργασία αξιώνοντας την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης και γ) να εμμένει στη σύμβαση και να ζητήσει την τήρηση των συμβατικών όρων. *ΑΠ 525/2013 ΔΕΕ 2013,1200, ΑΠ 349/2014 ΔΕΝ*

2014,427, ΕΕργΔ 2014,761, ΜΠρΘεσ 26379/2013 ΔΕΝ 2014,744, ΜΕφΕυβ 69/2013 ΕΕργΔ 2014,127, ΑΠ 24/2014 ΕλλΔνη 2014,1372.

85. — ... Η μεταβολή των όρων εργασίας παύει να είναι μονομερής, εφόσον ο μισθωτός αποδεχθεί αυτή ρητά ή σιωπηρά, οπότε, καταρτίζεται εγκύρως νέα σύμβαση τροποποιητική της αρχικής και έτσι ο εργαζόμενος δεν δύναται να ασκήσει τις ανωτέρω υπό στοιχ. Β' και γ' αξιώσεις, δηλαδή, την θεώρηση της μεταβολής ως καταγγελίας και την καταβολή της νόμιμης γι' αυτήν αποζημίωσης ή την τήρηση των όρων της σύμβασης (ΑΠ 48/2010). ΑΠ 525/2013 ΔΕΕ 2013,1200.

ii. Περιπτώσεις βλαπτικής μεταβολής

86. — Βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας υπάρχει όταν αυτή προκαλεί στον εργαζόμενο άμεσα ή έμμεσα υλική ή και ηθική μόνο ζημία. ΑΠ 525/2013 ΔΕΕ 2013,1200.

87. — Μονομερής βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας υπάρχει ο εργοδότης επιχειρεί χωρίς τη συγκατάθεση του μισθωτού τροποποίηση των όρων αυτών, χωρίς να έχει τέτοια ευχέρεια από όρο της σύμβασης ή το νόμο ή τον τυχόν υπάρχοντα κανονισμό εργασίας της επιχείρησης.

ΜΠρΘεσ 26379/2013 ΔΕΝ 2014,744.

88. — Μόνη η καθυστέρηση καταβολής του μισθού δε συνιστά βλαπτική μεταβολή των όρων της εργασιακής συμβάσεως, εκτός αν γίνεται δολίως και δη για να εξαναγκαστεί ο μισθωτός σε αποχώρηση από την εργασία του. ΑΠ 381/2012 ΕΑΕΔ 2014,106.

89. — Μόνη η καθυστέρηση από τον εργοδότη της καταβολής των αποδοχών που οφείλει στον μισθωτό του, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί καταγγελία της συμβάσεως εργασίας αυτού. Εάν όμως η καθυστέρηση αυτή είναι αδικαιολόγητη, δηλαδή, όταν προέρχεται από κακοπιστία του εργοδότη ή γίνεται με δόλια προαίρεση για εξαναγκασμό του σε αποχώρηση από την υπηρεσία, ώστε να μην λάβει αποζημίωση, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι πρόκειται για μονομερή βλαπτική μεταβολή των όρων της συμβάσεως εργασίας του μισθωτού (βλ. ΕφΑθ 5940/2012 ΕλλΔνη 2013,759). ΕφΘεσ 1460/2014 Αρμ 2014,1554.

90. — Βλαπτική μεταβολή αποτελεί και η υποχρέωση του υπαλλήλου για παροχή εργασίας για χρόνο λιγότερο από εκείνο που συμφωνήθηκε με αντίστοιχη μείωση των αποδοχών του (βλ. ΑΠ 1285/2010 Νόμος, ΑΠ 201/2009 ΔΕΕ 2010,596). ΜΕφΕυβ 69/2013 ΕΕργΔ 2014,69.

2. Σύμβαση ορισμένου χρόνου

I. Γενικά

91. — Στη σύμβαση ορισμένου χρόνου η συμφωνημένη διάρκειά της αποτελεί την ανώτατη, αλλά συγχρόνως και την ελάχιστη διάρκεια, έως τη συμπλήρωση της οποίας τα μέρη δεσμεύονται να παραμείνουν στη σύμβαση. Πρόωρη απαλλαγή τους από τη συμβατική δέσμευση είναι δυνατή

μόνο αν συντρέχει σπουδαίος λόγος. Όμως τα μέρη, έχουν τη δυνατότητα, να θέσουν ένα χρονικό σημείο έως το οποίο, κατ' ανώτατο όριο, θα διαρκέσει η σύμβαση, συμφωνώντας παράλληλα ότι θα έχουν δικαίωμα μονομερούς λύσης και πριν από την πάροδο της ορισμένης διάρκειας. Είναι δε ακόμη δυνατή και η συμφωνία ότι δικαίωμα καταγγελίας θα έχει μόνο το ένα μέρος λ.χ. ο εργοδότης. Στην περίπτωση αυτή, η ορισμένου χρόνου σύμβαση εργασίας, τελεί υπό διαλυτική αίρεση, η οποία, αν πληρωθεί με την άσκηση από τον εργοδότη του δικαιώματος της καταγγελίας, μεταπίπτει και μάλιστα εξ αρχής σε σύμβαση αορίστου χρόνου και λύεται διαμονής της καταγγελίας, με τις διατυπώσεις, όμως, του άρθρου 5 Ν 3198/55 (ΑΠ Ολ 42/2002). ΑΠ 1864/2013 ΝοΒ 2014,640.

92. — Ακόμη και αν στον Κανονισμό Εργασίας του εργοδότη προβλέπονται πειθαρχικά παραπτώματα και αντίστοιχες ποινές, ο εργοδότης δεν υποχρεούται να επιλέξει αντί της έκτακτης καταγγελίας την επιβολή της πειθαρχικής ποινής, λόγω της διαφορετικής λειτουργίας τους, αφού με την πρώτη απομακρύνεται ο εργαζόμενος, διότι η εργασιακή σχέση δεν μπορεί να συνεχισθεί ως επαχθής για τον εργοδότη, ενώ με τη δεύτερη επιδιώκεται η διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της επιχείρησης, η δε προσφυγή του εργοδότη στην έκτακτη καταγγελία ελέγχεται κατά την ΑΚ 281 από το δικαστήριο, το οποίο ερευνά αν στη συγκεκριμένη περίπτωση, με την άσκηση του δικαιώματος της καταγγελίας, παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας μεταξύ του χρησιμοποιούμενου μέσου και του επιδιωκόμενου σκοπού, η οποία (αρχή) αποτελεί εκδήλωση της αρχής της καλής πίστης και στηρίζεται στη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 του Συντάγματος. ΑΠ 2119/2013 ΔΕΝ 2014,599, ΕΕργΔ 2014,203.

93. — ... Ειδικότερα, το δικαστήριο, κατόπιν σχετικού ισχυρισμού, εξετάζει αν υπάρχουν άλλα ηπιότερα από την καταγγελία μέτρα εξίσου πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με αυτή σκοπού, δηλαδή αν η καταγγελία είναι όχι μόνο πρόσφορο αλλά και αναγκαίο μέσο για την διαφύλαξη των συμφερόντων του εργοδότη. ΑΠ 2119/2013 ΔΕΝ 2014,599, ΕΕργΔ 2014,203.

94. — Εφόσον υπάρχει έγγραφη συμφωνία η οποία επιτρέπει την καταγγελία χωρίς τη συνδρομή σπουδαίου λόγου, ο εργοδότης δεν καθίσταται υπερέμμερος. ΜΠρΘεσ 4082/2014 Αρμ 2014,779.

95. — Καταγγελία της συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου προς της λήξεως της γίνεται κατά το άρθρο 672 ΑΚ μόνο για σπουδαίο λόγο. ΑΠ 677/2014 ΕΕργΔ 2014,615.

96. — Η διάταξη του άρθρου 672 ΑΚ αναγκαστικού δικαίου και το δικαίωμα της καταγγελίας για σπουδαίο λόγο δεν μπορεί να αποκλεισθεί με συμφωνία των μερών, ούτε με την πρόβλεψη στον κανονισμό του εργοδότη, που έχει συμβατική ισχύ, πειθαρχικών παραπτωμάτων. Η καταγγελία αυτή, κατά παράλειψη της πειθαρχικής διαδικασίας, ελέγχεται από τα δικαστήρια κατά τις διατάξεις της ΑΚ 281 και το δικαστήριο

ερευνά αν στη συγκεκριμένη περίπτωση, με την άσκηση από τον εργοδότη του δικαιώματος απόλυσης, παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας. *ΑΠ 458/2013 ΝοΒ 2014, 1913.*

97. – Είναι έγκυρη η καταγγελία συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου χωρίς σπουδαίο λόγο, αλλά εγγράφως, όταν υπάρχει στη σύμβαση ρήτρα περί δικαιώματος του εργοδότη να καταγγείλει ελεύθερα τη σύμβαση και πριν από την πάροδο του συμφωνημένου χρόνου, τηρώντας τις διατάξεις περί καταγγελίας της συμβάσεως αορίστου χρόνου. *ΜΠρΘεσ 4082/2014 ΔΕΝ 2014, 1446.*

II. Πότε υπάρχει σπουδαίος λόγος

98. – Σπουδαίο λόγο αποτελούν πραγματικά περιστατικά τα οποία, κατ' αντικειμενική κρίση, καθιστούν στη συγκεκριμένη περίπτωση, σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, μη ανεκτή για τον καταγγέλλοντα τη συνέχιση της συμβάσεως εργασίας. Έτσι, η ουσιώδης παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεων του μισθωτού αποτελεί σπουδαίο λόγο καταγγελίας. *ΑΠ 2119/2013 ΔΕΝ 2014, 599, ΕΕργΔ 2014, 203, ΑΠ 458/2013 ΝοΒ 2014, 1913.*

99. – Σπουδαίο λόγο αποτελούν τα περιστατικά εκείνα ή και το μεμονωμένο εκείνο περιστατικό, εξαιτίας των οποίων δεν είναι δυνατόν κατ' αντικειμενική κρίση, σύμφωνα με την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη, να αξιωθεί από οποιονδήποτε των συμβαλλομένων μερών η συνέχιση της σύμβασης μέχρι τη συμφωνημένη λήξη της (σύμβαση ορισμένου χρόνου) αφού ληφθεί υπόψη το σύνολο της συγκεκριμένης περίπτωσης. *ΑΠ 1696/2011 ΕΑΕΔ 2014, 62.*

100. – Αρκεί και ένα περιστατικό, το οποίο αντικειμενικά θεωρούμενο, κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, να καθιστά μη ανεκτή την περαιτέρω διατήρηση της συμβατικής σχέσης για εκείνον που δικαιούται να την καταγγείλει. *ΑΠ 2119/2013 ΔΕΝ 2014, 599, ΕΕργΔ 2014, 203.*

101. – Σπουδαίο λόγο μπορεί να θεμελιώσει, όχι μόνον η ποινική καταδίκη, αλλά ακόμη και η υποψία τέλεσης ποινικού αδικήματος, ιδίως όταν ο εργαζόμενος κατείχε θέση ιδιαίτερης εμπιστοσύνης, όπως και ο κλονισμός της σχέσης εμπιστοσύνης του εργοδότη προς τον εργαζόμενο, αλλά και η ουσιώδης παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεων του μισθωτού. *ΑΠ 458/2013 ΝοΒ 2014, 1913.*

102. – Ο σπουδαίος λόγος δεν είναι απαραίτητο να έχει ως αιτία μόνο την ουσιώδη παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεων λη την επέλευση ζημίας, αλλά και οποιαδήποτε συμπεριφορά του ενός από τους συμβαλλόμενους που να έχει τέτοια σημασία για τη λειτουργία της σύμβασης, ώστε αφού ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις που συντρέχουν σε κάθε περίπτωση καθώς και ο χαρακτήρας της σχέσης, που προϋποθέτει την ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης, να μη δικαιολογείται ο υπαίτιος αξιώνοντας τη διατήρησή της. *ΑΠ 1696/2011 ΕΑΕΔ 2014, 62.*

103. – Η τροποποίηση των όρων της σύμβασης από τον εργοδότη η οποία δεν επιτρέπεται σ' αυτόν, αποτελεί

σπουδαίο λόγο και παρέχει στον εργαζόμενο το δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης κατά την ΑΚ 672. *ΑΠ 349/2014 ΔΕΝ 2014, 427, ΕΕργΔ 2014, 761.*

104. – Κρίθηκε ότι αποτελεί σπουδαίο λόγο για την καταγγελία της σύμβασης αορίστου χρόνου καθηγητή ξενόγλωσσου λυκείου, ο οποίος, παρά την απαγόρευση της διεύθυνσης του σχολείου παρέδιδε έναντι αδράς αμοιβής φροντιστηριακά μαθήματα σε μαθητές του. *ΑΠ 521/2013 ΝοΒ 2014, 1917.*

III. Αποζημίωση

105. – Προϋποθέσεις αποζημίωσης του μισθωτού είναι: α) ενεργός σύμβαση εργασίας, β) αθέτηση της συμβάσεως εκ μέρους του εργοδότη και γ) καταγγελία αυτής εκ μέρους του μισθωτού. *ΑΠ 349/2014 ΔΕΝ 2014, 427.*

3. Αποχώρηση μισθωτών - Αποζημίωση

106. – Σκοπός της διατάξεως του άρθρου 8 εδ. Β' του Ν 3198/55 είναι να διευκολυνθεί η ανανέωση του προσωπικού των επιχειρήσεων με την παροχή κινήτρου προς λύση της συμβάσεως εργασίας υπερηλίκων υπαλλήλων, ώστε να παρασχεθεί στους νέους η ευχέρεια για εξεύρεση εργασίας, εφαρμόζεται αναμφισβήτητα στις συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, στις οποίες προς διευκόλυνση της ανανέωσης του προσωπικού των επιχειρήσεων, εισάγει ως κίνητρο την καινοτομία ότι μειώνει την οφειλόμενη αποζημίωση σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως από τον εργοδότη και ιδρύει για πρώτη φορά δικαίωμα λήψεως της ίδιας αποζημίωσης από το μισθωτό, όταν αυτός αποχωρεί οικειοθελώς από την υπηρεσία του λόγω συμπληρώσεως των νομίμων προϋποθέσεων για τη λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος. *ΑΠ 1101/2013 ΔΕΕ 2014, 404, ΔΕΝ 2014, 430, ΕΕργΔ 2014, 225, ΑΠ 2084/2013 ΔΕΝ 2014, 366, ΕΕργΔ 2014, 896, ΔΕΕ 2014, 862.*

107. – ... Από την ίδια ως άνω διάταξη προκύπτει περαιτέρω ότι με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων προς συνταξιοδότηση του μισθωτού δεν επέρχεται αυτοδικαίως η λύση της συμβάσεως εργασίας. Αυτή μπορεί να λυθεί είτε εκ μέρους του εργοδότη με την απομάκρυνση (απόλυση) του μισθωτού από την υπηρεσία του, είτε εκ μέρους του τελευταίου με οικειοθελή αποχώρησή του από την υπηρεσία του. *ΑΠ 1101/2013 ΔΕΕ 2014, 404, ΔΕΝ 2014, 430, ΕΕργΔ 2014, 225.*

108. – ... Προκύπτει ακόμη ότι η ανωτέρω διάταξη δεν δημιουργεί υποχρέωση του εργοδότη να απομακρύνει (απολύσει) το μισθωτό από την υπηρεσία του, ούτε υποχρέωση του μισθωτού να αποχωρήσει οικειοθελώς από αυτή. Απλώς παρέχει τη δυνατότητα στον εργοδότη να απομακρύνει το μισθωτό και χωρίς τη συγκατάθεση του τελευταίου, εφόσον στο πρόσωπό του συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις και στο μισθωτό να αποχωρεί από την εργασία του λαμβάνοντας μειωμένη αποζημίωση. Δηλαδή με τη διάταξη του άρθρου 8 εδ. Β' του Ν 3198/55 δεν προβλέπεται λό-

γος καταγγελίας της αορίστου χρόνου συμβάσεως εργασίας αλλά λόγος καταβολής μειωμένης αποζημίωσης, για την απομάκρυνση του μισθωτού από την εργασία του, εφόσον ο τελευταίος έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος. *ΑΠ 1101/2013 ΔΕΕ 2014,404, ΔΕΝ 2014,430, ΕΕργΔ 2014,225.*

109. – ... Λαμβανομένου δε υπόψη των αμέσως παραπάνω και του ότι η καταγγελία της αορίστου χρόνου συμβάσεως εργασίας είναι μονομερής ανατιμωχτική δικαιοπραξία, για το έγκυρο της καταγγελίας για τον προεκτεθέντα λόγο, δεν απαιτείται η με πανηγυρικό τρόπο διατύπωση στο έγγραφο της καταγγελίας της συνδρομής των προϋποθέσεων για λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος, αλλά αρκεί ως λόγος της μειωμένης αποζημίωσης να είναι η από τον μισθωτό συμπλήρωση των προϋποθέσεων λήψης πλήρους σύνταξης γήρατος. *ΑΠ 1101/2013 ΔΕΕ 2014,404, ΔΕΝ 2014,430, ΕΕργΔ 2014,225.*

110. – Η διάταξη του εδ. β' του άρθρου 8 του Ν 3198/55, είναι δυνατόν να εφαρμοστεί και στις περιπτώσεις που η σχέση εργασίας του υπαλλήλου έχει τη νομική μορφή της συμβάσεως ορισμένου χρόνου, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση που η λύση αυτή επέρχεται αυτοδικαίως λόγω συμπλήρωσης του οριζόμενου στο νόμο ή τον κανονισμό της επιχείρησης ορίου ηλικίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο εργοδότης θα καταγγείλει τη σύμβαση ή ο μισθωτός θα αποχωρήσει εκούσια από την εργασία του, λόγω πλήρους συνταξιοδοτήσεως, πριν συμπληρώσει ο τελευταίος το προβλεπόμενο όριο ηλικίας. Και τούτο γιατί στην περίπτωση αυτή η σύμβαση ορισμένου χρόνου τελεί υπό τη διαλυτική αίρεση της μη καταγγελίας της από τον εργοδότη ή τον μισθωτό, λόγω πλήρους συνταξιοδοτήσεως. Με την πλήρωση της αιρέσεως αυτής, η σύμβαση καθίσταται αορίστου χρόνου και μπορεί έτσι να εφαρμοστεί και επ' αυτής η διάταξη του άρθρου 8 εδ. β' του Ν 3198/55 (ΑΠ Ολ 1110/86). *ΑΠ 2084/2013 ΔΕΝ 2014,366, ΕΕργΔ 2014,896, ΔΕΕ 2014,862, ΑΠ 429/2012 ΕΑΕΔ 2014,59.*

111. – ... Σύμφωνα με τα ανωτέρω η διάταξη αυτή αφορά μόνο τους μισθωτούς που συμπλήρωσαν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση πλήρους συνταξιοδοτήσεως γήρατος, οι οποίοι όμως μπορούν να συνεχίσουν να εργάζονται, γιατί δεν υπάρχει εμπόδιο από τη σύμβασή τους, είτε γιατί αυτή είναι αορίστου χρόνου, είτε γιατί αυτή είναι ορισμένου χρόνου, αλλά αυτός δεν έχει λήξει. Δεν αφορά, όμως, εκείνους, των οποίων η σχέση είναι ορισμένου χρόνου, η οποία λύθηκε αυτοδικαίως είτε με τη συμπλήρωση του κατά τον κανονισμό ορίου ηλικίας, οπότε η λύση επέρχεται αυτοδικαίως, κατ' άρθρο 669 παρ. 1 του ΑΚ, είτε με την πάροδο του συμφωνημένου χρόνου αυτής, αφού στην περίπτωση αυτή ο μισθωτός ούτε αποχωρεί οικειοθελώς ούτε απομακρύνεται από τον εργοδότη. Σ' αυτούς που χάνουν την δυνατότητα να συνεχίσουν να εργάζονται δίνει ο νόμος ως αντάλλαγμα αποζημίωση για να αποχωρήσουν ή να απομακρυνθούν. Σ' εκείνους, όμως, που δεν μπορούν να συνεχίσουν να εργάζονται, γιατί λήγει ο χρόνος διάρκειας της συμβάσεως τους,

δεν παρέχει ο νόμος αποζημίωση, αφού αυτοί δεν χάνουν τίποτε (ΑΠ Ολ 25/2000). *ΑΠ 2084/2013 ΔΕΝ 2014,366, ΕΕργΔ 2014,896, ΔΕΕ 2014,862.*

112. – Από την αντιπαραβολή των εδ. α' και β' του άρθρου 8 του Ν 3198/55, η θέσπιση των οποίων αποσκοπούσε στην παροχή κινήτρων για την ανανέωση του προσωπικού των επιχειρήσεων με την έξοδο των παλαιών ή υπερηλίκων και την είσοδο νέων εργατοτεχνιτών ή υπαλλήλων, την ευρύτερη διατύπωση του δεύτερου εδαφίου και την θέσπιση με το εδάφιο αυτό δυνατότητας λύσης της εργασιακής σύμβασης με μονομερείς ενέργειες των συμβληθέντων (αποχώρηση εργαζομένου ή καταγγελία εργοδότη), στις οποίες ο νόμος προσδίδει της ανωτέρω συνέπειες, συνάγονται τα ακόλουθα: α) Η εφαρμογή του πρώτου εδαφίου της άνω διάταξης προϋποθέτει ρητώς μισθωτούς που συνδέονται με σχέση εργασίας αορίστης διάρκειας και δεν επεκτείνεται και σε εκείνους που η εργασιακή τους σχέση είναι ορισμένου χρόνου, όπως είναι η σύμβαση των εργαζομένων που έχουν προσχωρήσει σε κανονισμό του εργοδότη, με τον οποίο προβλέπεται η αποχώρηση από την εργασία με τη συμπλήρωση ορίου ηλικίας. Στην περίπτωση, όμως, που με τον κανονισμό έχει παράλληλα προβλεφθεί δυνατότητα πρόωρης λύσης της σύμβασης, τότε ενυπάρχει διαλυτική αίρεση, εφόσον δε αυτή πληρωθεί, η σύμβαση εργασίας μεταπίπτει εξ αρχής σε αορίστου χρόνου (ΑΠ Ολ 1110/86). *ΑΠ 170/2013 ΔΕΕ 2013,1081, ΑΠ 464/2014 ΔΕΝ 2014,838, ΕΕργΔ 2014,606, ΑΠ 20/2013 ΕΕργΔ 2014,198, ΑΠ 2027/2013 ΕΕργΔ 2014,278, Εφθεσ 1519/2014 Αρμ 2014,1555.*

113. – ... β) Σε αντίθεση προς το δεύτερο εδάφιο, για την εφαρμογή του οποίου προσαπαιτείται η συμπλήρωση των προϋποθέσεων για λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος, το πρώτο εδάφιο δεν αξιώνει την συνδρομή του στοιχείου αυτού, γ) Η εφαρμογή του πρώτου εδαφίου προϋποθέτει, εκτός άλλων, και την συγκατάθεση του εργοδότη για την αποχώρηση του μισθωτού. *ΑΠ 170/2013 ΔΕΕ 2013,1081, ΑΠ 20/2013 ΕΕργΔ 2014,198, ΑΠ 2027/2013 ΕΕργΔ 2014,278, Εφθεσ 1519/2014 Αρμ 2014,1555.*

114. – ... Η συγκατάθεση (συναίνεση) αυτή πρέπει να παρέχεται πριν από την αποχώρηση του μισθωτού, δύναται δε να είναι έγγραφη ή προφορική, ρητή ή σιωπηρή, αρκεί, στην τελευταία περίπτωση, να είναι σαφής και αναμφίβολη. Τέτοια συγκατάθεση μπορεί να προβλεφθεί και να παρασχεθεί εκ των προτέρων με τον Κανονισμό, όταν διαλαμβάνεται σε αυτόν ότι είναι υποχρεωτική για τον εργοδότη, μετά πάροδο ορισμένου χρόνου, η αποδοχή της πρόωρης παραίτησης του μισθωτού. Στην περίπτωση αυτή ο εργοδότης, κατά την κατάρτιση του κανονισμού, αυτοδεσμεύεται συμβατικά έκτοτε, παρέχοντας εκ των προτέρων την συγκατάθεση του στην παραίτηση του υπαλλήλου, οποτεδήποτε ήθελε αυτή υποβληθεί (ΑΠ 197/2011). *ΑΠ 170/2013 ΔΕΕ 2013,1081, ΑΠ 464/2014 ΔΕΝ 2014,838, ΕΕργΔ 2014,606, ΑΠ 20/2013 ΕΕργΔ 2014,198, ΑΠ 2027/2013 ΕΕργΔ 2014,278, Εφθεσ 1460/2014 Αρμ 2014,1555.*

115. – Από τη γραμματική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 8 του Ν 3198/55 προκύπτει ότι το πρώτο εδάφιο προβλέπει την καταβολή μειωμένης κατά το ήμισυ αποζημιώσεως στην περίπτωση αποχωρήσεως του μισθωτού με την συναίνεση του εργοδότη, με την συνδρομή των οριζόμενων σ' αυτό προϋποθέσεων, μεταξύ των οποίων και η συμπλήρωση του ορίου συνταξιοδοτήσεως. Με το δεύτερο εδάφιο προβλέπεται και η με ελεύθερη επιλογή μονομερής λύση της εργασιακής σχέσεως είτε από τον μισθωτό, είτε από τον εργοδότη, εφόσον συντρέχει η προϋπόθεση λήψεως πλήρους συντάξεως γήρατος. Μεταξύ της κατά το πρώτο εδάφιο συναινετικής λύσεως της εργασιακής σχέσεως και της μονομερούς λύσεως αυτής κατά το δεύτερο εδάφιο δεν υπάρχει ουσιώδης εννοιολογική διαφορά, ούτε ανακύπτει σπουδαίος κοινωνικός λόγος, που να επιβάλλει τον περιορισμό της ασκήσεως της αγωγής καταβολής της προβλεπόμενης από τις διατάξεις αυτές αποζημιώσεως εντός της εξάμηνης αποσβεστικής προθεσμίας, μόνο στην περίπτωση του δευτέρου εδαφίου. Δεν είναι δε ουσιώδες διαφοροποιό στοιχείο μόνο το γεγονός ότι στην πρώτη περίπτωση η λύση της εργασιακής σχέσεως επέρχεται συναινετικώς και στην δεύτερη με την μονομερή άσκηση νομίμου δικαιώματος ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη. *ΑΠ 1863/2013 ΔΕΝ 2014,362.*

116. – ... Επομένως, είναι σαφής ο σκοπός του νόμου (άρθρο 5 παρ. 1 Ν 435/76), με την προσθήκη του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 8 και την ρητή παραπομπή στο άρθρο 6 του Ν 3198/55, να ισχύει η προβλεπόμενη από το τελευταίο αυτό άρθρο εξάμηνη αποσβεστική προθεσμία ασκήσεως της αγωγής και στην περίπτωση αποχωρήσεως του μισθωτού με την συγκατάθεση του εργοδότη. Εξάλλου τα δύο αυτά

εδάφια του άρθρου 8 αποτελούν ενιαίο κείμενο και όχι δύο διαφορετικές διατάξεις για κάθε εδάφιο, η ρύθμιση δε του άρθρου 5 του Ν 435/76 δεν έγινε αυτοτελώς, αλλά με την προσθήκη κειμένου στο ήδη υπάρχον κείμενο του άρθρου 8 του Ν 3198/55, ως εάν τα κείμενα των δύο αυτών εδαφίων να νομοθετήθηκαν συγχρόνως. *ΑΠ 1863/2013 ΔΕΝ 2014,362.*

117. – ... Εφόσον δε η περιλαμβανόμενη στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου 5 παρ. 1 του Ν 435/76 φράση «δια την κατά τα ανωτέρω χορηγούμενην ρις τους αποχωρούντας ή απομακρυνόμενους μισθωτούς αποζημίωσιν» καλύπτει εννοιολογικά και την αρχική προβλεπόμενη από το άρθρο 8 εδ. α του Ν 3198/55 περίπτωση αποχωρήσεως με την συγκατάθεση του εργοδότη (ΑΠ Ολ 118/72), η προβλεπόμενη από την διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 του Ν 3198/55 αποσβεστική προθεσμία εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή του πρώτου εδαφίου του άρθρου 8, αφού δεν περιορίζεται ρητά με παραπομπή του προστεθέντος κειμένου σε μόνη την γενόμενη νέα ρύθμιση (ΑΠ Ολ 31/2003). *ΑΠ 1863/2013 ΔΕΝ 2014,362.*

118. – Αξίωση εργαζόμενου να του καταβληθεί αποζημίωση απόλυσης λόγω συνταξιοδότησης μεγαλύτερη της νόμιμης βάσει επιχειρησιακής συνθήκης. *Εφθεσ 720/2014 Αρμ 2014,1164.*

119. – Εργαζόμενος που έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για πλήρη συνταξιοδότηση δικαιούται να αιτηθεί την παραμονή του στην εργασία για τρία ακόμη έτη. Το αίτημά του γίνεται υποχρεωτικά δεκτό από τον εργοδότη και ασκείται μόνο μια φορά. *Εφθεσ 607/2014 ρμ 2014,1167.*

Ν. Τριάντος

ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ (ΑστΔ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Έννοια απαλλοτριώσεως - Όροι διάρρηξης	1-29	3. Δικονομικά.....	32-43
2. Αποτελέσματα διάρρηξης	30-31		

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Άγνοια 22
Αγωγή 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 43
Αδικοπραξία 29
Αίρεση 18
Αιτία 37
Ακινήτου πώληση 9
Αλληλόχρεος λογαριασμός 19, 20, 21, 39
Αμέλεια 14, 22
Αναμεταβίβαση 31
Αξία απαλλοτριωθέντος 35
Απαίτηση 16, 17, 18
Απαλλοτριώσεις περισσότερες 34

Απαλλοτρίωση 9, 10, 11, 22, 25
Αποζημίωση 29
Απόφαση δικαστική 41
Ασφαλιστικά μέτρα 42
Αφαιρεγγυότητα 2, 6, 8
Βλάβη 1, 2, 3, 4, 5, 7, 21
Γνώση 1, 2, 13, 14, 15, 43
Γονική παροχή 25, 26, 27, 43
Δανειστής 9, 42
Δεδικασμένο 37, 38
Διάρρηξη μέρους 30
Διαταγή πληρωμής 37, 38

Δικαιοπραξίες επαχθείς 10, 24
Δικαιοπραξίες χαριστικές 10, 24
Δικαστική βεβαίωση 17
Δόλος 14
Εγγυητής 23, 28
Εκτελεστός τίτλος 17
Ενάγων 32
Ενστάσεις 43
Εξόφληση χρέους 11
Ηθική υποχρέωση 24
Καταδολίευση δανειστών (ΑστΔ) 1
Κατάσχεση 31

